FOTO

REDACTIE D. HELFFERICH

★ UNIVERSEEL TIJDSCHRIFT VOOR FOTOGRAFIE ★ UITGAVE C. MISSET N.V. DOETINCHEM ★

8e JAARGANG No 5
MEI 1953
MISSET UITGEVERSMAATSCHAPPIJ

GEVAPAN

ROLFILMS
KLEINBEELDFILMS
SMALFILMS
VLAKKE FILMS
PLATEN

TREK ER OP UIT MET GEVAPAN!

Gevaert FILM

Het voorjaar biedt zó oneindig veel onderwerpen voor goede foto's, dat U er zeker op uit zult trekken om diverse tafereeltjes vast te leggen. Neem bij deze zwerftochten dan een film, waar U op bouwen kunt; Neem Gevapan!

Met Gevapan 27, 30 of 33, kunt U onder alle omstandigheden uitstekende foto's maken!!

HANDELSONDERNEMING GEVAERT - DEN HAAG

elke verpakkings-vorm

voor fotograaf en foto handelaar

Fotomapjes
Enveloppen
in alle maten met en zonder strobordrug
Kleinbeeldmappen
Negatiefalbums
voor kleinformaat 6 x 6 en 6 x 9 negatieven
Briefkaartmappen
Ateliermappen
Negatiefcouverts
Losbladige reportage albums
Cellophane étui's
voor industrie foto's

DORGELO
gouda

★ **Voordat U koopt, de REGULA zien!**

Regula

met Cassar 3.5 Prontor-S-Sluiter ƒ 147.—
met Cassar 2.8 Prontor-S-Sluiter ƒ 159.—
Ook volgesynchroniseerd verkrijgbaar

De „REGULA", beeldformaat 24 x 36 mm, is met de zeer bekende Steinheil optiek in Compur Rapid (B. 1-1/300 sec.) of Prontor S sluiter met zelfontspanner (B. 1-1/300 sec.) uitgerust en kenmerkt zich door de elegante vorm van het **lichtmetalen huis**, dat met **Gekalit**, een bestendig **krasvrij kunstleder, overtrokken is.** Alle modellen hebben **rompontspanner, diepteschepte ring, flitssynchronisatie** (bij 1/25 sec.), dubbelwerkende **automatische transport- en ontspan-blokkering, ingebouwd signaal en automatisch telwerk** voor 36 opnamen, alsmede **een heldere optische doorzichtzoeker met ruim gezichtsveld. De aangebrachte opsteek-schoen maakt het aanbrengen van een afstandmeter, belichtingsmeter of flitsapparaat mogelijk.**

EVENEENS MET SNELTRANSPORT TE LEVEREN

Voor spoedige indiensttreding gevraagd in het Gooi een

energiek bedrijfsleider

in een Fotohandel.

Voor een kundig persoon hebben wij een goede en prettige werkkring met toekomstmogelijkheden aan te bieden.

Brieven onder no 560246 F. aan het bureau van dit blad.

ADOX

GOLF
CAMERA's

- Handig model
- Modern formaat
- Sperinrichting met signaal
- Ingebouwde zelfontspanner
- Rompontspanner
- Flitscontact
- Diepteschepte ring

Adox Golf I Cassar 4,5, Prontor sluiter . . . ƒ 138.—
Adox Golf II Cassar 4,5, Prontor S sluiter . . ƒ 160.—
Adox Golf IV Cassar 3,5, Prontor S sluiter . . ƒ 197.—

Gebruikt Adox Film in Uw Adox Camera

MOMENTJES

PERSONEEL AANGEBODEN :

Jong, kunstz. aangel. fotogr.-retoucheur, ongehuwd, 24 jr, ZOEKT BETREKKING in portret-, industrie- of reportagefotografie, H.B.S.-opl., rijbewijs, stud. aan Fotovakschool. Voorkeur N.- en Z.-Holl. en grotere steden. Telef. K. 2500 - 18704.

Het laboratorium van het Nederlands Kankerinstituut vraagt voor spoedige indiensttreding: een FOTOGRAFISCH LABORANT voor werk in de donkere kamer en in staat eenvoudige opnamen te maken. Salaris *f* 2000.- tot *f* 2500.- naar gelang de ervaring. Uitvoerige sollicitaties te richten aan Ir M. Sangster, Sarphatistraat 108, Amsterdam.

Gevraagd voor spoedige indiensttreding: ALLROUND FOTOGRAAF. Zelfstandige levenspositie voor goed vakman. Brieven met vermelding van diploma's enz. onder no 560071 F., aan het bureau v. d. blad.

SAMENWERKING gezocht met fotografiebedrijf in het Noorden van ons land. Welk gevestigd fotografiebedrijf heeft gedurende het gehele jaar zelf tijd of personeel beschikbaar, zowel voor opnameals voor doka-werk? Brieven onder no 560072 F., aan het bur. van dit blad.

Fotohandel in provincie-plaats in het Westen des lands vraagt voor direct een prima LABORANT (ongehuwd) voor alle voorkomende werkzaamheden. Brieven m. verlangd salaris enz. onder no 560069 F. aan het bur. van dit blad.

Wij zoeken v. ons modern atelier/fotohandel: VROUW. KRACHT, in staat alle voork. werkz.h. zelfst. te verr. Representatieve verschijning, kunnende leiding geven. Br. met uitv. inl. en foto onder no 560089 F., aan het bur. v. d. blad.

Eerste klas LABORANT-DRUKKER (vrl. of mnl.) gevraagd voor spoedig. Wij zoeken een volslagen kracht, die beslist een allround drukker en een prima re-

B. z. a.: ERVAREN LABORANT, v. g. g. v., voor alle voork. doka-werk, geheel vertr. met de vergr.techn. en kleinbeeld, vanaf 15 Mei tot 15 Sept. of later. Briev. onder no 560365 F., aan het bur. v. d. bl.

JONGEMAN, R.K., 22 jaar, ruim 5 jaar in 't vak, maakt goede opn., ook buiten en reportage, bekend met retoucheren en alle foto-werkzaamheden, tevens fotohandel, zoekt plaatsing op goed portretatelier. Brieven onder no 560059 F., aan het bur. van dit blad.

RETOUCHEUSE vraagt thuiswerk. Telef. 12.11.13 Amsterdam of brieven onder no 560062 F., aan het bur. van dit blad.

REPORTAGE-FOTOGRAAF (gehuwd) z. z. g. gepl. als zodanig in fotografisch bedrijf. Wonende te Gouda. Brieven onder no 560063 F., aan het bur. v. d. blad.

BEDRIJFSLEIDER zoekt werkkring. Prima operateur en retoucheur, evt. ook voor buitenland. Genegen goed renderend bedrijf in huurkoop over te nemen. Prima referenties. Brieven onder no 560066 F., aan het bur. van dit blad.

Fotografisch bediende, tevens goed Laborant, zoekt zich een VASTE POSITIE in fotografisch bedrijf of instelling. Bezit Middenst.dipl. en is leerling vakschool. Br. onder no 560108 F., aan het bur. van dit blad.

JONGEMAN, algemeen ontwikkeld, vl. Frans, Duits en Engels spr., in bezit van complete set Leica 3-f en auto, zag zich gaarne zo spoedig mogelijk geplaatst in positie met enige vooruitzichten. Briev. onder no 560111 F., aan het bur. v. d. bl.

TE KOOP GEVRAAGD :

Te koop gevr.: VERGR.APP. 6 x 6 cm of 6 x 9 cm, liefst automatische scherpstelling, moet beslist goed zijn. Br. met opg. van merk, lenssterkte, toestand en uiterste prijs aan Theo van Lin, Schoolstraat 339, Wijchen.

TE KOOP GEVR.: Leica-objectief met brandpunt langer dan 5 cm. Tevens Leica III f of Contax laatste model, met toebehoren. Brieven met prijs en omschr. onder no 561379 F., aan het bur. v. d. blad.

Te koop: Voigtländer Superb REFLEXCAMERA 6 x 6 cm, met Skopar 1 : 3.5, in paraattas, iets zeer bijzonders, prijs *f* 225.-, met volle garantie. Foto-Filmbedrijf Gobo, Oliemolensingel 37, Enschede. Telef. 5271.

Te koop gevraagd: [illegible]
gecoat., synchr., par.tas, zonnekap, geelfilter. Br. m. opg. v. merk, lens, prijs, enz. onder no 560534 F., aan het bureau

Gevraagd: DROOGOPPLAKPERS. Cor van Weele, Karel du Jardinstraat 70, Amsterdam.

Gevraagd: Een in prima staat verkerende 9 x 12 PLATENCAMERA met dubbele uittrek en goed objectief. Brieven met volledige gegevens onder no 560893 F., aan het bur. van dit blad.

GEVRAAGD: Eerste klasse Film- en Foto-apparaten, Technische camera's. Wij geven een betere prijs. Speciaalhuis Film-Foto Emdea, Prinsengracht 673, Tel. 35570 Amsterdam (b. d. Leidsestraat).

Gevraagd: 8 mm SPEEL- EN TEKENFILMS; 6 x 9 PLATENCAMERA. Briev. onder no 560084 F., aan het bureau van dit blad.

Bod gevraagd op AMERIK. KLEUREN-MATERIAAL: 72 vel Ansco Color Printon, 20,3 x 25,4 cm; 18 vel Ansco Color Vlakfilm, 20,3 x 25,4 cm; 31 bussen Ansco Color Printon Developing outfit; 4 dozijn Kodak Ektachrom Reversal safety colorfilm for artificial light, type B (1949). Het materiaal in goede staat, doch overdatum. Te bezichtigen na overleg. Briev. onder no 560098 F., aan het bureau van dit blad.

TE KOOP :

AANGEBODEN: 9 x 12 houten reiscamera, draaibaar matglas, neigbaar, met Novar anastigmaat (Zeiss Ikon) 4,5 - 13.5 cm in compur sluiter (verwisselbaar), 3 dubbele houten platencassetten, 6 inlegraampjes voor 6½ x 9, 6 vlakfilmhouders 9 x 12, 3 Rodenstock voorzetlenzen (in combinatie met objectief voor groothoekopnamen - brandpunten resp. 12 cm, 10,5 cm, 9.5 cm), 1 voorzetlens voor tele (brandpunt 20 cm). Pracht set voor portret-, technisch of reproductiewerk. Totaalprijs *f* 150.-, W. L. Versteeg, Prinses Margrietlaan 66, Rotterdam-N. Tel. 84086.

AANGEBODEN: Contax III Chroom, met Sonnar F. 2 *f* 550.-; Contax III, nieuw, m. Sonnar 1.5 *f* 950.-; Leica Standaard Elmar 3,5 *f* 150.-; Leica 3 A met Summar 2 *f* 550.-. Vele Lenzen voor Leica - Rollei - Contax etc. etc. Speciaalhuis Film-Foto Emdea, Prinsengracht 673, Telef. 35570, Amsterdam (b. d Leidsestraat).

TE KOOP AANGEBODEN wegens overcompleet of door inruil verkregen: Portretlens Heliar, 15 cm, in compur (bijna nieuw) *f* 225.-; 8 mm Dekko demonstratieprojector, 500 W., *f* 475.-; 16 mm B. & H. camera met tas, 30 mtr spoelen, 3,5

setten camera met tas 3,5 *f* 75.-; Ce-Be Braun flitser met netaansluiting (even gebruikt) *f* 190.-; 10 x 25 mtr Kodak

Prijs voor elke adv. 15 x 53 mm of gedeelte daarvan **f 1.50, bij vooruitbetaling.**

Inzending uiterlijk tot de 1e van elke maand.

Voor brieven onder nummer 30 ct extra.

TE KOOP: Plaubel Makina 6 x 9, vooroorl., Anticommar f 2,9, gesynchr., veel toebeh., alles in zeer goede staat *f* 225.-; Schijnwerper op rolvoet, hoog en laag verstelb., voor direct en indirect licht, ø 60 cm, z. g. a. n. *f* 75.-. Foto Kappen, Kerkstraat 4, Telef. 477, Putten (Vel.)

Ontvreemd: ROLLEIFLEX Automat No 1131806 met Tessar 3,5 No 19811. Bij aanb. onmidd. waarsch. Marechaussee te Ootmarsum (K. 5419 - 328) of pl. politie.

AANGEBODEN: Klemstatieven (overal aan te bevestigen) *f* 9.50; Afstandmeters *f* 12.50; Tafelreproductie-apparaat *f* 7.50. Kleinb. vergrotings-app. vanaf *f* 79.50. Door inruil verkregen camera's: Foca kleinbeeld camera met 1 : 3,5 optiek *f* 275.-, gekoppeld; Contax 111a met 1,5 optiek, compleet *f* 1250.-; Retina 2 met Xenon 1 : 2,8 *f* 297,50; Retina 1 met Xenar 1 : 3.5 *f* 159.75; Certo Dollina met Cassar 1 : 2,9 *f* 97.50; Iloca m. Ilitar 1 : 3.5 *f* 89.75; Futura met 1 : 1,5 lens *f* 575.-; Leica 2c zonder optiek *f* 297.50; 6 x 6 reflexcamera met 1 : 3,5 optiek *f* 125.-; idem met Angenieux 1 : 4,5 optiek *f* 129,75; 6 x 9 klapcamera met 1 : 4.5 optiek, sluiter van 1—1/350 sec. *f* 69.50; 9 x 12 platencamera met tandradinstelling Laack 1 : 4.5 optiek *f* 39,50; belichtingsmeter de Jur *f* 29,75; Sixtus belichtingsmeter voor Leica *f* 34.50. Smalfilm-app.: 8 mm Keystone opnamecamera met 1 : 2,7 optiek *f* 197,50; 1 : 1,9 lenzen, passen op alle 8 mm camera's 12,5 mm *f* 75.-; Cine belichtingsmeter Gossen *f* 29,50; Kodak model 8—40 projector *f* 165.-; Agfa 16 mm films, 30 meter van *f* 33.65 voor *f* 17.50, garantie Mei 1953; Titel-apparaat vanaf *f* 17.50; grote reis- of reportagetassen *f* 12.95. Alle artikelen onder garantie. Indien niet naar genoegen per omgaand terugbetaling. Inruil en betalingsregeling mogelijk. Foto-Kino Peter Sanders, Laan van Meerdervoort 612, Den Haag. Telef. 339099.

Aangeboden: ELECTRONEN FLITS „Filius" van Mannesmann, z. g. a. n., voor *f* 185.-. Foto-Kinohandel Hekkert Jr, Gedempte Gracht 20, Deventer. Tel. 5964.

TE KOOP: Omroller 16 mm *f* 25.-; 1 Ihagee Projector 16 mm *f* 325.-; 1 Rolex

geven. Br. met uitv. inl. en foto onder no 560089 F., aan het bur. v. d. blad.

Eerste klas LABORANT-DRUKKER (vrl. of mnl.) gevraagd voor spoedig. Wij zoeken een volslagen kracht, die beslist een allround drukker en een prima retoucheur dient te zijn. Foto-ateliers M. C. Meyboom, Keizersgracht 568, Amsterdam-C. Telef. 36455.

Gevraagd: a. LABORANT voor ontw., afdr. en vergr.werk; b. ALLROUND FOTOGRAAF. Br. met uitv. geg. over bekwaamheden aan A. M. Verweij, Plein 1944, No 145, Nijmegen.

VOLLEDIGE KRACHT gevraagd in fotogr. bedrijf; ook op techn. gebied en met reclame op de hoogte; genegen alle werkzaamheden te verr. Brieven onder no 560128 F., aan het bur. van dit blad.

Foto „Bam" te Rotterdam vraagt een bekwame LABORANT(E), alleen voor portretfotografie. Br. met opg. van verlangd salaris worden ten spoedigste ingewacht.

Gevraagd: bekwame LABORANT. Fotohandel Postma, K. Kleverlaan 4, Bloemendaal.

Druk foto-atelier in Zuid-Holland vraagt voor spoedig: 1e klas BEDIENDE, gewend leiding te geven. Uitvoerige brieven onder no 561127 F., aan het bureau van dit blad.

Te Rotterdam gevraagd: ERV. LABORANT (geen seizoenwerk), bekendheid met kleinbeeldwerk noodzakelijk. Brieven met volledige gegevens onder no 561126 F. aan het bur. van dit blad.

ERVAREN CHEF gevraagd door portretatelier (volkszaak) in het Westen des lands. Uitvoerige gegevens gaarne onder no 561125 F., aan het bur. v. d. blad.

PERSONEEL GEVRAAGD:

AANK. FOTOGRAAF, l.l. Fotovaksch., 19 jr. met 2 jaar ervaring, wil van betrekking veranderen, om meer ervaring op te doen. H. A. GREVE, Regentesselaan 75, Utrecht.

LABORANT biedt zich aan, met het gehele vak bekend; ook wel voor 't seizoen. Brieven onder no 560363 F., aan het bur. van dit blad.

B. z. a. voor Amsterdam: FOTOGRAAF-FOTOHANDELAAR, 32 jaar, bezit vakdiploma's en Middenst.dipl., goede kr., prima ref. Ook gen. tot samenw. met kap.kr. persoon. Brieven onder no 560372 F., aan het bur. van dit blad.

B. z. a.: LABORANT-RETOUCHEUR, 12 jaar ervaring. Ook voor Fotohandel. Pr. get.schriften. Graag te Amsterdam of omstreken. Brieven onder no 560373 F., aan het bur. van dit blad.

Telef. 5271.

Te koop gevraagd: [illegible] gecoat., synchr., par.tas, zonnekap, geelfilter. Br. m. opg. v. merk, lens, prijs, enz. onder no 560534 F., aan het bureau van dit blad.

Te koop gevr.: APLANAT-symm., Anastigmat of Petzval obj. m. lange br. p. afst. 50 cm of meer. Tevens gevraagd: Oculair F 9 mm, oc. van Prismak. ook goed. Br. onder no 559238 F., aan het bur. van dit blad.

Gevr.: K.B. CAMERA met Telelens f 15 à 20 cm. Br. met voll. geg.: Cronjéstraat 11, Vlaardingen.

Gevraagd: KLEINB.CAMERA, evt. met toebeh. Br. met voll. omschr. en prijsopg. onder no 560360 F., aan het bureau van dit blad.

GEVRAAGD: Reflex Korelle, lens 3,5, sl. 2 tot 1/500. Prismakijker 8 x 25 of groter. Br. m. prijsopg. aan Feyter-But, Axel.

Te koop gevraagd: DUPLIPHOT FOTOCOPIEER-TOESTEL of ander merk Folio-formaat en ontwikkelapparaat. Br. met prijsopg. en merk aan „Nofra", Woelwijkstraat 64, Rotterdam.

Gevraagd: ROLLEICORD, in goede staat. Aanbieding met uiterste prijs aan v. d. Klugt, Marisstraat 49, Zandvoort-Bad.

Gevraagd: VERGR.APP. 6 x 9 met mogelijkheid tot verkleinen en onthoeken. Zonder of met lens, evt. extra lens en condensor voor kl.b. J. v. Gerwen, Meidoornpad 45, De Bilt.

GEVRAAGD: Super Ikonta 4½ x 6 evt. met Polarisatiefilter en Muller en Wetzig autom. vergrotingsapparaat tot 6 x 6 of 6 x 9. Aanb. aan Foto-atelier De Soomer te Goes.

Te koop gevraagd: VERGR.APP. 6 x 6 en/of 6 x 9, gegarand. zonder gebreken. Aanb.: Pers. Verg. „Hedal", p.a. Rohofstraat 97, Almelo.

TE KOOP GEVR. voor 13 x 18 ateliercamera: een 2e hands lens 3.5 of 4.5 voor landsch. en een idem 3,5 voor studioopn. Aanb. onder no 560102 F., aan het bur. van dit blad.

Gevraagd: Een in goede staat verkerende DROOGKAST voor films. Genegen te ruilen voor bijv. Ediswan tape recorder of Emel 8 mm projector, compleet met koffer en trafo. Foto-Kino But, Noordstraat 6, Terneuzen.

Gevraagd: TELELENS „Tele Sonnar" 1 : 4, 7½ cm voor Zeiss Movikon 16 (niet K 16). M. Duijm, Reitemakersrijge 14, Groningen.

Gevr.: Een in goede staat zijnde ROLLEIFLEX of Rolleicord camera, evt. met toebehoren. Brieven aan: A. Meilink, Borgesiuslaan 43, Amersfoort.

tieprojector, 500 W., f 475.-; 16 mm B. & H. camera met tas, 30 mtr spoelen, 3,5 setten camera met tas 3,5 f 75.-; Ce-Be Braun flitser met netaansluiting (even gebruikt) f 190.-; 10 x 25 mtr Kodak Plus X kleinb.film f 25.- p. bus, afloopd. Apr. '53. Foto Kluivers, Neede. Tel. 232 (K. 5450).

Te koop: LEITZ HEKTOR 558899 f 13½ cm, 1 : 4½, niet gecoat., doch prima telelens, ook geschikt voor spiegelkast en voor balgapparaat der Leica f 225.-. J. p. v. Alff, Vondelstraat 167, Den Haag. Telef. 399481.

AANGEBODEN wegens omschakeling op kleinbeeld: Rolleiflex 1951 m. Tessar f 3,5, coated, synchr., in nieuwste par.tas f 450.-; Platenadapter met matglas f 70.-; Rolleikin (kl.bl.) f 50.-; Panoramakop f 22.50; Stereoschuif f 25.-; Zonnekap f 10.-; 8 filters à f 9.50; lederen lichtschacht f 8.-. Alles in uitstekende staat. Rolleicord m. Triotar f 4,5, in par.tas (vooroorl., doch zonder enig gebrek), compleet met geelfilter, 2 Duto's, 2 Proxaren en zonnekap f 195.-; Robot II m. Tessar f 3,5, f 3 cm (grooth.) en Tele-Xenar f 5,5, f 5 cm f 245.-. (Tele-Xenar iets besch., op foto's niet zichtb.) Camera en Tessar zonder enig gebrek. Voordelig formaat voor kleurenfotografie. Opemus Vergrotingsapparaat m. Belar f 4,5, f 7,5 cm voor negatieven van 2,4 x 2,4 tot 6 x 6 cm. Nieuw. Prijs f 275.-. General Electric bel.meter, Gaaf, f 60.-. Wil evt. ruil, tegen Exakta (lichtsterk). H. H. de Klerk, Utrechtseweg 316, De Bilt. Telef. 28263.

TE KOOP: Mijn Rolleiflex Automat No 770596 met Zeiss Tessar f 3,5, met tas, zonder gebreken. Prijs f 300.-. J. M. Moerkerk, Krakeling 1, Bennebroek.

Te koop of te ruil: REFLEX KORREL 6 x 6 + vergr.app. 7½ cm en Tessar 15 cm f 400.-, of voor gekoppelde kleinbeeldcamera. Br. No V-1473, Adv. Bur. Alta, Utrecht.

Te koop wegens familie-omst.: ZEISS IKON 6 x 9, Tessar 3,5, comp. rap., sperinr., ingeb. zelfontsp., opt.zoeker, rompontsp., voor elk aann. bod. Slechts 1 x gebruikt, als nieuw. Tinselboer, Lelystraat 28, Harderwijk.

Aangeboden: FLEXICHROME STRIPPING FILM, vers, halve prijs. Brieven onder no 560897 F., aan het bureau van dit blad.

Aangeboden wegens omzetting in bedrijf tegen uiterst lage prijs: beslist goed PAPIER voor vergroten en contact. Bekende merken en alle oppervlakten en formaten tot 24/30. Brieven onder no 560896 F., aan het bur. van dit blad.

TE KOOP: Kl.b. camera Bolsey, gekopp. lens Wollensack, f 3,2 - 44 mm, no 312988 coated, volsynchr. en par.tas. Opn. tot 50 cm. Kl.b. vergr.app. Rajah, lens Victar f 3,5 - 5 cm (522182). Prijs samen f 325.-. J. Kriek, v. Woustraat 243 II, A'dam.

voor f 185.-. Foto-Kinohandel Hekkert Jr. Gedempte Gracht 20, Rotterdam, Tel. 5924.

TE KOOP: Omroller 16 mm f 25.-; 1 Ihagee Projector 16 mm f 325.-; 1 Rolex Camera 16 mm 3,5 f 150.-; 1200 feet Positieffilm f 60.-; Plakpers 8 x 16 mm f 25.-; Tank, 7½ L., steen f 15.-; Electr. Gramophoon f 60.-; Geluidsfilm, ongev. 300 m f 75.-; 10 stomme films op spoel, samen f 125.-; 1 Natriumlamp op stand., 1 idem met zwaaiarm samen f 175. Alles in één koop f 900.-. Adres: Foto Meijer, Vlagtwedde. Telef. 61.

Te koop wegens ziekte: PLAUBEL MAKINA III 6 x 9, laatste model, slechts enkele malen gebruikt, No SH 50/823 met Anticomar 10 cm No 116480 alsm. Orthar grooth. 7,3 cm en Makinar Telé 19 cm, lederen tas, filmpackcass., rolfilmcass., 12 chassis voor platen of vlakfilm, filter, zonnekap, Plaubel blitzlamp, tussenst. v. statief, matglas, voor uitzonderl. prijs v. f 1200.-. De Feber, Harstenhoekweg 105, Scheveningen. Telef. 552478.

Te koop: ALTIX k.b. cam. 24 x 24 mm, 1 : 3,5 f 65.-. Willemsen, v. d. Kempstr. 8, Nijmegen.

AANGEBODEN: Blikken van 300 meter Plus X film à f 165.-; dito, maar 60 mtr à f 40.-. GEVRAAGD: Prima 9 x 12, 10 x 15 of 13 x 18 camera, met of zonder optiek. Brieven onder no 560122 F., aan het bur. van dit blad.

AANGEB.: Altiflex 6 x 6 reflexcamera 1 : 3.5 Laack, sluiter Prontor, zelfontspanner, paraattas f 125.- en Excelsior bel.meter f 35.-. Alles in goede staat. A. van Goethem, Kastanjelaan 60, Bergen op Zoom.

TE KOOP: Rolleicord '52, 4 x gebruikt, met tas f 310.-; Rolleiflex '50 met tas en filter f 390.-; Megaflash electr. flitsapp. f 195.- (prima st.); Foca Kleinbeeld m. tas f 195.-; Rodenstock klap 4,5 f 55.-; Agifold 6 x 6 p. st. f 60.-; Filmtoestel, handbew., 1000 mtr films (van alle mogelijke onderw.), slechts f 50.- (geheel compl.); 13 x 18 afdrukkast f 60.-. Wie gebruikt Daltex wit? Wij hebben nog overcompl. in 6 x 9: 600 E.Z., 1500 Z., 600 Spec., 2700 E.H. à f 2.- per 100 vel. Foto Vooren, Havenstraat 45, Telef. 92, Woerden.

Zeer dringend moeten wij verzoeken, de tekst van deze advertenties met blokletters of schrijfmachine geschreven aan ons in te zenden. Wij kunnen geen verantwoordelijkheid aanvaarden voor onduidelijk schrift en daardoor ontstane zetfouten.

ADM. FOTO

Advertenties en brieven op advertenties rechtstreeks zenden aan het bureau van „Foto" IJsselkade te Doetinchem. Betalingen van „Momentjes" s.v.p. op Postrek. No. 502260 van „Foto" te Doetinchem.

Indien U er prijs op stelt dat het bona fide karakter van Uw aanbieding van een camera of objectief duidelijk spreekt, vermeldt dan steeds het daarop voorkomende fabrieksnummer. Het kan U tevens een bezoek besparen van de recherche, die nu eenmaal voortdurend nasporingen moet verrichten betreffende illegale importen van apparatuur, dan wel gestolen apparaten. Helpt mee dit geknoei de kop in te drukken, waarvan wij anders allen de dupe kunnen worden.

AANGEBODEN: Praktiflex II No 048089 met Biotar T f 2 - 58 mm, in tas. Vier tussenringen, geelfilter, kleurcompensatiefilter en zonnekap. Weinig gebruikt *f* 350.-. Bovenstaande ook te ruilen voor Leica III a of b, met eventueel bijbetaling mijnerzijds. J. J. Lobenstein, Stadhouderslaan 102, Den Haag. Tel. 552237.

AANGEBODEN: 9 „Focus" jaargangen gebonden in orig. banden van 1931 tot en met 1939; 3 „Focus" jaargangen, niet gebonden, van 1946 tot en met 1948. In één koop *f* 30.-. J. P. van Horssen, Bloemgracht 122, Amsterdam-C.

GEVRAAGD: Technische of reiscamera 9 x 12 met optiek, kwadratisch, neigbaar en cassetten. J. P. van Horssen, Bloemgracht 122, Amsterdam-C.

AANGEBODEN: Kine Exakta II 668145, Tessar 3½ gec. 3226118, met prismen aufsatz, 3 tuben en 2 baj.ringen, zonnekap, Duto Scheibe, 3 filters, paraattas, *f* 440.50. Brieven onder no 560057 F., aan het bur. van dit blad.

Te koop weg. leeft.: FOTO-ATELIER met verg. handel, in Haarlem. Geen woning. Best. 40 jaar. Goed bestaan en mogelijkheden. Pr. stand. Inventaris, voorraad en goodwill *f* 7000.-. Br. onder no 560669 F., aan het bur. van dit blad.

Te koop aangeb.: PERSFOTO- EN FOTO-RECLAME-BUREAU waaraan tevens verbonden foto-reportagebedrijf. In grote industriestad in het Oosten van het land, direct aan de Duitse grens, waar het bedrijf ook voor enkele couranten werkt. O.a. is aanwezig gehele verlichtings-inst. voor foto-reclamewerk. Voor ser. harde werkers een bedrijf waarin een grote toekomst zit. Het bedrijf is gevestigd in moderne villa-woning in één der mooiste villawijken van de stad, welke in huur is over te nemen. Briev. onder no 560367 F., aan het bur. van dit blad.

AANGEB.: Agfa Karat (kleinb. 12 opn.). Anast. Solinar 1 : 3,5, compur 1/300, aut. sperinr., m. paraatt. en 20 lege filmpatr. (zelf te vullen) *f* 100.-. Vogelkersstraat 9, 2e v. d. Helststraat 57 III, Amsterdam-Z.

Aangeboden: LEICA III C 1940 met tas, 2 geelfilters, zonnekap, draadontspanner + 2 cassetten, Telelens 9 cm plus universeelzoeker, in uitstekende staat. Prijs *f* 590.-. Foto Optica, Lange Vorststraat 57, Goes. Telef. 2094.

TE KOOP: Normaalfilm Proj.apparaat met enige films, merk Krupp Ernemann Kinox, geheel electr., met motor ingeb., prima app., geheel bedrijfsklaar, zeer geschikt voor verenigingen. Joh. v. Oosterom, Amsterdamsestraatweg 48, Halfweg.

TER OVERNAME: Exakta 4½ x 6 lens f 3,5, verwisselbaar *f* 175.-; Zwitserse drukkast tot 18 x 24 met filmgeleiding, z. g. a. n. *f* 100.-; Projectietoestel 9 x 12 condensor 15 cm met lange balg, zonder lens *f* 50.-; Lensje voor vergrotingstoestel, Goerz, 15 cm met irisblende *f* 5-; een anastigmaat Sytar 1 : 6,3, f 180 mm *f* 10.-; een spoelbak *f* 7.50; een tafel voor alle doeleinden, blad op en neer verstelbaar en tegenwicht, geschikt voor vergroting of titel opname *f* 15.-; 3 toeren motor B.S.R. v. bandrecorder *f* 50.-; een Peters Tapo-Gram voor bandrecorder *f* 60.-; alles z. g. a. n. Brieven onder no 560118 F., aan het bureau v. d. blad.

Aangeb.: Prachtige ATELIER INVENTARIS w.o. prachtvolle 18 x 24 Narita atelier camera op 2-zuilig statief, met of zonder lens, Xenar 30 cm 4,5 met sluiter, 4 jalouzie cassetten, spotlights, grote reflector Narita, 13 x 18 en 18 x 24 Vergroter, één met en één zonder condensor. Alles in één koop of afzonderlijk. Prijs nader overeen te komen en genegen te ruilen. „De Cameraman", Hunzestraat 25, Amsterdam-Z. Tel. 21723.

TE KOOP: Keurige 8 mm camera Kodak met 2,7 *f* 150.-; Keystone met 1,9, drie snelheden *f* 175.-; Bell and Howel 8 Filmo *f* 250.-; 16 mm Kodak voor 30 meter 3,5 *f* 75.-; dito met 1,9 voor 30 meter *f* 195.-; Victor 16 mm met revolverkop, 4 snelheden etc. *f* 350.-; 8 en 16 mm Projectors, nog enige slechts *f* 150.-. Inkoop - Verkoop - Ruiling. „De Cameraman", Hunzestraat 25, Amsterdam-Z. Tel. 21723.

AANGEB.: Partij 10 x 15 en 9 x 12 Platen en Vlakfilm in diverse formaten, overjarig, bekendste merken, meest van na de oorlog. Tevens een partij Briefkaarten, Gevaert en Ilford, diverse gradaties en naoorl. Billijk ter overname. Lijst op aanvraag. Br. onder no 560075 F., aan het bureau van dit blad.

Te koop: PLAUBEL MAKINA II S (6½ x 9 cm) met Anticomar 1 : 2,9 en Orthar (Weitwinkel) 1 : 6,8 en vele cassetten, filters, proxaren en koffer etc. Alles in uitstekende conditie à ± 50% van nieuwprijs. E. P. M. van Praag, Gentsestraat 123, Scheveningen. Tel. 551661.

Aangeb.: SUPER IKONTA 5½ x 6 - 6½ x 11, Tessar f 4,5, 12 cm, gekopp. afst.m., par.tas, lens No 1228723. Evt. ruil. v. 6 x 6 camera. GEVR.: Dutofilter No 1, [illegible]

Aangeb.: splintern. eenogige SPIEGEL-REFLEX 24 x 36 mm, Contax S m. Bio-

AANGEBODEN: Reflex Korelle 6 x 6 Xenar f 2.8, f 7.5 cm no 812272, in paraattas, met bijp. portretlens; Tessar f 4.5, f 15 cm no 369304, geel-, oranje-, dutofilters, verlengtuben, zonnekap, alles prima staat, totaal *f* 360.-. Te bevragen: N. J. M. Bergraat, Michelangelostraat 85 I, Amsterdam-Z.

TE KOOP: Een in keurige staat verkerende 6 x 9 Voigtländer-Bessa, Voigtar 4.5, Prontor S, 2 form., opt. bel.meter, draadontsp., doka-spullen, tas, spotprijs *f* 75.-. Evt. ruilen tegen Radio. Bekende eigenbouw geen bezwaar. J. Idema, Damsterdiep 120 A, Groningen.

Buitengew. aanbied.! IHAGEE EXAKTA 4 x 6,5, toestel is als nieuw, weinig gebruikt, lens no 905294 Exaktar 3.5, gedelf. blitzcont., pracht paraattas, 5 div. voorzetlenzen, zonnekap, 2 geelf. *f* 285.-. Evt. bijbehorend vergrotingsapp. *f* 35.-. Van Erk, Eikenlaan 10, Telef. 640, Veenendaal.

AANGEBODEN: 1 Flexaret, Meopta 1 : 3,5, conditie als nieuw, paraattas en 1 Eos el. lichtmeter, als nieuw. Prijs *f* 325. Van Houten, Eeuwige laan 23, Bergen. Tel. K. 2208 - 2512.

Te koop aangeboden: ZEISS IKON 6 x 9, lens Tessar F 3.5, gecoat., compur rapid, ingebouwde selftimer, sperinrichting, optische zoeker en rompontspanner, in lederen tas. Prijs *f* 180.-. Ook genegen te ruilen voor een Kodak Retina 1 A. A. Ester, Zijdewindestraat 74 A, R'dam.

OCCASION. Te koop: Voigtl. Bessa II, no 6936941, z. g. a. n., gekopp., Col. Heliar 3,5, gesynchr., comp. rapid, 6 x 9 en 4½ x 6, z. tas, m. geelf. en z.kap *f* 310.-. Te bevr.: Stationsweg 121, 2 x bellen, Den Haag.

TE KOOP GEVR.: Alle mogelijke Foto- en Film-apparaten in het betere genre. Ook voor vakgebruik tegen de hoogste waarde. Inkoop - Verkoop en Ruiling. „De Cameraman", Hunzestraat 25, Amsterdam-Z. Telef. 21723. Bij Rijn- en Lekstraat.

Te koop: Prachtige FLEXARET III met 3.5 Mirar, compleet met par.tas, onder garantie en als nieuw *f* 250.-. „De Cameraman", Hunzestraat 25, Amsterdam-Z. Telef. 21723.

Aangeboden: Prima PRISMA KIJKER, Zeiss 6 x 30 *f* 95.-. Diverse als nieuwe 8 x 30 vanaf *f* 100.-. Studie Microscoopje 250X *f* 25.-. „De Cameraman", Hunzestr. 25, Amsterdam-Z. Tel. 21723.

Te koop: FOCA Kleinbeeld met gekoppelde afst.meter, lens 3.5 gecoat., LEICA Type, werkelijk prima, uitwisselb. optiek, voll. garantie *f* 250.-. Nieuwprijs *f* 550.-. „De Cameraman", Hunzestraat 25, Amsterdam-Z.

Aangeboden: LEICA II C met ELMAR 3.5 „Coated", niet van nieuw te onderscheiden, van *f* 750.-, nu *f* 395.-. Volle

AANGEBODEN: Paillard Bolex 16 mm opname camera, met Yvar 2,8 - 15 mm, Yvar 1.4 - 25 mm en Yvar 2,5 - 75 mm. Nieuw en geheel compleet, voordelige aanbieding *f* 1400.-. M.C.M. 16 mm opnamecamera met Berth. 1.9 *f* 375.-. Cine Kodak Magazin, 16 mm, uitwisselbaar 1.9 en Kodak Tele 114 mm 4,5 in tas, iets aparts *f* 575.-. Speciaalhuis Film-Foto Emdea, Prinsengracht 673, Tel. 35570, Amsterdam (b. d. Leidsestraat).

AANGEBODEN: Exakta II met Xenar 3.5 *f* 475.-; Speed Graphic, geheel compl. 6 x 9, nieuw. Rolleicords, Rollei-onderdelen. Speciaalhuis Film Foto Emdea, Prinsengracht 673, Tel. 35570, Amsterdam (b. d. Leidsestraat).

TE KOOP: Kleinb. Projector Zillmer, „opvouwbaar", 100 W., Voigtl. lens 1 : 2,5, zeer lichtst., pract. nieuw *f* 190.-; Vlaggtuiglens, Dallmeyer 1 : 2,9, F 20 cm, aangepast voor Practica, tekent zeer scherp, instelb. tot 1 mtr, met zonnek. en draagband, voor sport- of vogelfot. *f* 225.-, lens afz. *f* 150.-; Leitz Microscoop, 3 obj., 3 ocul., cond. N.A. 1,2, vergr. tot 690x, kast en div., alles orig. Leitz, zonder gebreken, zeer weinig gebr. *f* 370.-. Dr D. R. Kreger, Ananasstr. 109, Den Haag. Tel. 393209, na 7 uur.

Zonder bijbetaling IN RUIL AANGEB.: Voigtländer Vito II, kleinbeeldcamera, Skopar 3.5 in Compur, tijden 1 - 1/500 sec., beeld-teller en vergrendeling, in zeer goede staat met bijbeh. tas, tegen een 6 x 6 of 6 x 9 camera of een 9 x 12 platencamera. Brieven met opgave van optiek en beschrijving worden gaarne ingewacht onder no 560366 F., aan het bureau van dit blad.

Evacué vraagt te koop: ROLLEIFLEX met onderdelen en glanstrommel. N. Slingerland, Elandstraat 4, Rotterdam (O.).

Te koop: ROLLEINAR 1 en 2, 28,5 ø, beide met parkeil. Bod gevraagd. Bevr.: Eendenlaan 8, Den Haag.

DIVERSEN :

SAMENWERKING. Compagnon gevraagd door een jong fotograaf, in het bezit van een fotohandel en foto-atelier. Reflectanten moeten voldoen aan de vestigingseisen en plaats voor de nieuwe vestiging een goed bestaan kunnen bieden. Eigenhandig geschreven brieven, met evt. pasfoto strekt tot aanbeveling. Brieven onder no 560070 F., aan het bureau van dit blad.

Amateur vraagt VROUWEL. NAAKT-MODELLEN in het Westen van het land. Wegens ontbreken van geschikte ruimte opnamen overdag bij model thuis. Briev. met opg. verl. vergoeding en indien mogelijk met foto, op erewoord retour, onder no 561376 F., aan het bur. v. d. blad.

Gevraagd door amateur: een jeugdig vr. fotogénique MODEL voor naaktstudies. Liefst in 't Oosten van het land. Geen

(zelf te vullen) f 100.-. Vogelkersstraat 9.

Wegens buiten gebruik AANGEBODEN: Tessar 15 cm F 4.5; Tessar 13.5 cm F 4.5; beide zeer goede vergrotingsoptiek f 40.- per stuk; Eidoscope 275 mm, F 4.5, pracht portretlens zonder enige fout f 60.-; een grote Cifoflitser met lampcontrôle en extra 2e reflector f 35.-; nog ongebruikte Kalart Master flitser f 35.-; ± 150 Pf 56 en Pf 45 flitslampen voor spleetsluiters à f 0.60; Morse G 3 ontwikkeldoos voor 30 mtr 16 mm en kleinbeeld stroken, zeer weinig gebruikt, f 40.-; Excelsior lichtmeter, moet nieuwe cel hebben f 10.-; 12 9 x 12 cm dubb. cass. voor Technica Hengelo f 60.-; Zeiss Ikon dubb. 8 filmcamera met cassette die U zelf kan vullen, in prima staat f 150.-; 16 mm Victor projector in koffer, zonder gebrek., voor school e.d. f 200.-. J. A. Vrijhof, Dennendaal 29, Rotterdam-Z. Telef. 78670.

Te koop: LINHOF TECHNIKA IIIA 9 x 12, ongebruikt, met Xenar 4.5, 15 cm en orig. Linhof 6 x 9 rolfilmcassette, 5 platencassetten en filmpackhouder. Br. onder no 560104 F., aan het bureau van dit blad.

AANGEB.: Gl.nieuwe Paillard Bi proj. 8 & 16 mm, 750 W., v. 240 spoelen, no 216190, met 2 gedelf. lenzen, met apart beeldvenster en transp.rollen voor het stom draaien van geluidsf., 900 W. transf., alles in orig. koffer f 1250.-; Voigtländer Bessa 11, 6 x 9 lens Color Heliar F 3.5, gecoat. no 3124316, gek. en gesynchr. met par.tas en geelf. f 350.-; Fabrieksversterker 25 W. voor aansluit. en met microf. gramof. en geluidsproj., luidspr. Philips 25 W., alles in een koffer f 250.-; 120 m geluidsf. The Hodlars met Adolphe Engers in Mobilisatieklanken, a. n. f 75.-. G. v. Gerwen, N. K. Wal 60, Helmond. Telef. 2407.

Aangeboden: Klein model Safar 16 mm GELUIDSPROJECTOR, geheel compleet en in zeer goede staat. Spotkoopje f 485.-. F. Lievense, Nachtegaallaan 10, Rotterdam-N.

TE KOOP AANGEBODEN: Een Stereokijker Ahrend, in tas, 8 x, f 45.-; 1 Stereo camera 9 x 12, met twee identische Zeiss Tessaren 4,5 brt, 9 cm, in lederen tas, benevens koker voor afdrukken, tesamen f 150.-; 6 doosjes Gevaert diapositief stereoplaten 6 x 13 (vers materiaal) f 2.25 per doosje; 1 stenen tank 60 Ltr f 25.-; 1 Hugo Meyer groothoeklens f 9, 160 mm f 35.-; 1 idem f 9, 200 mm f 40.-; 1 Hugo Meyer atelierobjectief f 6, 420 mm f 150.-; 1 centraalsluiter (nieuw) 80 mm opening f 40.-; 1 Weinert Fotolumen voor koolspitsen, 120 Volt, met transformator voor 220 Volt f 150.-; 1 Capi Plastica f 4, 60 cm f 150.-; 1 Vena kleinbeeld automatisch vergrotings-app. met lens, f 1,4, nieuw, f 225.-; 1 Dekko kleinbeeld vergrotings-app. voor 24 x 36, 3 x 4 en 4 x 4, geheel automatisch, nw f 225.-. Brieven onder no 560115 F., aan het bur. van dit blad.

v. 6 x 6 camera. GEVR.: Dutofilter No 1, 2e v. d. Helststraat 57 III, Amsterdam-Z.

Aangeb.: splintern. eenogige SPIEGEL-REFLEX 24 x 36 mm, Contax S m. Biotar F 2, 58 mm, no 3536554, nieuw f 1166.-, nu met orig. tas en belichtingsmeter voor f 900.-. Douaneverklaring en garantiebewijs aanwezig. Bosch, Molenstraat 58, Roosendaal N.-Br.

TE KOOP AANGEB.: Een Speed-Graphic 45 met Ektar 4,7, 127 mm, compleet met Graflex synchroniser, extra tuben en sidelighting-unit, 1 groothoek Grafex Optar 6,8, 90 mm, 6 Graflex dubbel-cassetten, 1 dito wisselmagazijn v. 12 films, 1 do. filmpack-cassette, 4 div. Kodak filters, 1 do. Polar filter, enz. in origin. koffer. Deze outfit, geheel compleet (bruto nieuwprijs ca f 3400.-), weinig gebruikt in gegar. prima staat. Brieven, liefst met bod, onder no 560092 F., aan het bureau van dit blad.

Te koop: 16 mm GELUIDSPROJECTOR merk Hordson, zo goed als nieuw, voor elk aannemelijk bedrag. Foto Hofma, Stationsstraat 46, Apeldoorn.

TE KOOP: Fototoestel Contax II (Zeiss Ikon) met Biogonlens 1 : 2,8, f 3.5 cm, compleet met tas en zoeker, alles in prima conditie. Prijs f 775.-. Electr. Kodak glansmachine, z. g. a. n., model no 15. Prijs f 875.-. 1 Wire-Recorder model 80, merk Webster m. reservelampen en spoelen. Prijs f 500.-. Simon Switzar, Koninginneweg 151, Amsterdam. Tel. 95651.

Wegens ziekte TE KOOP AANGEB.: 4 Ontwikkeltanks, inh. 30 ltr; 2 glanspersen 30 x 45 cm, 220 V.; 1 snij-appar.-tafel; 1 afdr.kast Pako met secarat klok; 1 vergrotings-app. 6 x 9 (The wasp); 1 tankverwarmer 220 V.; 1 doka lamp met filters; 1 Rolleiflex 2,8 met tas, als nw f 575.-, no 536083; 1 Paillard 8 mm, als nieuw f 300.-; 1 idem Projector, als nw, no 315776 f 480.-. Briev. onder no 560097 F., aan het bureau van dit blad.

TE KOOP: 13 x 18 Kw. Reiscam. 3 boekch. f 15.-; Gordijnsl. ø 4 cm f 2.50; 9 x 12 Sportcam. Dogmar 4.5 - 15 cm, gordijnsl. 1/1300 sec., 6 cass. in etui f 50.-; Praktiflex 2.9 in paraattas f 75.-; Leica II Elmar 3.5 in par.tas f 250.-; Actino el. bel.meter f 30.-; Lenzen, Dallmeyer soft focus 4.5 - 15 cm f 25.-; Berthiot vergr.-lens 4.5 - 105 mm f 45.-; Juwella 6.3 - 105 mm in sluiter f 15.-; Trioplan 6.8 - 8 cm vergr.lens f 10.-; Summar 2 - 5 cm voor Leica f 100.-; Dallmeyer vergr.lens 3.5 - 5 cm f 40.-; afstandmeter f 4.-. Alles in goede conditie. Toezending rembours. Ook ruilen. GEVRAAGD: Hirsch belichtingsklok, of ander merk. Foto Booy, Poolmansweg 252, Enschede. Tel. 8612.

Aangeb.: RETINA 24 x 36, lens Xenar f 3.5 no 692121, compur rapid T. B. 1 — 1/300. Ir Hummel, Heemraadssingel 91, Rotterdam. Telef. 37292.

Aangeboden: LEICA II C met ELMAR 3,5 „Coated", niet van nieuw te onderscheiden, van f 750.-, nu f 395.-. Volle garantie en inruil mogelijk. „De Cameraman", Hunzestraat 25, Amsterdam-Z. Telef. 21723. Ook nog enige toebehoren, o.a. Telelenzen 7,3 - 9 - 13½ cm. Wisselslede voor de Leica, enz.

Te koop: Prima vooroorl. CONTAX II met Tessar 2,8 coat., in uitmuntende st. en voll. gegarand. f 450.-. SONNAR 8,5 cm, coated 1 : 2, als nieuw, 13½ cm Sonnar, verchroomd en prachtig f 250.-. Ook te ruilen bij „De Cameraman", Hunzestr. 25, Amsterdam-Z. Telef. 21723.

Aangeboden: ROLLEIFLEX AUTOMAAT, Tessar 3,5 coated, in prima staat en voll. gegarand. f 450.-. Ook hebben wij nog vele toebehoren voor 3,5 en 2,8 o.a. Proxaren met parkeil, filters, platenadapter en Rolleikin I. Voor alles wat U zoekt: „De Cameraman", Hunzestraat 25, Amsterdam-Z. Telef. 21723. Bij de Rijn- en Lekstraat.

AANGEBODEN: Speed Graphic 6/9 Ektar 3,7 met vele onderdelen lets aparts. Nieuwe Rolleiflex Xenar 3,5 in tas Synchr. Compur. Vraagt prijs. Speciaalhuis Film-Foto Emdea, Prinsengracht 673, Tel. 35570, Amsterdam (b. d. Leidsestraat).

AANGEBODEN: Kodak Projector 8-33, 500 Watt, koopje f 425.-; Supreme 8 mm projector f 200.-; Kodaskope 8.71-A met 1000 Watt lamp, nieuwste type f 650.-; Kodaskope 16 mm, 750 Watt f 275.-; Siemens projector, 16 mm f 475.-; Filmosto kl.b. projector, geheel compleet f 75.-. Speciaalhuis Film-Foto Emdea, Prinsengracht 673, Tel. 35570, Amsterdam (b. d. Leidsestraat).

AANGEBODEN: Ampro geluidsprojector, compleet f 1400.-; Victor geluidsprojector, compleet f 900.-; Vergrotingsappar. 6 x 9 - 24 x 36, dubb. cond. Opticatechna f 250.-; Foca, type Leica 3,5 gekopp. f 245.-; Platenwisselaar met pickup f 125.-. Volop keuze in Rollei-onderdelen. Inkoop - Verkoop - Ruil. Speciaalhuis Film-Foto Emdea, Prinsengr. 673, Tel. 35570, Amsterdam (b. d. Leidsestr.).

AANGEBODEN: 2X Stereo voorzet Zeiss Tessar Weitwinkel 1.9, 7.5 cm f 150.-; Zeiss Prisma sportkijker 6 x 24, nieuw, in tas f 140.-; Kodak 8 mm filmcamera 2,7 f 140.-; Paillard Bolex 8 mm, Yvar 1.9 13 mm f 490.-. Occasions in Leica's en Rollei's. Speciaalhuis Film-Foto Emdea, Prinsengracht 673, Telef. 35570, Amsterdam (b. d. Leidsestraat).

AANGEBODEN: Diverse keurige 6 x 9 Klapcamera's vanaf f 35.—. Speciaalhuis Film-Foto Emdea, Prinsengracht 673, Tel. 35570, Amsterdam (b. d. Leidsestraat).

gelijk met foto, op erewoord retour, onder no 561376 F., aan het bur. v. d. blad.

Gevraagd door amateur: een jeugdig vr. fotogénique MODEL voor naaktstudies. Liefst in 't Oosten van het land. Geen publicatie der foto's. Discretie verzekerd. Br. met volledige inlichtingen w.o. verl. hon. onder no 559326 F., aan het bureau van dit blad.

Fotograaf-kunstschilder vraagt VROUW. MODEL, type lang-volslank. Rotterdam of omgeving. Br. onder no 560109 F., aan het bur. van dit blad.

Ter overname gevr.: FOTOGRAFISCH ATELIER. Voorkeur welvarende plaats, waar ruime bestaansmogelijkheid geboden wordt. Brieven met uitv. inl. onder no 560061 F., aan het bureau van dit blad.

VACANTIE. Kleinbeeldwerker, ambtenaar, zoekt voor man, vrouw en 2 meisjes, 6 en 9 jaar: slaapkamer(s) met medegebruik van keuken, bij bossen en zwembad, liefst Twente, f 60.- à f 80.-, 18 Juli — 1 Aug. Bankastraat 98, Dordrecht.

FOTOGRAFISCH ATELIER beschikbaar gesteld. Evacué's genieten voorkeur. Bij gebleken geschiktheid mogelijkheid tot samenwerking. Gewenst is zakelijk inzicht en financiële draagkracht. Brieven onder no 560081 F., aan het bur. van dit blad.

FOTOGRAFISCH ATELIER met apparatuur aangeboden, goed beklante zaak, met vrijstaand woonhuis. Atelier en woonhuis in huur, f 17.50 p. w. Brieven onder no 560086 F., aan het bur. van dit blad.

WIJ ZOEKEN in Gelderland goed beklante zaak in Fotografie en eventueel fotohandel. Br. onder no 560087 F., aan het bur. van dit blad.

1ste Klasse portretzaak met goede omzet, die uit wil breiden, zoekt actieve DEELGENOOT, in bezit van diploma handelsfotografie, deelname kapitaal min. f 10.000.-. Brieven onder no 560090 F., aan het bur. van dit blad.

FOTOGRAFISCH BEDRIJF te koop. Een deel der koopsom (minstens f 5000.-) moet contant betaald worden. Bij gehele contante betaling wordt koopsom lager gesteld. Brieven onder no 560112 F., aan het bureau van dit blad.

WIE NEEMT OVER met 15% korting: 90 vel Diaflex rapid 18 x 24; 90 vel Diaflex contact 18 x 24, van Oct. '52, wegens ziekte. GEVR.: 13 x 18 dubbel chassis. Foto Huet, Lindeman, Winterswijk.

Wij hebben nog enige KLEINBEELD CAMERA'S o.a. „Vito", „Baldina", „Ikonta". Praktiflex met 2,9 f 95.-. Alle nog als nieuw. Inruil mogelijk. „De Cameraman", Hunzestraat 25, Amsterdam-Z. Telef. 21723. Bij Rijn en Lekstraat.

Advertenties en brieven op advertenties rechtstreeks zenden aan het bureau van „Foto" IJsselkade te Doetinchem. Betalingen van „Momentjes" s.v.p. op Postrek. No. 502260 van „Foto" te Doetinchem.

DE WERELDBEROEMDE ITALIAANSE ROLFILMS
GARANDEREN U DE BESTE RESULTATEN
ONDER ALLE OMSTANDIGHEDEN

U kunt geen betere rolfilms kopen!

VRAAGT UW FOTOHANDELAAR:

ferrania - MILANO - ITALIE

Importrice:

FOTO- EN KINOGROOTHANDEL N.V.

HIJMANS'

MUZENSTRAAT 37 - DEN HAAG - TEL. 117276

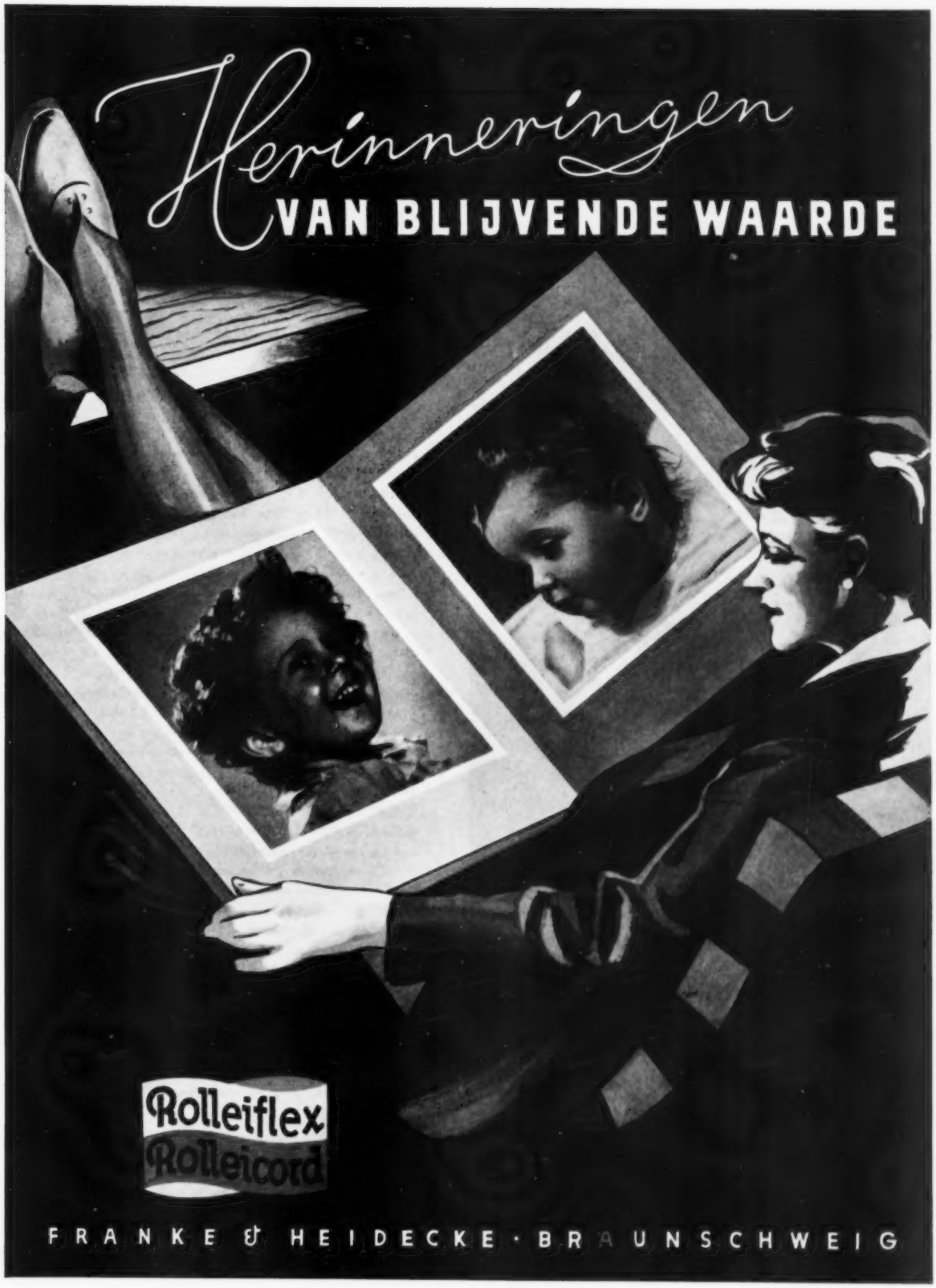
Herinneringen
VAN BLIJVENDE WAARDE
Rolleiflex
Rolleicord
FRANKE & HEIDECKE · BRAUNSCHWEIG

Door inruil verkregen

CAMERA'S

Praktiflex 24 x 36 mm met Heilomar F 2,8 ƒ 145.—. Futura 24 x 36 mm met Frilon F 1,5 in paraattas ƒ 450.—. Baldinette 24 x 36 mm met Radionar F 2,9 coated Prontor S en synchro-contact ƒ 95.—. Agfa Karat 24 x 36 mm met Xenon F 2,0 coated Compur Rapid, synchro-contact, in paraattas ƒ 425.—. Contax 24 x 36 mm zwarte uitvoering met Zeiss Tessar F 2,8 tot 1/1000 sec ƒ 225.—. Exacta Varex 24 x 36 mm met Biotar F 2,0 coated synchro-contact en paraattas ƒ 595.—. Praktica 24 x 36 mm met Xenar F 3,5 coated en paraattas ƒ 325.—. Kodak Retina II 24 x 36 mm met Xenon F 2,0 coated in Compur Rapid met synchro-contact ƒ 375.—. Beltica 24 x 36 mm met Tessar F 3,5 coated, synchro-contact, sluitersnelheden van 1 sec—1/100 sec ƒ 160.—. Leica III C 24 x 36 mm met Elmar F 3,5 coated met gekoppelde afstandmeter, in paraattas ƒ 525.—. Leica III b 24 x 36 mm, chroomuitvoering met Summar F 2,0 en groenfilter, in tas ƒ 450.—. Foca 24 x 36 mm met Oplar F 3,5—5 cm ƒ 195.—. Franka Solida 6 x 6 cm met Radionar F 2,9 coated Prontor S met synchro-contact, in paraattas ƒ 145.—. Zeiss Nettar 6 x 6 cm met Novar F 4,5 coated, Prontor S synchro-contact ƒ 110.—. Zeiss Ikonta 6 x 6 cm met Novar F 3,5 coated, Prontor S synchro-contact ƒ 160.—. Rixa 6 x 6 cm met metalen tube F 7,7 en synchro-contact ƒ 39.—. Rixa 6 x 6 cm met F 4,5 coated in Prontor II, 9 snelheden ƒ 69,50. Rixa 6 x 6 cm met Ennar F 3,5 in Prontor S met synchro-contact ƒ 99.—. Aiglon 6 x 6 cm met Angénieux F 4,5, 5 snelheden, in paraattas ƒ 75.—. Ciroflex 6 x 6 cm met Wollensak F 3,5 in paraattas ƒ 125.—. Voigtländer Perkeo I 6 x 6 cm met Vaskar F 4,5 coated, Prontor S, synchro-contact ƒ 155.—. Ikonta 6 x 6 cm met Novar F 4,5 coated, Prontor S synchro-contact ƒ 135.—. Isolette 6 x 6 cm met Apotar F 4,5, Prontor S met synchro-contact en zelfontspanner, in paraattas ƒ 95.—. Aiglon 6 x 6 cm met Angénieux F 4,5 met geelfilter en paraattas ƒ 69,50. Rolleiflex 6 x 6 cm met Zeiss Tessar F 3,8, in tas ƒ 195.—. Paxina 6 x 6 cm met F 7,7, sluitersnelheden 1/50—1/100 sec, in tas ƒ 29,50. Voigtländer 6 x 6 cm met Skopar F 3,5 coated, Compur Rapid met synchro-contact ƒ 195.—. Wirgin 6 x 9 cm met Schneider F 4,5 coated Prontor S gesynchroniseerd ƒ 95.—. Ihagee klapcamera 6 x 9 cm met F 4,5, sluitersnelheden 1/25—1/100 sec ƒ 59.—. Kinax 6 x 9 cm met Berthiot F 4,5 coated, 10 snelheden, synchro-contact, Newton-zoeker ƒ 95.—. Belfoca 6 x 9/6 x 6 cm met F 4,5 coated, 4 snelheden, synchro-contact ƒ 69,50. Super Kinax 6 x 9/6 x 6 cm en 4,5/6 cm met Bellor F 3,5 coated, synchro-contact, Newton- en raamzoeker ƒ 159.—.

Wetzlar prismakijker 6 x 30 ƒ 95.—.

Deze occasions zijn ook verkrijgbaar bij onze dealers. Een dealer-lijst wordt U op aanvrage gaarne toegezonden.

„FOKA" N.V.

Admiraliteitsstraat 8 abc — 2e Middellandstraat 23,
Tel. 22242 - 24422 - 34644 — ROTTERDAM-O.

ILOCA Ia

met Ilitar 2.9, volgesynchroniseerd, rompontspanner en sperinrichting met Prontor S sluiter **f 169.-**

ILOCA IIa

met Ilitar 3.5, volgesynchroniseerd, rompontspanner en sperinrichting met Prontor S sluiter. Gekoppelde Duitse kleinbeeldcamera voor slechts **f 274.-**

ILOCA STEREO II

met 2 Ilitar objectieven 1 : 3.5 f = 3.5 cm, beeldgrootte 24 x 23 mm **f 470.-**

ILOCA FILTERS, schroefvatting, in étui ..... f 9.50
ILOCA ZONNEKAPPEN, schroefvatting ..... f 6.90
ILOCA PROXIMETER, schroefvatting ..... f 50.–

Vraagt Uw fotohandelaar inlichtingen

IMPORTEUR:

BOAS FOTO-IMPORT

Groenburgwal 69 - Tel. 35684-35865 - Amsterdam C.

Veilinggebouw „DE VIJZEL"

Keizersgracht 616 - Amsterdam - Tel. 37167

FOTO, KINO, FILMS EN INSTRUMENTEN
kunnen dagelijks bijgevoegd worden

Magazijngoederen, Winkelinventaris e.a. kunnen ook ter plaatse door ons geveild worden. — Vraagt condities.

Makelaar N. C. A. J. Groenendijk. Veilinghouder.

Populaire Cursus Fotografie

Portretopnamen, positief en negatiefretouche, reportage, enz., door Jan van der Schaaf. (Fotograaf-schrijver). Als fotograaf 20-jarige vakervaring o.m. 3 jr bij de kunstfotograaf Godfried de Groot. Als auteur bijdragen voor pers en radio. (Zie ook FOTO Dec. '51). 6 lessen (club) inclusief lesmatr. f 15. Evt. ook privélessen.
Inlichtingen Zaterdags 12—3 uur Vondelstr. 70, Amsterdam. Tel. 83989.
Op aanvraag ook lessen buiten A'dam en voor fotoclubs.

LERO KWALITEITSPRODUCTEN

Sinds 1898

„LERO 222"

VLOEIBAAR ADHAESIEF

v. h. krimp- en rekvrij opplakken v. foto's

Zie het artikel v. d. heer Helfferich in FOTO d.d. Juli 1950 en van wijlen de Heer C. J. van Ledden Hulsebosch in FOCUS van 20 Aug. 1949

Thans ook in tubes leverbaar

Via de fotohandel leverbaar

Alleenvertegenw. voor Nederland: „TOM PAPIER", Nieuwe Hilversumseweg 4, Bussum

CHEMISCHE FABRIEK „LERO" DUIVENDRECHT
TEL. OUDERKERK A.D. AMSTEL 365 (K 2973)

Fotodruk-industrie in het Zuiden des lands, vraagt voor direct een zelfstandige

FOTO DRUKKER

Zij die reeds eerder in een dergelijk bedrijf werkzaam geweest zijn, genieten de voorkeur.

Brieven onder no 559729 F. aan het bureau van dit blad.

Uitwisseling fotografenzoon. Ter meerdere vakontwikkeling wenst fotografenzoon te ruilen met dito zoon of dochter. Vereist Laborant(e)-Leerling, retoucheur-operateur. Foto Bouchier, Zevenaar.

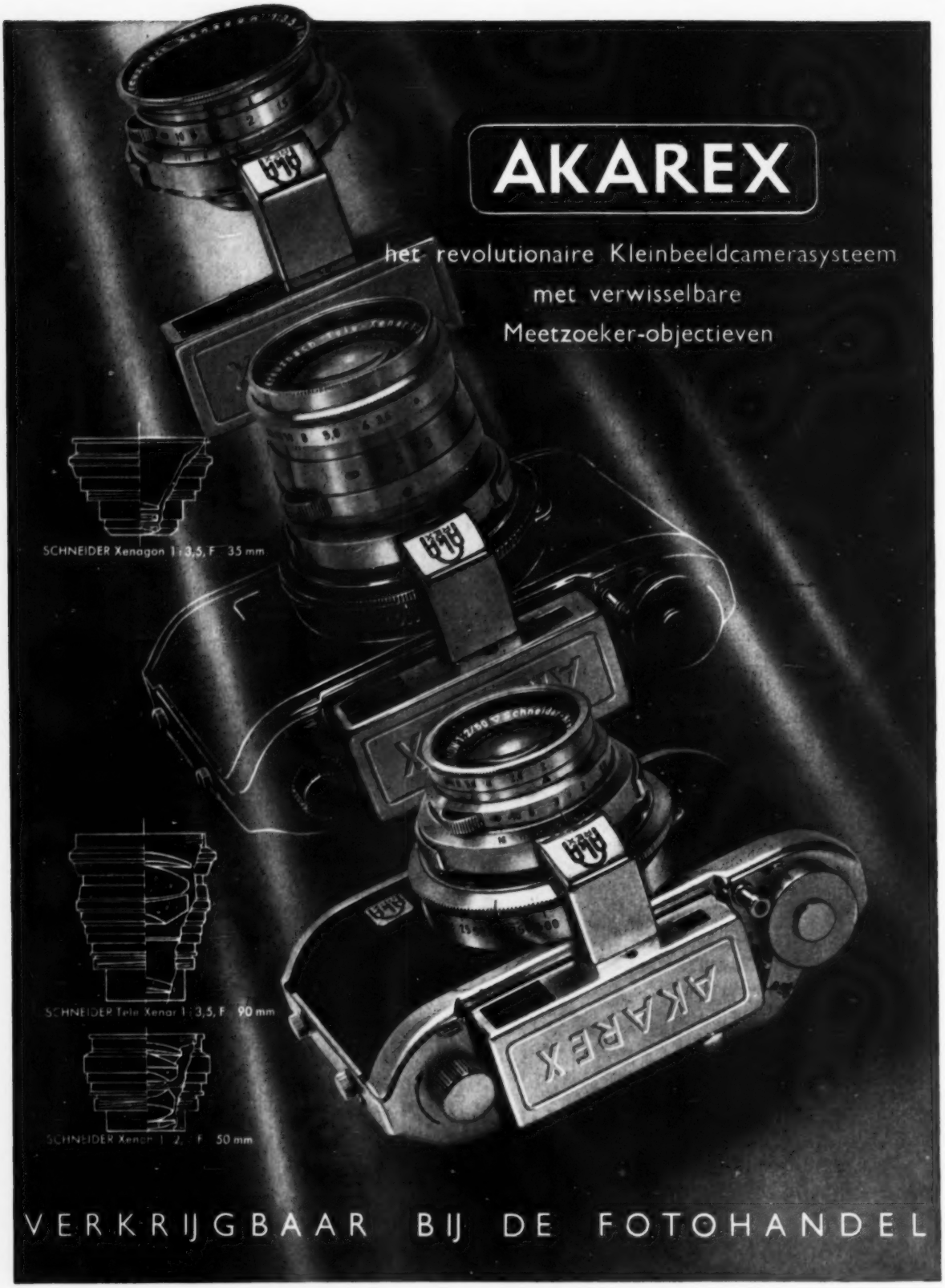
AKAREX
het revolutionaire Kleinbeeldcamerasysteem
met verwisselbare
Meetzoeker-objectieven
SCHNEIDER Xenagon 1:3,5, F 35 mm
SCHNEIDER Tele Xenar 1:3,5, F 90 mm
SCHNEIDER Xenar 1:2, F 50 mm
AKAREX
VERKRIJGBAAR BIJ DE FOTOHANDEL

L

FOTO

WAARIN OPGENOMEN „KLEINBEELDFOTO"

8e Jaargang no 5 — Mei 1953

UNIVERSEEL TIJDSCHRIFT VOOR FOTOGRAFIE

Officieel Orgaan van de Bond van Nederlandse Amateur Fotografen Verenigingen.
Officieel Orgaan van de Nederlandse Fotografen Kunstkring.
Redactie: D. Hellferich.

•

Redactie adres: IJsselkade 32, Doetinchem. Telef. 341 en 342.
Redactieraad: Dr H. J. van Opstall, Dr J. J. M. van Santen, G. A. W. Wagenaar, N. C. A. J. Zomer N.F.K.

•

Uitgave: Uitgevers Maatschappij „C. Misset" N.V., Doetinchem; postgiro abonnementen 502259, postgiro advertenties 502260; postgiro afdeling Boekhandel 502258. Postrekening voor België, Antwerpen no 308165. Telefoon Doetinchem 341 (5 lijnen).

•

Verschijning: Maandelijks op de Vrijdag omstreeks het midden van de maand, behoudens bij bijzondere evenementen.
Abonnementsprijs: *f* 9,90 per jaar bij vooruitbetaling voor leden van de bij de Bond van Nederlandse Amateur Fotografen Verenigingen aangesloten verenigingen en clubs — voor niet leden *f* 11,— per jaar bij vooruitbetaling; voor het buitenland (behalve België) *f* 12,50. Abonnementsprijs voor België frs 225 per jaar bij vooruitbetaling. Losse nummers *f* 1,—, in België frs 20.

•

UIT DE INHOUD

Gezond besef 113
Op de snijtafel 114
Beoordelingen — 117, 121, 122, 124, 130
Reprografie 1953 118
Beeldhoek en scherptebeoordeling 120
Gevoeligheidswinst door langer ontwikkelen 124
Werk van Paul Huf 125
Exposities 129, 130
Film 132
Electronische flitsinstallatie zelf bouwen 136
Uitslag FOTO-wedstrijd 134
Bondsnieuws 139
Foto op de omslag van A. Meulenbelt, Zwolle

VAN DE REDACTIE

God grant me the serenity to accept things I cannot change. Courage to change things I can. And the wisdom to know the difference.

(God schenke mij de gelijkmoedigheid de dingen te aanvaarden die ik niet veranderen kan. Moed om te veranderen wat in mijn vermogen ligt. En de kennis van het onderscheid daartussen)

Het gebed is den Amerikaansen staatsman nooit vreemd geweest, en dit is een beroemd gebed geworden van een beroemd man.
Het trof ons dezer dagen, het bespeelde ergens een snaartje. Een fotografisch snaartje.
Want is het niet zo met de fotografie, dat er heel lang met camera's is rondgelopen, die een gaasje voor de lens hadden, waarmee alles in de wereld een romantisch floersje kreeg? Werden daarmee niet harde zaken verzacht en door oogkleppen uit het beeldveld geweerd, opdat wij toch vooral niet schichtig zouden worden?
Het is veranderd. Thans spreekt de fotografie een klare taal en wij durven de dingen onveranderd te tonen, neen, wij willen ze onveranderd weergeven. Gezien door onze persoonlijke reactie daarop. En als wij van romantiek willen vertellen, dan doen wij dat, doch nu niet meer met het kunstmatig romantiek-vernis van verstrooiende glaasjes (verstrooiend: wat veel-zeggend!), doch recht-uit en met de romantiek die er ook in ligt. Dan is het wonderlijk te ervaren hoe romantisch de nuchterheid kan wezen.

Ons zieltje wordt nu eenmaal gekneed in het wereldgebeuren en zo geviel het, dat wij genoeg kregen van de zelfbedotting der schijnwereld van de oogkleppen. Wij willen nog steeds, dagelijks, weten waaraan wij toe zijn, uit afweer tegen eigen geestelijke ontreddering. Wij moeten wel.
Later zal de geschiedschrijver uit onze fotografieën de geestelijke gesteldheid lezen van dit tijdvak. Want wat ons innerlijk bezig houdt — niet duidelijk beseft — komt op zulk een wijze naar buiten.

Het zal dan ook tonen onze moed de dingen aan te pakken die veranderd moeten worden. Dat zijn de foto's die U voorgehouden zijn, die in kranten en tijdschriften staan, en die U zeggen: zie, zie Uw wereld van thans. Ook daarvoor is de fotografie in dienst gesteld — niet duidelijk beseft misschien.

De kennis des onderscheids heeft ons altijd begeleid, van de wieg af. Maar er was eerst die primaire prikkel tot geestelijk en lichamelijk zelfbehoud nodig, voordat wij er nu openlijk naar durven luisteren en handelen.
Wonderlijk dat ook zo iets door de fotografie iemand duidelijk worden kan.

Op de Snijtafel

Foto's voor deze rubriek kunnen te allen tijde worden gezonden naar redactie FOTO, Uitgevers-Mij „C. Misset" N.V. te Doetinchem, met vermelding links boven op de enveloppe: Snijtafel. De heer Hens verzamelt deze foto's, en kiest daaruit om zijn onderwerp te illustreren. Men houde er rekening mee, dat zij aldus lang in portefeuille kunnen blijven. Zend niet groter in dan 13 x 18 of 18 x 24 maximaal, liefst ongemonteerd. De beste foto uit de oogst van elke maand wordt door de heer Hens gewaardeerd als Foto van de Maand, en door ons met een premie (deeltje ter keuze uit de Foto-serie) beloond. Zend goed werk in, het behoeft niet volmaakt te wezen, maar het moet wel iets willen uitdrukken.

Het was eeuwen geleden op straffe des doods verboden een gestorven lichaam te ontleden, zelfs indien zulks in het belang der medische wetenschap, i.c. in het belang van de mens zelf was. Thans lachen wij er om, zoals we om zoveel van vroeger lachen. Tegenwoordig wordt niet alleen het lichaam maar ook de ziel ontleed. Lichamelijk geschiedt het pijnloos, geestelijk niet. Wat men uit het zieleleven van een mens al niet weet af te leiden, is fabelachtig. Hoe meer men kerft, des te meer wordt er ontdekt. Zo schijnt ieder mens volgens de psychiaters één of meer „complexen" of afwijkingen te hebben. Het lijkt mij het verstandigste zich niet anders dan bij hoge noodzaak aan een dergelijke geestelijke operatie te onderwerpen. Zo zijn er bv. mensen met een verzamel- of een opruimcomplex. Ik zelf behoor tot de eerste categorie en dit verzamelcomplex heeft mij zowel verdriet als vreugde geschonken. Verdriet, omdat de lawine soms niet meer te verwerken is, vreugde, omdat datgene wat op een bepaald moment even goed vernietigd als bewaard kon blijven, later van grote waarde bleek te zijn. Toch is het maar gelukkig, dat er evenveel opruimings- als verzamelcomplexen bestaan. Het leed zou, mede in verband met de woningnood, niet te overzien zijn. Het is echter de kunst om de juiste middenmaat tussen bewaren en opruimen te houden.

Het bovenstaande ging mij door het hoofd, toen ik een artikel van de Tilburgse Courant onder ogen kreeg, waarin opgenomen was een foto van de Haagse grootmeester op fotografisch gebied uit het begin dezer eeuw, H. Berssenbrugge. Het betrof een foto van een Tilburgse moeder bij de wieg van haar baby, gemaakt in 1901; een naar het leven gegrepen, maar niet minder kunstzinnige opname. Toen die foto met een begeleidend artikel, waarin o.a. de vraag gesteld werd of iemand de redactie inlichtingen over de afgebeelde moeder kon verstrekken, verscheen, was in bepaalde kringen Tilburg in rep en roer. „Wie was die Tilburgse moeder?" Na enig zoeken werd zij gevonden. De moeder thans 84 jaar oud; de baby 52 jaar. Wat een herinneringen werden door deze foto opgeroepen. Zeker, ze werd nu, laten wij het maar zeggen, door een grootmeester gemaakt. Zij had ook door een doodgewone amateur gemaakt kunnen zijn. Voor die eenvoudige mensen was de kunstzinnige waarde bijzaak. Het was een gezin van 11 kinderen, van wie er thans nog 8 in leven zijn en die allen in Tilburg wonen. Kunt U zich de emotie van die familie voorstellen? Dit geval is een frappant voorbeeld van de grote waarde van een herinneringsfoto, waarvan niemand op het moment der opneming de betekenis kan bevroeden.

Of wat zegt U van dit kiekje van een 16-jarige amateur-fotograaf, 47 jaar geleden gemaakt met een 9 x 12 klapcamera à raison van *f* 29,—. De donkerekamer was een kelder. Gas- noch electrisch licht was aanwezig. Alles werd bij petroleumlicht gedaan. De opname werd gemaakt met magnesiumpoeder. Lont aansteken, vlug een houding aannemen alsof bij met ik weet niet welke gewichtige proef bezig is. Laat het kroelen van technische fouten, laat iedere artistieke opzet ontbreken, alleen voor de fotograaf zelf heeft de foto waarde en bij het bekijken er van ontkomt hij niet aan een zekere weemoed, dat in die afgelopen 47 jaren van die haardos zo goed als niets meer is overgebleven. Toch zou ik die foto voor geen geld van de wereld willen missen. De beide flessen en een van de 18 x 24 schalen zijn nog in leven. Het verzamelen van dergelijke herinneringsfoto's is van meer betekenis dan van een collectie 3e klasse „would be" artistieke foto's. Een verzamelcomplex kan ook wel eens zijn goede zijde hebben.

Men kan gevoeglijk als norm aannemen, dat de dieptewerking van een natuurtafereel versterkt wordt door de opbouw in 3 plans, waarbij het voorste plan wat toonwaarde betreft het krachtigste, het derde plan het zwakst moet zijn, evenals het hoogste licht ergens in het centrum moet liggen. Dat niet voor alle gevallen bindende gegevens bestaan, blijkt uit „*Op de gletscher van de Schwarzenstein*".

In deze foto zijn wel de diepste toonwaarden op het eerste plan aanwezig (links onderaan), maar het verschiet is aanmerkelijk donkerder van tint dan het overgrote deel van de voorgrond en toch is dit niet storend. Misschien zou het geheel evenwichtiger geweest zijn, wanneer in de rechter benedenhoek op de voorgrond eveneens een donkere partij geweest was, maar de zachte schaduw over de gletscher rechts heft dit tekort grotendeels op. De blikvanger is in dit geval het groepje toeristen, die als nietige menselijke wezens juist door hun kleine afmeting de grootsheid der natuur des te sterker doet uitkomen. Technisch is deze foto uitstekend en ik weet niet wat nog meer te bewonderen valt, de gradatie van de gletscher of de prachtige zachte gedetailleerde toonwaarden van de achtergrond

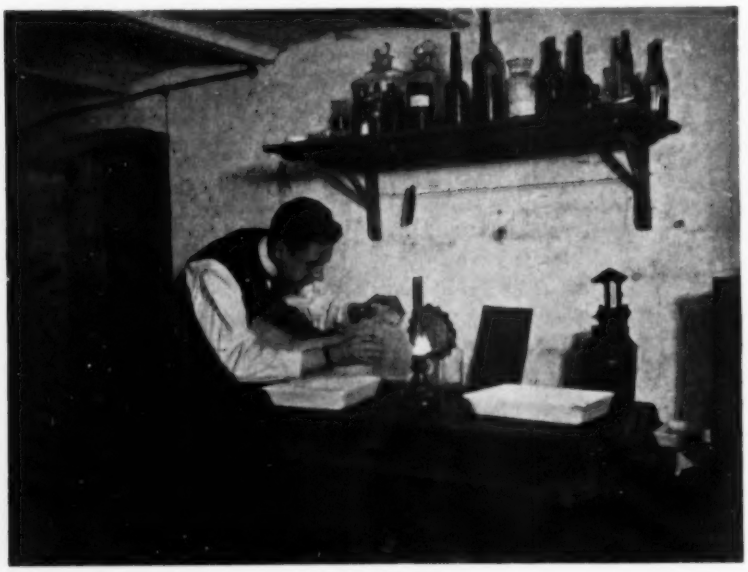

.....*de jongeling Hens*.....

De 16-jarige amateur J. J. Hens poseert voor zichzelf bij magnesiumlicht in een kelder te Roermond op 9 Juni 1906.

en niet te vergeten de lucht, die met het verschiet één geheel vormt. Een vacantie-foto met artistieke waarde.

Laten we van Gods vrije natuur naar de huiskamer teruggaan, waar we niet als in een bergstreek onverwacht ontroerd kunnen worden door een tafereel, dat de natuur ons voor ogen tovert en dit met al zijn voor en tegen hebben te aanvaarden. Bij de beslissing of wij er al dan niet een film of plaat aan zullen wagen, hebben wij dit voor en tegen alleen tegen elkaar af te wegen en staat ons niets anders dan een verandering van standpunt ter beschikking.

Bij het stilleven zijn er andere moeilijkheden te overwinnen. Ik heb hier drie stillevens, die een onderlinge vergelijking rechtvaardigen. „Licht" is in een foto wit, maar alle wit is nog geen licht. Neem bv. het stilleven met kan, blaker met kaars en lucifersdoos. De kaars brandt, maar ze geeft geen licht. De drie voorwerpen zijn recht van voren en veel te sterk verlicht, zodat over de gehele oppervlakte veel te veel hoogste lichten voorkomen, waardoor vrijwel ieder relief teniet wordt gedaan, de vlam van de kaars alle betekenis verliest en de gesloten heid van het geheel volkomen verloren gaat.

Op de gletscher van de Schwarzenstein A. S. te A.

Wanneer wij het lucifersdoosje, dat als trait d'union is bedoeld, even buiten beschouwing laten, dan hebben blaker met kaars en kan beide een te uitgesproken werking, waartegenover geen andere lijnwerking als tegenwicht staat. Het lucifersdoosje is te gering van volume om een binding teweeg te brengen. Denkt U zich dit even weg en men kan het beeld verticaal middendoor knippen, zonder een van beide objecten te beschadigen. Het lijkt allemaal zo doodeenvoudig en het is in werkelijkheid heus nog niet zo eenvoudig een paar voorwerpen tot een artistiek geheel te groeperen. In dit geval zou een veel lichtere achtergrond het geheel zeker ten goede zijn gekomen, daar de tegenstelling wit-zwart nu veel te sterk is. Toch heeft de foto technisch goede kwaliteiten en dat het eindresultaat niet is geslaagd, is uitsluitend te wijten aan de foutieve verlichting, de keuze en de samenvoeging der objecten.

Vergelijk hiermede eens het vaasje met rozen. Hier is werkelijk sprake van „licht". Slechts een gering deel van de rozen is verlicht, maar het is juist de tegenstelling en het „weten" dat het lichte rozen zijn, waardoor men de donkere partijen inderdaad als schaduw ziet. Overgang tussen fond en tafelvlak is geslaagd. De vier afgevallen blaadjes doen mij te grauw, te somber aan. Ik zou ook hier graag enkele lichtpartijen willen zien. Met een beetje routine zou dit licht met een penseel, gedoopt in een lichte Farmer verzwakker, zonder enige moeite aangebracht kunnen worden. Wanneer op ieder der drie blaadjes maar een klein lichtvlekje was, dan zou dit de lichtverdeling over de beeldoppervlakte zeker ten goede zijn gekomen. Zoals de lichtverdeling thans is, blijft ze beperkt tot een smalle horizontale baan, die ongeveer over het midden der foto loopt. En zo moeilijk is dit plaatselijk verzwakken toch ook niet, het is met enige oefening vrij gauw onder de knie te krijgen. Neem daartoe bv. een maatglas van 25 cc. Vul dit voor 1/5 met een 10 pct thio-oplossing en voor 2/5 met water. Voeg er een paar druppels 10 pct roodbloedloogzoutoplossing aan toe, tot een licht citroengele kleur is verkregen. Week de foto, leg deze op een glasplaat en verwijder het overtollige water met een zeemleren lap. Zorg er voor steeds een prop natte watten bij de hand te hebben. Verzwak voorzichtig met een penseel de er voor in aanmerking komende plaatsen met bovengenoemde verzwakker en wrijf met de prop natte watten de verzwakte plek dadelijk grondig af, om te voorkomen dat de verzwakking zich uitbreidt. Herhaal dit desnoods enkele keren na de prop watten telkens onder de kraan luchtig te hebben afgespoeld. Fixeer de afdruk gedurende vijf minuten in een neutraal thiobad en spoel daarna op de gebruikelijke wijze.

Wanneer wij een vaas met bloemen fotograferen, dan mag men bij het beschouwen van de foto nooit in twijfel verkeren waar het de maker om te doen is geweest: de bloemen of de vaas? Er is toch altijd

A. S. te A.

I. I. V. te N.

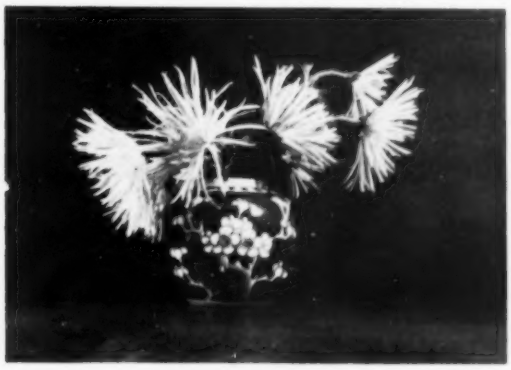

Z. I. R. te I.

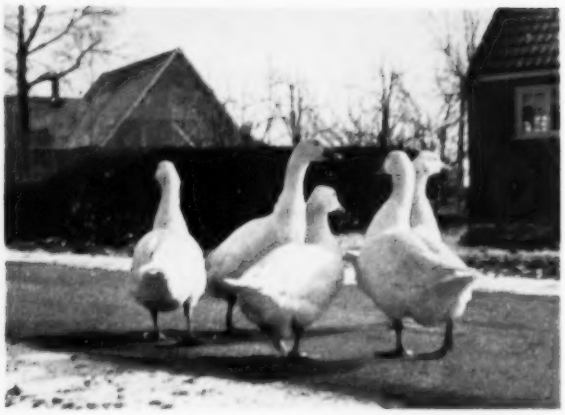

Waar zullen we vandaag eens naar toe gaan? *J. v. B. te D.*

Op stap *J. v. B. te D.*

nog een verschil tussen een siervaas en een bloemenvaas. Een bloemenvaas is een gebruiksvoorwerp en hoe minder de versiering opvalt des te meer wordt de blik getrokken naar de bloemen, die er in gezet zijn. Eigenlijk, in strikte zin, mag een bloemenvaas alleen bekoren door haar sierlijke vorm en kan iedere versiering achterwege gelaten worden. Een Chinese vaas als op bijgaande foto vraagt hoogstens een enkel bloesemtakje, terwijl bij de chrysanten een hoge glazen vaas zonder een enkele versiering behoort. Zoals de combinatie thans is, is deze twee-slachtig. Ze slaan elkaar dood. Ik kan me wel één of twee chrysanten zonder steel op een platte schaal met water voorstellen; in ieder ander geval vragen ze een hoge vaas en lange stelen. Zoals ze hier gearrangeerd zijn, nl. de vijf bloemen naast elkaar op gelijke hoogte, drukken zij de gehele compositie, terwijl ze bovendien té egaal verlicht zijn.

In het Februari-nummer heb ik de aandacht gevestigd op een lezing, getiteld „Humor in de Fotografie". Dit schoot mij weer te binnen, toen ik de hierbij gereproduceerde foto's onder ogen kreeg. Een doodeenvoudig beeldverhaaltje in twee tafereelen, maar niet iedereen heeft zin voor humor. Bij dergelijke opnamen komt natuurlijk 50 pct geluk, zoals dit bij alle candid-foto's het geval is, maar men moet het geestige van de een of andere situatie ook kunnen zien en aanvoelen. De titel van de eerste opname had ook kunnen luiden „Krijgsraad"; de tweede „Op mars". In de meeste gevallen ontstaat de titel eerst als de opname gemaakt is en zoals U het wel met me eens zult zijn, eerst door de titel dringt vaak de inhoud van het beeld tot de beschouwer door. Wanneer men zich op het verkrijgen van een verzameling van soortgelijke onderwerpen toelegt, waar soms jaren mee gemoeid kunnen zijn, en men vervaardigt successievelijk van de negatieven dia's, dan kan men vaak in intieme kring een avond vullen waar iedereen een aangename herinnering aan behoudt. Merkwaardig dat de animo om zwart-wit dia's te maken in vergelijking met vroeger zo op de achtergrond is geraakt. Het is nog de vraag of de kleuren-oot de zwart-wit dia's geheel van het toneel zullen verdringen. Beide categorieën hebben ieder in hun soort hun eigen bekoring. Bovendien kan niet ieder zich de luxe van kleurendia's veroorloven, terwijl de kosten van het vervaardigen van een zwart-wit collectie zeer gering zijn, vooral als men ze op kleinbeeldformaat maakt. Het maakt nog een groot verschil of men in een klein gezelschap foto's hetzij in een album, hetzij stuk voor stuk de ronde laat passeren of dat men ze voor het gehele gezelschap projecteert, waardoor de aandacht op ieder beeld door allen tegelijk wordt geconcentreerd.

Het aantal onderwerpen waarvan men een serie kan samenstellen is legio. Het behoeven werkelijk niet allemaal humoristische beelden te zijn: table-tops, bloemen, dieren, markt- en strandscènes, stillevens, landschappen, kinderen, enz., enz.

Dergelijke dia-collecties ontstaan niet in een vlock en een zucht. Maak een begin, haast U niet, maar voeg geleidelijk nieuwe dia's aan de reeds bestaande toe, want wie het voornemen heeft om eens even een serie table-tops of marktscènes samen te stellen in de

Het ontbijt — H. Klip te Krimpen aan de Lek
Foto van de Maand

kortst mogelijke tijd, komt meestal bedrogen uit. Sla bv. pag. 59 van het Maartnummer eens even op en bekijk de table-top „Naaktstudie" van J. M. P. Frijns nog eens aandachtig, een der voortreffelijkste table-tops die ik ooit gezien heb en een evenwaardige partner van „Hondenweer" van J. J. L. Balster (zie pag. 107 van de vorige jaargang). Door middel van het projecteren van dia's in grotere of kleinere kring kan de amateur telkens opnieuw van zijn eigen werk genieten... en wat van nog meer belang is, tekortkomingen leren kennen en deze daardoor in de toekomst vermijden, terwijl het bovendien een machtig propagandamiddel is om de fotografie te bevorderen.

Het beste paard van stal voor de bespreking heb ik tot het laatst bewaard en de keuze welke foto voor „de foto van de maand" in aanmerking moest komen, was niet moeilijk. De foto droeg geen titel, wat ook niet nodig was, want het gegeven spreekt voor zich zelf. Ik noem haar echter „het onthijt". Ik weet niet of U zelf U niet eens aangetrokken hebt gevoeld een onthijttafel te vereeuwigen, niet in een eetzaal van een hotel waar je voldoende diepte kunt nemen, neen, een doodgewone onthijttafel in een doodgewone huiskamer. Ziehier, dat het mogelijk is en hoe? Ik vind deze compositie meesterlijk! Uit technisch oogpunt had het witte blousje van de theeschenkster wat meer details kunnen bevatten, had de scherpte nog iets groter kunnen zijn; het zijn echter alle bijzaken. Alles concentreert zich om de baby. Vier personen tot een goede compositie samen te stellen, het geheel tot een gebonden geheel te verenigen, het is geen kleinigheid. Van poseren is hier geen sprake en ook al mocht hier van enig ingrijpen door de fotograaf sprake zijn geweest, het kon niet natuurlijker zijn geweest dan het hier is. Men adviseert wel eens: „geen vier, maar drie bloemen in een vaas". Een oneven getal dus. Bij deze groep van vier personen — of beter gezegd drie-en-een-half — is de verdeling 2—2 vermeden. De vrouwelijke figuren en de baby vormen een geheel, terwijl de vader (?) toch niet los staat van het geheel. De achtergrond is uitstekend en het grote bloemenschilderij bevindt zich op de juiste plaats. Het had zich ook rechts kunnen bevinden en dat zou de vlakverdeling ongunstig beïnvloed hebben. Kijk eens goed naar de linker benedenhoek, hoe prachtig sluit de rechterarm van de vrouwenfiguur, die de baby op de schoot houdt, donker van toonwaarde, het geheel op die plaats af. De theeschenkster domineert in de gehele compositie. Zij had niet beter geplaatst kunnen zijn. Ieder woord van lof is verder overbodig. Jammer dat de technische gegevens ontbreken, maar misschien krijg ik ze nog wel. Wat mij vooral interesseert is: camera, objectief, diafragma, dag- en/of kunstlichtverlichting, afmeting van de kamer, belichtingstijd.

J. J. HENS

•

De Franka Solida 6x6

Het lijkt er op of de 6 x 6-camera's het oude-getrouwe formaat 6 x 9 ten dele verdringen. U weet natuurlijk hoe dat formaat 6 x 6 er gekomen is: toen die eerste toestellen van het Rolleiflex-type geconstrueerd werden, kon men daar de 6 x 9 niet inpassen. Het apparaat zou te groot zijn en te zwaar geworden zijn. En vooral: men kan een reflex zo moeilijk kantelen. Of hoog-, óf dwars-opnamen waren practisch onmogelijk geworden. En dús werd het 6 x 6.

Films voor dit formaat waren er al, maar ze kregen toch pas betekenis bij het verschijnen van die eerste Rolleiflex. Die betekenis ging er weer af, toen dezelfde constructeur op de simpele gedachte kwam dat men méér opnamen kon maken op de 6 x 9-film.

En dat dood-eenvoudig idee bleek revoluties te kunnen ontketenen. Met als nasleep dat er nu meer-en-meer camera's komen van het gewone klap-type, die óók van 6 x 9 op 6 x 6 zijn overgegaan.

Zo hebben we dan opnieuw staan kijken naar een complete serie van de nieuwe Solida 6 x 6, welke stamt uit de fabrieken van de Franka-Werke in Bayreuth.

Daar is allereerst het model met F : 3,5 in..... Vario-sluiter. Dat lijkt wat gek: wie kiest nu zulk een combinatie van een lichtsterk objectief met een weinig-variabele sluiter? Maar aldus kan men dan tóch de „kleinbeurswerker" een toestel bieden met een goede en lichtsterke anastigmaat (AR natuurlijk) tegen een prijs die hij betalen kan. Een ander type heeft Pronto-sluiter en als objectief de Cassar F : 4,5 of de Westar F : 3,5.

En bovenaan de lijst staat dan de uitvoering met Prontor SV, „vollsynchronisiert-mit-Selbstauslöser", waarin het nieuwe objectief van de „Enna-Werke" uit München gevat werd: de „Ennagon".

Inzake de afwerking: we hebben o.a. met plezier eens bekeken hoe men zo'n onbelangrijk onderdeel als de sluiting van de camera heeft gemaakt. Onbelangrijk.....; maar herinnert U zich nog, uit de tijd dat we met de platencamera's werkten, hoe die dingen veelal óf niet open, of niet dicht wilden! Dat er een potlood en een nagelvijl aan te pas moesten komen? Dan is zoiets eenvoudigs als zo'n sluiting van zo'n nieuwe camera toch wel een verbetering.

„Solida" heten deze camera's met recht.

•

De „Primascop"-Projector: goed!

Een eenvoudig toestel voor filmstroken en kleurenplaatjes 5 x 5; geen zaalprojector, maar ook volstrekt geen speelgoed, en prima voor zijn prijs. Het toestel komt van de Filmosto-fabrieken, wat alvast een

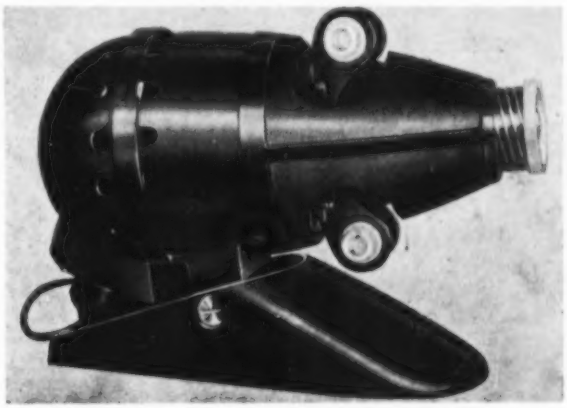

garantie is. En typisch: het heeft als lichtbron geen smalfilmlamp of zoiets, maar een doodgewone huishoudelijke gloeilamp. Als objectief dient een eenvoudige, tweelenzige „Projections-Objektiv 1 : 4", en iets duurder is de uitvoering met de anastigmat Filmostar F : 3,5. In het eerste geval is de randscherpte natuurlijk allerminst volkomen, maar in vele gevallen kan dit toch uitstekend dienen.

In verband hiermee kwam er nog een mededeling die bij ons zeer veel belangstelling wekte: hetzelfde toestel zal er binnenkort óók komen voor het formaat 6 x 6. De prijs daarvan zal (uiteraard) iets hoger liggen, maar de mogelijkheid om een eenvoudig-goede projector tegen lage prijs te kunnen krijgen voor dit formaat begroeten wij met vreugde.

•

HEIJMANS' FOTOGROOTHANDEL C.V. in Den Haag hoopt op 15 Mei een nieuwe toonzaal te openen, die de moeite van het bekijken waard is, ook naar wat er te zien staat. Op diezelfde dag herdenkt men tevens het 35-jarig bestaan van de zaak, én het 50-jarig jubileum van de heer Heijmans. Dit wordt voorwaar dus een feest, waarbij warme gelukwensen volledig op hun plaats zijn.

THOMAS T. HILL (Edwal Laboratoria, Illinois) publiceerde kortelings opnieuw, dat het zeker niet hetzelfde is, of men een fixeerbad met natriumthiosulfaat sneller werkend maakt door toevoeging van ammoniumchloride, of dat men een echt snel fixerende oplossing gebruikt, bestaand uit ammoniumthiosulfaat, zoals bv. het Amfix van May & Baker, Solfix van Johnson, of het Schnellfixiersalz van Hauff. De laatste zijn pertinent veel sneller en ook betrouwbaarder. Wij geven deze aantekening, omdat de meningen hierover nog verdeeld zijn en men met zijn HBS-scheikundekennis allicht zou concluderen, dat het toch op hetzelfde neerkomt. Wij geven bovendien deze namen er bij, omdat hieruit blijkt dat de publicist niet voor eigen standje predikt. Hetgeen veel waard is.

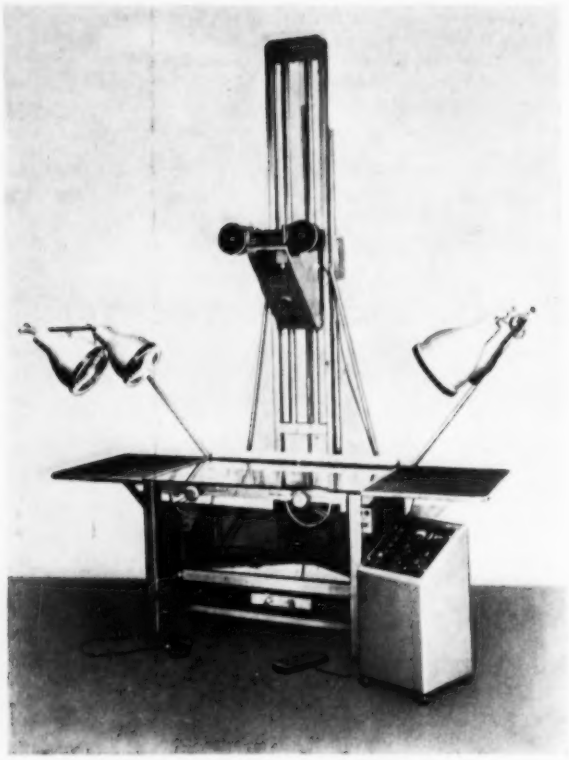

De „Microstat MT 1": een vol-automatische camera, met grote mogelijkheden

REPROGRAFIE 1953

Wie menen mocht dat de documentreproductie een droog en dor gebied is, een Sahara in de wereld van de fotografie, kon op de vierdaagse tentoonstelling in het Scheveningse „Kurhaus" anders leren. Overigens: wanneer dat „Genootschap" (voor Documentreproductie) iets organiseert, kan men er altijd een zeer plezierige stemming verwachten. Ik weet niet hoe men dat doet: beschikt men over de geheime formule van het een of andere poeder dat men de zaal in stuift en dat zulke opwekkende eigenschappen heeft?

De ontwikkeling van de reprografie verliep snel. Ging het in den beginne enkel om de fotografische reproductie (volgens de „klassieke" methode) van het één of andere belangrijke document: al spoedig zag men duizend-en-één nieuwe mogelijkheden. De naam „document-reproductie" wil men dan ook liever kwijt: ten eerste omdat die wat lang is, maar vooral omdat het publiek aan het woord „document" de betekenis blijft geven van een waardepapier. En het is volstrekt niet meer de taak van de reprografie om zich daarmee uitsluitend bezig te houden; integendeel, men komt overal in actie waar er vermenigvuldigd moet worden en de drukpers niet het aangewezen instrument is. Bij de reprografie gaat het dus sóms om één of twee, maar sóms om duizenden copieën.

Hoe uitgebreid het gebied geworden is, geeft de opstelling aan, welke Dr van Opstall (in een lezing tijdens de tentoonstelling) te zien gal. Dr van Opstall vergeleek dit beeld met een zéér uitgebreide familie, en tegelijk óók met een slagveld, waar elk onderdeel zich zijn eigen plaats veroveren moet.

Wij hebben lange tijd doorgebracht in de zaal, waar enkele belangrijke instituten en bedrijven (Rijkswaterstaat, Spoorwegen, AKU, PTT, Staatsmijnen, enz.) zo allerlei toonden over de practische toepassingen die men voor de reprografie heeft gevonden.

Daar is bijvoorbeeld het probleem van het herdrukken van formulieren, brochures, en zo meer (vervaardigd in boekdruk bv.) in een nieuwe kleine oplage. Het is geen probleem meer: als men er althans om denkt om bij het drukken één afdruk van het zetsel te maken op cellofaan, met een dekking van goudbrons. Daarvan kan men dan, zodra dat nodig mocht blijken, een offset-plaat vervaardigen, waarop dus langs fotografische weg het beeld wordt aangebracht. Een andere methode is om van het zetsel één afdruk te maken op prima wit houtvrij papier: die druk laat zich dan eveneens gemakkelijk reproduceren en op een offsetplaat overbrengen. In beide gevallen heeft men geen zetkosten en geen tijdverlies, terwijl men de oplage zo groot en zo klein kan maken als nodig blijkt. In het tweede geval is men dan bovendien niet gebonden aan het oorspronkelijke formaat van het zetsel, maar kan men het beeld óf vergroten óf verkleinen. Wat weer een réeks van nieuwe mogelijkheden opent.

Een geheel andere kwestie: bij een tekening in O.I. irkt op millimeterpapier wil men die millimeterlijntjes kwijt. Niets is eenvoudiger: men maakt een verkleinde fotografische reproductie, filtert de lijntjes weg en men krijgt het juiste resultaat.

De heer Van der Leeden van de N.S. toonde ons nóg andere mogelijkheden in de reprografie. Een oude calque, een oude lijntekening die aan de hoeken „aardig" beschadigd was en vlekken had gekregen, was volgens de directe copieermethode volkomen vernieuwd, doordat men een positief maakte op transparantpapier. En nog een andere toepassing: het maken van fouten bij het invullen van vrachtbrieven heeft men met ca 70 pct kunnen verkleinen; eenvoudigweg door aan het verzendstation fotocopieën te sturen van vrachtbrieven die fouten vertoonden.

Ongelooflijk is óók wat men bereikt bij pogingen tot herstel van beschadigde archieven. In verband met de Waterramp een actueel vraagstuk: een speciale commissie heeft men er voor ingesteld, eensgezind gesteund door vele belangrijke lichamen. Langs directe en langs indirecte weg kon veel, van wat al als verloren beschouwd werd, worden gered.

Maar even interessant als deze zaal-vol-toepassingen waren de stands van de fabrikanten en de importeurs.

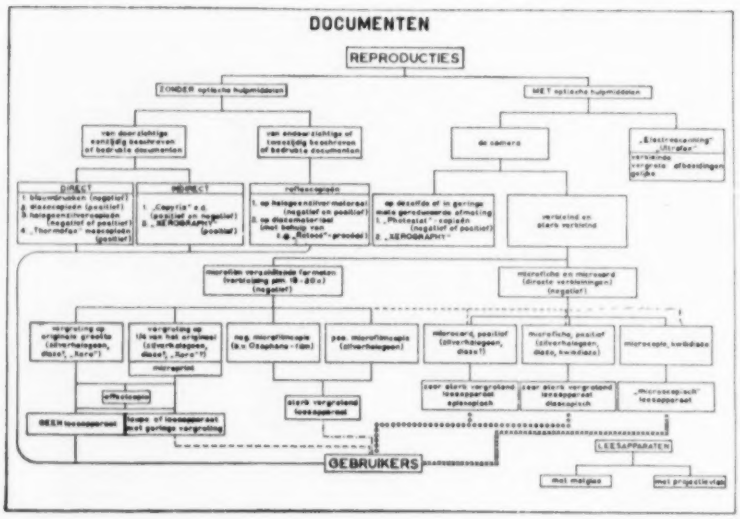

Voor de fotomaterialen waren er allereerst: *Agfa* en *Gevaert*. Met niet veel gloednieuw nieuws, wat óók een goed teken is. Gevaert had een nieuwe ontwikkelaar, die de ondergrond wit houdt; Agfa een eenvoudige, maar aardige smalfilm in projectie, waarin men vlot vele mogelijkheden demonstreerde. De „gewone" drukkasten voor de directe copieermethode worden steeds ingenieuzer. Voorheen had men simpelweg een kistje, met daarin wat lampen en daarboven een groot drukraam. Nu toont men echter bv. de „Focoop" van de N.K.I.: een combinatie van drukkast en ontwikkelmachine. Met veel vondsten er in verwerkt. De ontwikkelaar blijft niet in een open bakje staan, maar vloeit terug in een plastic fles. Het apparaat neemt geen vaste plaats in, maar kan worden verzet of opgeborgen. Het is uitneembaar als een blokkendoos. Simpeler lijkt het drukkastje van de N.V. Procento: de „*Diacontact*". Maar de lichtsterkte er van is bijzonder, zodat men er vlot mee werken kan; en ook dit kastje is van Nederlands fabrikaat. Van dezelfde firma is de „*Dialux*": afwijkend van vorm zoals het plaatje toont: het kan als fotocopie-apparaat en als lichtdrukkast gebruikt worden. Zo waren er méér prima drukkasten met de bijbehorende ontwikkelmachines.
Een heel andere vorm van reprografie is de *micrografie*. Voor dit doel worden de meest ingenieuze camera's gebouwd, en het streven gaat veelal in de richting van het volkomen automatische.

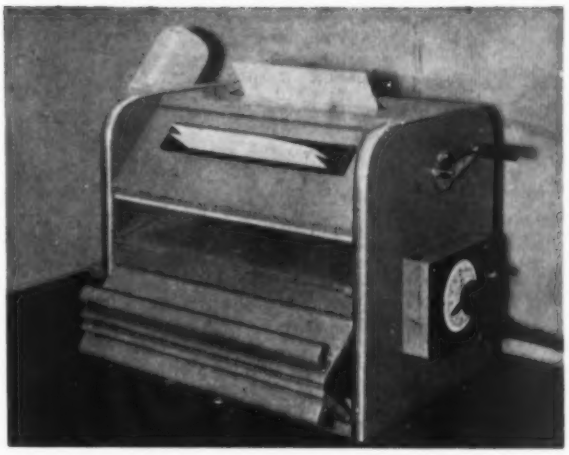

„De „Focoop", een ingenieuze Nederlandse vinding, nl. belichtingskastje en ontwikkelmachine in één

Zo heeft *Kinotechniek* N.V. de nieuwe „*Portable*" van *Diebold*, werkend met 16 mm (ongeperforeerde) film. In gesloten toestand zou men denken dat men met een schrijfmachine-in-koffer te doen heeft. Maar (in één handbeweging) opengelegd en aangesloten aan de lichtleiding is dit een pracht van een microcamera. Het permanente verschil is, dat men met dit apparaat naar zijn archief kan gaan in plaats van omgekeerd. De 16 mm film wordt gelegd in de bekende Siemens-cassetten. Verder gaat alles automatisch: men voert de papieren maar in aan de éne zijde: ze komen er vlot aan de andere kant weer uit en zijn, ongeacht de lengte, gefotografeerd. Er is uiteraard één vaste verkleiningsfactor (24 x). We vonden verder bij K.T. nog een prima donkerekamerlamp met Neonlicht: door een trek aan de schakelaar wordt het rode licht dan tot groen. Of omgekeerd natuurlijk. Veilig licht, en minstens tweemaal zo helder als we gewend zijn. De *Nederlandse Document-Reproductie N.V.* (feitelijk in hoofdzaak een „loon-reproductie-bedrijf") bouwt de „*NDR-Goebel repro-camera*". Dr Goebel, de ontwerper, was van oordeel dat de lange stroken normaal- of smalfilm in sommige gevallen hun bezwaren hebben, en hij zocht naar een oplossing waarbij men de opnamen zelf als kaartsysteem verwerken kan. Hij ging nu uit van de vlakke film in het formaat 9 x 12, en construeerde een vol-electromagnetische installatie, die ongeveer werkt als de schrijfmachine: na elke opname rukt de „wagen" iets verder. Men kan, al naar wens, op één enkele kaart tussen de 8 en 126 opnamen maken. Op dezelfde film is dan plaats voor een titel over de gehele breedte, die er óók fotografisch op aangebracht wordt.

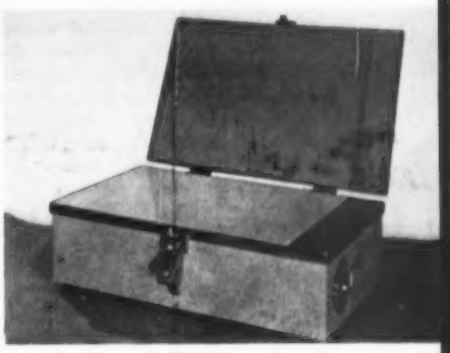

Een drukkastje, afwijkend van vorm: de „Dialux"

Ook de *Remington Rand* kan micro-apparatuur van zeer bijzondere constructie leveren. De „*Lumoprint Microstat*" bv., waarvan het model *MT 1* zó volkomen geautomatiseerd is dat ook de vakman er verbaasd naar staat te kijken. Men heeft er de keus tussen de formaten 32 x 45, 22 x 32, 24 x 36 en 18 x 24 mm, alles op 35 mm-film. Men kan de kleinste stukken reproduceren, maar ook vellen tot 70 x 100 cm. De regeling van de scherpte van de belichting en van de belichtingstijd, alles gaat „vanzelf", zo goed als het filmtransport; terwijl de hoogteverstelling electrisch is. De „*Dual-a-Record*" werkt met 16 mm; *model 12* er van werkt roterend en volautomatisch, en fotografeert een document gelijktijdig van twee kanten. Het uiterlijk is heel anders: het is een soort van vierkante machine, waarin men maar allerlei papieren stopt; ze worden met grote snelheid gefotografeerd. En óók weer afwijkend is de vorm van de „*Lumoprint Microstat MT 3*", die een bureau-model heeft. In plaats van het tafelblad is er dan de glazen plaat, waar men alles op deponeert wat gefotografeerd moet worden. En natuurlijk gaat ook hier alles verder geheel „vanzelf". Maar tussen al dit speciaals stond óók de *Leica*, die in dit gezelschap..... erg goedkoop is. In combinatie met de losse repro-apparatuur kan er met een dergelijke camera wondergoed gewerkt worden. Het accent valt dan niet zozeer op het superspelle werken, maar op de frappante bijzondere mogelijkheden. De lijnvergrotingen van een klein gedeelte van een muntbiljet hebben daar zo het een en ander van getoond. Om het werken te bespoedigen is er overigens een *automatisch* (electromagnetisch) *copieerbord* gekomen. Het gooit zelf het papier er uit: het klemt dit bij het inleggen even vast en kan met één knop een andere randverstelling krijgen. KL.

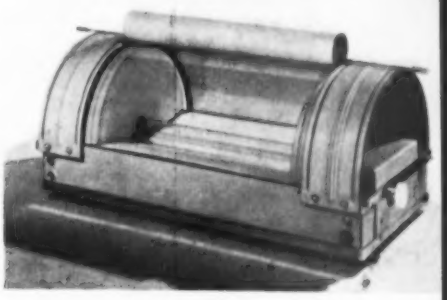

Een eenvoudig, zeer lichtsterk goed drukkastje: de „Diacontact"

Links: De foto toont nauwelijks, welk een bijzonder apparaat dit is, maar het betreft hier de vol-electro-magnetische camera van Dr Goebel

Dwergsterns
Foto J. G. M. Marquenie

J. G. M. MARQUENIE

Over Beeldhoek en Scherptebeoordeling

Het behoort tot de goede gewoonte van de amateur-fotografenclubs, de zelfwerkzaamheid harer leden te stimuleren en te leiden naar een steeds hoger peil. Eén van de middelen, die hiertoe aangewend worden, is de onderlinge wedstrijd, onder de titel: FOTO VAN DE MAAND. De onderwerpen voor deze foto's variëren al naargelang het desbetreffende bestuur of de daarmee belaste personen vindingrijk zijn of niet. De variatie loopt altijd van „vrije onderwerpen" tot één enkel onderwerp uit het dagelijks leven. De taak van de amateur bestaat dan hierin, het fotogenieke van een eventueel opgedoken idee op te sporen en op de gevoelige plaat of film vast te leggen. De gemaakte foto's worden op de vergaderingen van de leden tentoongesteld en door een jury zo onpartijdig mogelijk beoordeeld en..... afgekraakt. Het is geen gemakkelijke taak de foto's op een zo objectief mogelijke wijze te beoordelen; zelfs niet de eenvoudige technische kwaliteiten, zoals bv. die, welke in de titel genoemd staat: de beoordeling van de scherpte.

Zoveel hoofden, zoveel zinnen, of als U het anders wil: er zijn vogels van diverse pluimage. Hetgeen tot uitdrukking komt in de fotografie, dat de één een verwoed kleinformaatwerker is, de ander hiervoor zijn neus ophaalt en bij het grote formaat zweert. De reden is niet altijd alleen de bewerking van het materiaal, maar de scherpte van de verkregen foto's. Keer op keer wordt er in het onderlinge gesprek en bij de jury gehoord, dat de scherpte, speciaal van 24 x 36 mm, niet deugt, terwijl de zwoegende en (nog) niet gedesillusionneerde kleinformaat-eigenaar toch een goede optiek bezit. Mocht de foto toch bevallen, dan „hangt" op zijn minst de scherpte „er tegen aan". En dit gevecht tussen de twee formaten duurt maar voort. Waar zit de oorzaak van deze tweespalt?

De hierna volgende beschouwing moge, hoop ik, duidelijk maken, dat deze oorzaak min of meer hieruit bestaat, dat kleinformaatopnamen van een verkeerde, d.i. een te korte afstand op hun scherpte beoordeeld worden. De kleinformaatwerker verkeert juist door zijn kleine formaat in het nadeel, ten opzichte van de werker met het grote formaat.

Zoals men weet, vindt de beoordeling van de foto's altijd plaats van een bepaalde afstand af, variërend met het formaat. Men neemt daarbij veiligheidshalve aan, dat deze afstand gelijk moet zijn aan de brandpuntsafstand, behorende bij dit formaat. Zo zal een 9 x 12, opgenomen met een f = 13,5 twee maal vergroot tot op 18 x 24, beoordeeld moeten worden op 25 cm, d.i. twee maal de brandpuntsafstand. Een ieder kan dus, aan de hand van zijn brandpuntsafstand en vergrotingsfactor zijn bekijkafstand berekenen. Deze berekening wordt toegepast omdat de beschouwer op deze afstand het afgebeelde onderwerp in zijn juiste proportie ziet. Op deze wijze is dan de beschouwingshoek gelijk aan de opnamehoek.

Dick Boer geeft in zijn boek „Vergroten" de tabel, die een ieder wel zal kennen. Een gedeelte hiervan laat ik ter verduidelijking hieronder volgen:

Brandp.:	Neg. formaat:	Bekijkafstand:	Vergr.:	Formaat:
5 cm	2,4 x 3,6 cm	25 cm	5 x	13 x 18 cm
7,5 cm	6 x 6 cm	25 cm	3 x	20 x 20 cm
13,5 cm	9 x 12 cm	25 cm	2 x	18 x 14 cm

Nu is de afstand, waarop wij het gemakkelijkst een plaat kunnen bekijken, de zg. optische werkafstand. Deze is 25 cm. Het oog behoeft dan nauwelijks inspannend te accomoderen.

Maar de gevolgen voor het kleine formaat zijn erger dan voor het grotere formaat. Een kleinformaatwerker is dan immers gedwongen, om dezelfde beeldhoek te krijgen als degene, die met platen werkt, op zijn minst het gehele negatief vijf maal te vergroten, terwijl de 9 x 12 werker dit reeds bereikt bij twee maal vergroten. De gevolgen voor de scherpte zijn bij kleinformaat nadeliger dan voor grotere formaten. De eventuele onscherpte wordt 2½ maal duidelijker weergegeven. En toch beoordeelt men bij het jureren rustig de scherpte op de beschouwingsafstand. Beide fotografen bereiken bij de resp. vergrotingen van 5 maal en 2 maal immers een formaat met een beschouwingsafstand van 25 cm. Dit nu is m.i. onjuist.

Een volgende redenering moge dan aantonen, waarom de scherpte of onscherpte, geen functie is van de beschouwingsafstand.

De scherpte wordt bepaald door het scheidend vermogen van onze lens. We kunnen ons dit begrip aldus voorstellen: wanneer twee puntvormige lichten zich op een afstand van 25 cm bevinden van

ons oog en op een behoorlijke afstand van elkaar, zullen we twee lichtpunten zien. Nu bewegen we deze twee lichtpunten naar elkaar toe, steeds op 25 cm afstand. Op een gegeven moment zullen de lichtpunten zo dicht bij elkaar zijn, dat ons oog beide als *één* punt waarneemt. De afstand tussen de twee lichtpunten, waarbij we nog net beide als twee afzonderlijke lichtpunten zien, noemen we dan het scheidend vermogen van onze ooglens. Deze bedraagt voor de mens op 25 cm afstand van het oog 0,07 mm. Door allerlei factoren in de natuurlijke situatie, bovengenoemd scheidend vermogen geldt alleen voor ideale geconditionneerde omstandigheden, mogen we in de practijk van het fotograferen het scheidend vermogen van onze ogen stellen op 0,1 mm op 25 cm afstand.

Een foto, bekeken op 25 cm mag dus een onscherpte vertonen van 0,1 mm. We zien de foto dan als scherp!

Bij onze diverse formaten moeten we echter, op grond van allerlei berekeningen, rekenen op een toelaatbare onscherpte, aangegeven in de volgende **tabel:**

2,4 x 3,6 cm	Toelaatbare onscherpte	0,03	mm
6 x 6 ,,		0,05	,,
6 x 9 ,,		0,05 —0,075	,,
9 x 12 ,,		0,075—0,1	,,
groter		0,1	,,

Dit heeft zijn consequenties echter voor de vergrotingen. Stel dat we een 24 x 36 mm om tot een 13 x 18 cm te komen, 6 maal moeten vergroten, dan wordt de toelaatbare onscherpte vergroot tot 6 x 0,03 = 0,2 mm, d.w.z. als ons oog 0,1 mm op 25 cm als scherp ziet, deze vergroting *op zijn scherpte* beoordeeld moet worden op 0,2/0,1 x 25 cm = 50 cm. En niet op 25 cm, zoals altijd gedaan wordt. Dus heren juryleden, wat achteruit als gij beoordeelt!

Het wordt nog erger, als we ons een bepaald doel voor ogen stellen. Laten we eens aannemen, dat we bij aquarium-fotografie onze inlandse driedoornige stekelbaarsjes willen fotograferen. Rekenend, dat we op zijn minst 10 maal moeten kunnen vergroten, zouden we, als we de natuurlijke grootte van het dier op onze foto willen hebben (10 cm), een negatiefbeeld moeten hebben van 1 cm. Bij 10 maal vergroten wordt de toelaatbare onscherpte 10 x 0,03 = 0,3 mm. We moeten deze foto, laten we zeggen een 13 x 18 (het beeld kan zelfs op een briefkaart) beoordelen op zijn scherpte op een afstand van 75 cm. Dezelfde opname op 9 x 12 tot een negatiefbeeldgrootte van 5 cm levert bij 2 maal vergroten een beoordelingsafstand van 50 cm op. Willen we toch de beschouwingsafstand aanhouden, dan zou een steeds grotere vergroting van 24 x 36 mm omgekeerd een steeds groter scheidend vermogen van onze lens eisen.

Een deel-vergroting van een 24 x 36 mm negatief tot een 24 x 36 cm formaat, waarbij 15 maal vergroot is, dient op 10 x 5 = 50 cm afstand beoordeeld te worden.

De toelaatbare onscherpte bedraagt hier 0,2 mm. Op het negatief dient deze 15 maal zo klein te zijn, d.w.z. 0,01 mm in plaats van 0,03 mm. Mijns inziens schuilt, zoals deze berekeningen aantonen, de fout in een beoordeling van de scherpte op een afstand, waarop de scherpte niet beoordeeld *mag* worden.

Er zijn slechts twee oplossingen mogelijk. De eerste is, dat de inzenders de vergrotingsfactor en liefst het scheidend vermogen van hun optiek vermelden, maar dat laatste is meestal niet bekend en verre van eenvoudig te vinden.

En de tweede, dat men er geen acht meer op slaat en eindelijk eens meer let op de afbeelding zelve; want om dit laatste draait het uiteindelijk. Iemand maakt een foto — althans tracht een foto te maken — omdat het onderwerp hem iets zegt. Het onderwerp spreekt hem om de een of andere reden sterk aan en dit wil hij vastleggen en — door de foto te tonen — aan een ander mededelen.

Bijgaande foto hoopt te demonstreren wat ik bedoel. Hij zou afgekraakt worden vanwege de onscherpte. Maar heren fotografen, heeft U wel eens het oordeel gehoord van hen, die het dier en zijn omgeving kennen?

Het is een dwergstern, een vogel zo groot als een merel, een familielid van het visdiefje. Een rank, slank en ontzettend gracieus vogeltje, dat op schelpenpannen broedt. U ziet hier het mannetje het wijfje van voedsel voorzien; een van de middelen om de huwelijksbanden stevig te doen blijven. Als een steen valt hij uit de lucht, verwijlt slechts een onderdeel van een seconde bij haar om het visje aan te reiken en verdwijnt weer brandingwaarts. Eigenlijk is brengen, geven en weggaan één vloeiende beweging; het overgeven van het visje is een gelukschot. Ik weet het wel, de scherpte ligt te veel naar voren, op de staart van het wijfje, maar is het spel van het felle licht niet heerlijk op de witte schelpen en op de beide dieren en duidt het fijne omhoogranken van de vleugels niet reeds op de intentie om de ruimte weer in te gaan? U moet de branding op de achtergrond eens horen donderen! Kortom, hier is het fijnste uit het intieme leven van deze vogel vastgelegd en neem ik de fout van de onscherpte, hier gechargeerd door een fout, op de koop toe.

Wilt U hem op zijn scherpte beoordelen, wel bekijk hem dan op pl.m. 1 meter!

BEOORDELINGEN

De firma Animex-Haarlem zond ons een pak toe met een *Kershaw-projector*. Was ons dit pak niet gezonden, dan zouden wij niet zo spoedig dóór hebben gehad hoe gemakkelijk deze uitstekende dia-projector uit elkaar te nemen is. Hij is vóór alles: gemakkelijk. Een goed uitgebalanceerde handgreep bovenaan (die niet gloeiend wordt), een snel verwisselbare lamp van 250 Watt, 220 Volt (dus geen weerstanden e.d.). Eigenlijk twee stukken op het grondplateau: een apart lamphuis en een optiekstandaard. Daartussen: ruimte voor de dia-schuif of het filmstrooktransport en... lucht. Dit is een gezond principe. De standaardoptiek is f : 2,8—10 cm „goldcoated", deze kan snel verwisseld worden voor 5 of 15 cm. De *goldcoating* op te vatten als goudbruin in plaats van paarsblauw. Deze anti-reflectielaag is goed hard en warmtebestendig. Het condensorsysteem is drielenzig en gemakkelijk uitneembaar voor schoonmaken. Het is dus ook „luchtig" opgesteld. Een warmtefilter (zeker nodig bij 250 Watt) is ingebouwd. De ventilatie van het huis is zeer goed.

Na al deze technische besnuffelingen zijn we er eens plaatjes mee gaan projecteren, vooral ook kleurendia's (5 x 5). De ervaring was zeer prettig; het beeld staat goed helder en egaal „uitgelicht" en staat een forse projectie toe. Wij kunnen deze projector dus als in alle opzichten bevredigend bestempelen.

Van *J. P. Vos' Cinefoto-Import N.V.* te Den Haag ontvingen wij ter keuring een exemplaar van de *Sixti belichtingsmeter*. Een keurig leren etuitje, met daarin een miniatuur electrische belichtingsmeter plus plastic kapje. Fabrikaat Gossen (van de Sixtomat, enz.).

Het is een opsteekmetertje, men kan het in het schoentje op de camera schuiven en het is uitermate klein en elegant van vorm.

Wat de technische kanten betreft: een klein broertje van de Sixtomat, nl. met dezelfde eenvoudige afleesinrichting met rode en zwarte blokjes, instelbare filmgevoeligheid, enz. Gericht licht op celfront door facetlensjes. Schoenstukje verschuifbaar al naar er plaats is op de camera. Het grappigst achten wij, dat ook hier het principe is volgehouden, waarbij niet alleen gereflecteerd licht gemeten moet kunnen worden, doch ook opvallend licht. Daartoe is een wit plastic kapje bijgevoegd, dat op het front kan worden geclipt. Om nu tot gelijkwaardige ijking te komen, is dit kapje aan de binnenkant met een ondoorzichtig stripje metaal bespoten. De aanwijzingen kloppen dan ook volledig.

Contrôle van de meteraanwijzingen deed ons ervaren dat deze meter, hoe klein ook, correct meet. De gevoeligheid is bijzonder goed.

Een uitstekend artikel dus, dat wel de belangstelling zal verwerven van alle bezitters van kleine camera's.

Interessante voordrachten

OVER PRODUCTEN VAN MAY & DAKER

Als de firma Odin een der door haar vertegenwoordigde firma's bekend wil maken, gebeurt dit niet met halve maatregelen. Sinds enkele jaren propageert zij de fotografische chemicaliën van de Engelse firma, hierboven genoemd, die haar fabrieken in Dagenham heeft. Dit gebeurt met overtuigende demonstraties en goed verzorgde lezingen. Op verzoek van FOTO ging ondergetekende eens een kijkje nemen op de avond, in Den Haag georganiseerd voor de fotohandel.
Spreker was de Deense heer N. Larsen, medewerker van M. & B. Eerst werd een film vertoond van de bedrijven, die in hoofdzaak zeer zuivere pharmaceutische producten leveren met daarnaast fotografische, waarbij echter en passant bleek, dat de firma de grootste leverancier van hydrochinon in Europa is. Er is wel een groot verschil tussen de oude alchimistenwerkplaats en deze moderne chemicaliënbrouwerij met zijn 4000 hoofd- en handarbeiders! Al was de film eigenlijk helemaal niet fotografisch, toch kreeg men er door vertrouwen in de kwaliteit van de producten.

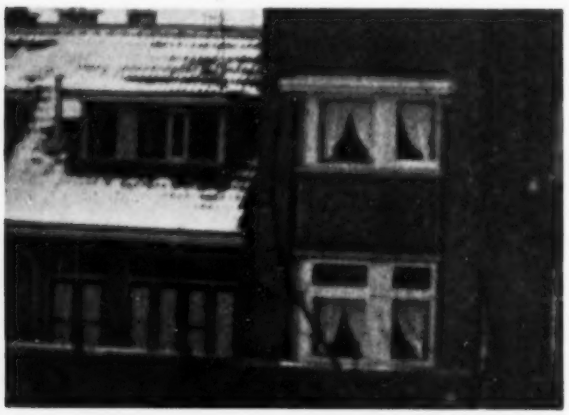

Pan F in Promicrol, 20 °C, af en toe bewogen, 8 min. Vergroting 23 x lineair, wat dus overeenkomt met een Leica-vergroting van ongeveer 83 x 55 cm. Contrastloos onderwerp, dus ongunstig voor de korreligheid.

Een korte beschouwing van de diverse fotografische stoffen volgde, vergezeld van een aantal lantaarnplaatjes, waarvan enkele interessant waren, doch het gros slechts netjes gerangschikte potjes en doosjes te zien gaf, die men overigens ook in natura al in de zaal had kunnen bewonderen. Fotografisch interessant werd het pas na de pauze, toen vragen konden worden gesteld, waarbij als eerste lekkernij werd aangesneden: Promicrol.
Onze lezers kennen het grondige onderzoek, dat C. van Duyn Jr in FOTO 1952 (Maart, April, Mei) hierover publiceerde en dat ook hier weer voor iedereen te krijgen was. Het is met deze ontwikkelaar mogelijk, korter te belichten, dan berekend uit de nominale filmsnelheid. De verkorting is min of meer afhankelijk van het systeem, waarin de filmsnelheid wordt opgegeven, type film, enz. De korreligheid is wat sterker dan bij paraphenyleendiamine, volgens de firma slechts 15 pct, volgens de heer Van Duyn in het algemeen wel wat meer, waardoor men ongeveer in de klasse van de DK 20 terecht komt. De korreligheid is echter minder dan bij D 76, terwijl men minstens 2 maal zo kort kan belichten als met laatstgenoemde, terwijl zoals bekend een echte paraphenyleendiamine-ontwikkelaar, zoals Sease III, gemiddeld een twee- tot drievoudige overbelichting eist, dus vier tot zes maal zo lang als met Promicrol.
Uit genoemd artikel bleek tevens, dat de winst voornamelijk te danken was aan de betere detailweergave in de schaduwen. Bij navraag bleek, dat de chemische samenstelling inderdaad overeenkwam met die in het octrooischrift vermeld en door de heer Van Duyn ook medegedeeld, en wel glycine met 2-(β-hydroxy-aethyl)-para-aminophenolsulfaat. Het is wel interessant even op te merken, dat volgens Amateur Photographer deze stof reeds in 1927 door de I. G. Farben werd gepubliceerd en kort daarna de ontwikkelende eigenschappen er van werden gevonden. Ook het methyl- in plaats van het aethylzout was al als ontwikkelaar bekend volgens Mees, The theory of the photographic process, blz. 352.
De verdienste van de firma is dus vooral, dat zij gevonden heeft, dat deze stof in combinatie met glycine geheel nieuwe eigenschappen geeft. Dit typische verschijnsel blijkt de laatste tijd meer naar voren te komen. We zien het bij mengsels van metol en hydrochinon, bij paraphenyleendiamine met glycine, terwijl meritol, geoctrooieerd door Johnson, een verbinding van paraphenyleendiamine met pyrocatechol is.
Uit de grafieken, gepubliceerd door de heer Van Duyn, zien wij, dat Promicrol niet nivellerend werkt, d.w.z. de zwartingscurve buigt niet om, zoals bij D 76, doch loopt rechtdoor. De firma beveelt dan ook terecht deze ontwikkelaar aan voor Röntgenopnamen, waar nu op één negatief zowel de schaduwen als de lichten goed doortekend zijn. Vroeger waren dan vaak twee opnamen nodig, terwijl men nu tevens korter kan belichten.
Voor tandartsen is verkrijgbaar een speciale verpakking van Promicrol, waarbij aanwezig Amfix, waarop wij terugkomen.
De niet-nivellerende werking kan ook van belang zijn voor de amateur, wat even een nadere toelichting vereist. Toen indertijd de nivellerende ontwikkelaars werden ingevoerd, werden zij met gejuich begroet, vooral door diegenen, die op één film alle mogelijke opnamen hadden gemaakt, van zeer contrastrijk tot contrastloos. Ze vielen dan alle nog binnen het bereik van de leverbare papiergradaties. Men koopt dit voordeel echter met het nadeel, dat bij ruim belichten of bij onderwerpen met een uitgebreide toonschaal de lichten vervlakken. In het eerste geval wordt met Promicrol wel een grotere dekking bereikt, doch de gradatie blijft beter, terwijl men bij de contrastrijke onderwerpen dan tot een lagere gamma kan ontwikkelen en aldus winst in de lichten boekt. Hieruit volgen meteen de voor- en nadelen van Promicrol: Bij individueel ontwikkelen zal deze stof het altijd winnen van de nivellerende ontwikkelaars. Bij het ontwikkelen van gehele films is het succes het grootst bij films, waarop de contrasten niet te ver uiteenlopen en men dus de gamma, waartoe men de film ontwikkelt, kan aanpassen aan het onderwerp. Bij films met sterk uiteenlopende contrasten daarentegen kunnen er minder goed afdrukbare negatieven voorkomen, terwijl men ook moet oppassen voor te lang ontwikkelen, daar men dan spoedig te harde negatieven krijgt.
Als aanvulling geven wij hier nog onze eigen ervaringen met Pan F, de bekende zeer fijnkorrelige Ilford-film. Deze kan nu belicht worden als 18/10 DIN en geeft dan bij 23-voudige vergroting een nog vrijwel gesloten beeld (zie figuur). Als wij dan bedenken, dat de snelle film HP 3, ontwikkeld in Sease III, ongeveer even lang moet worden belicht, doch dan deze korrellijnheid en scherpte niet bereikt, springt de winst, vooral voor de kleinformaatfotografie, wel zeer in het oog.
Tenslotte is het voor bezitters van zuinige tanks, zoals de Envoy, en een goede weegschaal, ook mogelijk de beide pakjes uit de Promicrol-verpakking uit een grote (en daardoor veel voordeliger) verpakking in

een aantal kleine tweetallen te verdelen, na ieder goed gemengd te hebben. Men kan zich dan zonder verkwisting de luxe veroorloven, na één keer gebruik voor een gehele Leica-film de ontwikkelaar weg te werpen, waardoor men tevens af is van het lastige overbelichten of langer ontwikkelen van volgende films. Dit is trouwens een zuinigheid, die meestal de wijsheid bedriegt. De amateur geeft vaak honderden guldens uit voor een camera, dan nog een lief bedrag voor de „bijdingen" en spaart losse centen uit op de ontwikkelaar, die hij voor zijn tien Leica-filmpjes per jaar nodig heeft.....

Ter sprake kwam nog de laatste mode, om de films enkele uren te ontwikkelen (zo ongeveer tot gamma-oneindig), om aldus nogmaals een flinke winst aan belichtingstijd te boeken. De firma wenst hierover geen inlichtingen te geven en ons inziens terecht. Daartoe de volgende toelichting: Omdat de gamma zeer hoog wordt, is de methode alleen van toepassing op contrastloze onderwerpen, terwijl men bovendien zodanig te kort moet belichten, dat men precies zit in het minder stijgende deel van de zwartingskromme. Dit betekent dus: precies belichten, terwijl de film alleen maar hetzelfde type contrastloze onderwerpen mag bevatten. Het is dus een noodoplossing, waarbij men de grover korrel op de koop toeneemt, doch niets voor de „normale" fotografie. Verder is het de vraag, of er bij Promicrol dan nog iets van de winst overblijft, die deze ten opzichte van andere ontwikkelaars had.

Spoedig mogen wij van M. & B. een lijst verwachten met aanbevolen ontwikkeltijden bij drie verschillende gamma's voor niet minder dan 135 verschillende emulsies. Onderzoekingen zijn gaande over het gebruik van Promicrol voor kinofilms.

Amfix. Reeds lang is bekend, dat ammoniumthiosulfaat veel sneller fixeert dan natriumthiosulfaat, hypo). De stof was echter erg duur en daarom behielp men zich met een combinatie van natriumthiosulfaat en ammoniumchloride. Men zou hiervan dezelfde werking verwachten, doch door mij onbekende oorzaken schijnt dit toch niet het gevolg te zijn. Na de oorlog is door veranderde fabricagemethoden het ammoniumthiosulfaat goedkoper geworden en verschillende firma's brengen het nu dan ook als snelfixeer in de handel. Amfix bevat tevens stoffen, die het bad zeer houdbaar maken. Daar het per eenheid te fixeren oppervlak toch nog wel vele malen zo duur is als thio, biedt het voor vele doeleinden geen voordeel. Buitengewoon op zijn plaats is het natuurlijk voor persmensen, voor Röntgenwerk in spoedgevallen, doch ook voor de amateur, die slechts af en toe werkt en dan in zijn doka een goed en snel werkend fixeerbad wil vinden.

Een speciaal Amfix hardingsbad werkt zo goed, dat emulsies daarna zonder schade in kokend water mogen worden gedompeld.

Wij mogen wel even waarschuwen tegen te lang fixeren, daar de fijne korrels veel eerder worden aangetast dan met thio. Bij navraag bleek acht minuten voor films het maximum te zijn. Het zal de lezers interesseren, dat Kodak met deze stof verzwakkers heeft gemaakt, die volkomen proportioneel zijn. Dit komt populair gezegd hierop neer, dat een door te lang ontwikkelen keihard geworden negatief na verzwakken er uit ziet of het normaal ontwikkeld is. Men neemt daartoe 150 g ammoniumthiosulfaat op 1000 cm^3 water (meestal al in oplossing verkocht).

Wil men slechts dichroïtische (tweekleurige) sluier wegnemen, of even te lang belichten of ontwikkelde papieren verzwakken, dan voegt men 15 gram citroenzuur toe, voor verzwakken 30 gram.

Kodak vervangt een deel van het water door 200 cm^3 hardingsbad Kodak F 5a, doch andere hardende stoffen zullen ook wel voldoen. Het verdient aanbeveling van te voren het materiaal even in water met wat vlocimiddel te brengen.

Cobrol is een papierontwikkelaar, die volgens de firma diepe schaduwen geeft met behoud van de details. Het beeld komt langzaam op, wat wijst op het toevoegen van sluier-werende stoffen. Over de samenstelling konden wij niets aan de weet komen, daar volgens spreker deze niet geoctrooieerd kon worden en het geheim van Cobrol dus bestaat uit de juiste toevoeging van moderne middelen tegen sluier, verkleuring, neerslag van vlocimiddel, buffers, enz.

Van de overige artikelen noemen wij nog Planocop, een in 40 seconden werkende documentontwikkelaar en Genochrome voor ontwikkelen van kleurenfilms.

Dr J. J. M. VAN SANTEN

Circusfoto's

ZONDER EF-TWEE-KOMMA-NUL

Op vele artikelen pleegt commentaar binnen te komen en slechts zelden zijn wij in de gelegenheid daarop in FOTO zelve te reageren. Ditmaal echter een uitzondering.

Deze foto maakte J. H. Janssen bij een bezoek aan circus Mullens. Hij gebruikte een Rolleicord, die hij op 3,5 liet open staan en belichtte 1/25 op een Gevaert pan 33 film. Zijn ervaring was nl., dat men het een beetje listig moet inpikken, en de momenten kiezen met redelijk weinig beweging. Dat zijn er nog zeer vele. Dan doen 1/50 en 1/25 werkelijk wonderen. Zonder flits natuurlijk.

•

REFLECTIE-ARM MAKEN VAN OBJECTIEF-FRONTEN. De heer Van Santen heeft nog een opmerking gegeven over het ontspiegelen van de voorzijde van objectieven, en reageert daarmee op het gestelde op blz. 78 van het Maart-nummer. Hij tekent aan:

Inderdaad heeft de redacteur gelijk, dat de ontspiegeling van het voorste lensoppervlak van een objectief weinig te betekenen heeft. Doch als men voorzetlenzen gaat gebruiken, wordt de zaak anders. Stel U eens voor, dat Uw objectief is voorzien van twee niet-behandelde voorzetlenzen, terwijl het zelf reeds twee reflecterende vlakken bezit, nl. voor en achter. Dan zijn er zes van dergelijke oppervlakken, waardoor de ontspiegeling van het oorspronkelijk objectief weinig meer uithaalt. Rest de opmerking, dat volgens de fabrikant het reflectie-arm maken van de buitenoppervlakken in onbruik geraakt. Hiertegen neemt niet minder dan Kodak stelling in het Maart-nummer van American Photography. Volgens deze firma is een „hard coated" lens precies eender te behandelen als een gewoon glasoppervlak, m.a.w. als de kwaliteit van de anti-reflexlaag maar goed is, is er geen enkele reden, om óók buitenoppervlakken, dus ook die van filters of voorzetlenzen, te ontspiegelen, wat dan ook bij de Kodak-lenzen zo zal blijven. Wij zien toch zelfs al, dat alle oppervlakken van de optiek in projectoren, waarvan er toch sommige erg heet worden, reflex-arm zijn gemaakt, wel een bewijs, dat een goede laag wat kan hebben.

Dr J. J. M. VAN SANTEN

VOOR UW BOEKENKAST

De Stichting Film & Foto, Spui 23—27, Amsterdam-C. heeft nog een voorraadje liggen van de bijzonder goede, de geïllustreerde catalogus van haar tentoonstelling 1952. Dit boek is vooral ook belangrijk om de vele gegevens die het bevat. Wij waren het met het Stichtingsbestuur volkomen eens, dat het zonde is dit in de snippermachine kapot te laten bakken. Als U f 0,15 bij Uw aanvraag insluit (in postzegels bv.) voor vergoeding van porti en emballage, krijgt U — dus overigens gratis — een exemplaar er van thuis gestuurd.

Gevoeligheidswinst

DOOR LANGE ONTWIKKELING.

Van verschillende zijden hebben wij commentaar of bevestiging ontvangen op het artikel van de heer Kruyt in het vorige nummer. Daaruit lichten wij een brief van de heer W. Jansen in Amsterdam, die enkele interessante punten geeft. Hij schreef:

Ik handelde als volgt: Een Gevaert Panchromosaplaat 9 x 12 32° werd in een Thornton reflexcamera belicht met 1/100 sec. Het objectief was een oude aplanaat met lichtsterkte f : 8 met een brandpunt van 30 cm. Vlak boven de camera stond een Argaphotlamp 500 W. in reflector. Dus het vlakste licht dat denkbaar is. Afstand lamp—model 2½ meter.

Ontwikkeld werd in recept Gevaert 207 (water 700 kub. cm, metol 4 g, natr. sulfiet gekrist. 200 g, natr. carbonaat gekrist. 12 g, kaliumbromide 2 g, met water tot 1000 kub. cm aanvullen) een uur en een kwartier op 21 °C in een platentankje, dat om de 10 minuten geschud werd. Het resultaat is een mooi harmonisch negatief met een normale korrel en slechts heel weinig sluier. Op Kodabromide normaal werd vergroot. Misschien zou een normaal papier met „vastelands" gradatie iets meer zwarting in de haren hebben gegeven.

Zeer opvallend is dat de rood- en geel-gevoeligheid nagenoeg verdwijnt. Rood wordt pikzwart. Ieder oneffenheidje in de huid is brutaal zichtbaar. Zeer intensieve retouche bleek noodzakelijk. Op de foto is het niet te zien dat deze dame *lichtblond* haar heeft.

Op een werkavond van de A.A.F.V. heb ik deze methode gedemonstreerd en bijgaande plaat gemaakt. Iedereen was natuurlijk uiterst gespannen toen de tank na anderhalf uur open ging.

Met een vlakke verlichting kunnen met deze methode zeer aparte resultaten verkregen worden.

W. Jansen, Amsterdam

Opvallend hier zijn opmerking, dat het blonde haar zwart werd, ja deze waarschijnlijk blonde en dus blanke huid die van een brunette werd. De lippen zijn uiterst donker.

Bij deze extreme behandeling van het materiaal komt nl. naar voren de natuurlijke gevoeligheid van het broomzilver (voor blauw tot ultraviolet) ten opzichte van de kunstmatige (voor groen tot en met rood). Om te beginnen is de energie van de kortere lichtgolven groter, en daarnaast is de gevoeligheid voor rood „uit de tweede hand", nl. overgedragen door de sensibiliserende kleurstof. Zo althans kunnen wij ons dat voorstellen.

Het is in elk geval een punt, dat ernstige aandacht verdient, zodra wij willen gaan experimenteren, dan wel de experimenten van anderen toepassen.

•

OVER FLUORESCEREND FOTOPAPIER blijkt nog het een en ander te zeggen te zijn in andere bladen. Wij vermeldden de toepassing van wit fluorescerende stoffen in de barytlaag teneinde een surplus aan reflecterend vermogen te krijgen, in het Maart-nummer. In Amateur-Photographer kwam nu een opmerking voor van een vertegenwoordiger der Ilford-fabrieken van de volgende strekking, hetgeen uiteraard te zijner verantwoording moet blijven.

De indruk wordt gewekt, alsof de toevoeging van fluorescerende stoffen aan de witte deklaag van fotografische papieren een nieuwe idee zou zijn. Voor de historie kan het van belang zijn te vermelden, dat deze vinding afkomstig is van de I.G. Farbenindustrie A.G. en in 1941 door vele internationale patenten werd beschermd. De Ilford Ltd verwerkt bovendien reeds sedert 1949 fluorescerende stoffen in zijn papieren, zodat er van een nieuwe vinding zeker geen sprake is.

•

TIA ... Een New Yorker kocht een mooi boek met op het omslag een fotografische naaktstudie en de titel: „De smaak van de vrijgezel". Hij liet het inpakken, nam het als een kleinood mee naar huis, installeerde zich in een béste stoel. Hij wil nu zijn geld terug hebben, omdat het een kookboek is.

•

ILFORD MULTIGRADE PAPIER IN NEDERLAND

Het is reeds heel wat jaren, dat wij ons steeds moesten bepalen tot: „en dan is er ook het Ilford Multigrade", indien er sprake was van vergrotingspapier met veranderbare gradatie. Het zal thans ook in Nederland regelmatig verkrijgbaar zijn.

Wij komen op dit papier nog terug met een uitvoeriger verslag van onze ervaringen, doch kunnen reeds thans mededelen dat het gaat om een papier met zeer mooie kwaliteiten, dat van zachtwerkend tot hardwerkend verstemd kan worden door het gebruik van uitsluitend enkele gele filters. Deze filters zijn bij Ilford verkrijgbaar, doch voor alles achten wij het een zeer groot voordeel, dat de gemiddelde amateur over lichte tot middelgele filters pleegt te beschikken, die hij hier zonder meer kan gebruiken.

•

DUCA is de naam van een kleinformaatcamera, die van meet af aan (door de firma Durst A.G. in Bozen, van die Durst-vergroters) bedoeld is geweest als de Volkswagen voor de fotograferende wereldburgers. Hij maakt 12 opnamen 24 x 36 mm op een strookje 35 mm film, en heeft als objectief een achromaatje f : 8—30 mm. Dat lijkt pover. Hij heeft wel: transport gekoppeld aan belichtingsvergrendeling en telwerk en licht gewicht: 255 gram. Maar dit objectief is niet zo pover omdat er een verstandige camera achter zit. Men heeft nl. het beeldvenster een kromming gegeven, waardoor de *overall*-scherpte ruim voldoende werd voor 24 x 30 vergrotingen. In Oostenrijk kost het apparaat S. 207.—, wat ruim dertig gulden betekent. Een echt Volkswagentje dus in een land, waar men op het verwerken van kleinformaat — evenals in Duitsland — nog veel meer ingesteld is dan hier.

•

SERVICE zou je dit kunnen noemen, toen de Engelse persfotograaf Baron bij de doop van het Engelse prinsje Charles zijn camera richtte met één hand, en met de andere een rateltje liet draaien. Zijn collega's hadden tenminste allemaal al een best plaatje, toen hij nog het probleem stond uit te proberen één hand stil te houden als de andere ratelt.

Werk van Paul Huf

Zo'n begin is altijd typerend. En óók hier: Paul Huf was al vroegtijdig een fanatiek radio-hobbyist. Vader Huf had er overigens minder mee op. Die vond (wellicht terecht) dat de radio alléén mocht draaien als iedereen-in-de-kamer bereid was zijn mond te houden en te luisteren. Hoe het zij: Paul Huf knutselde toen maar in zijn eigen jongens-vertrekje en van zijn eigen zakcenten. Maar er kwam aldra een tijd dat uiteindelijk de superste super gebouwd was..... en er niets meer bleek te doen.
Op dat moment werden overgeschoten onderdelen verruild met een vriendje.
Tegen een 6 x 9 klapcamera.
Toen was Paul Huf fotograaf; reclame-fotograaf.
En was de ellende dus begonnen.....
Want een Amerikaanse collega, die even vak-ervaringen kwam uitwisselen, had gelijk: we zijn niet goed-wijs; we zijn zelfs bepááld-gek. Waarom kiezen we óók niet een plezierig-rustig baantje; in de lagere leiding van het een of ander aardig industrie'tje bijvoorbeeld? Met een vaste werktijd, vast salaris en 's avonds vrij.
Maar neen: Paul Huf moest reclame-fotograaf worden. Uiteindelijk wil hij ook nú nog niets anders. Of uiteindelijk ook wél: hij zou „straks" wat meer tijd willen krijgen om materiaal voor foto-platen-boeken te vergaren. In binnen- en buitenland.
Want toen wij met hem spraken was dat boek, dat „Leven in Nederland" heet, pas uit. Een boek waar inmiddels zo het een en ander over te doen geweest is.
Maar wie meent dat Huf het geval „picturaler" had moeten houden, heeft niet begrepen wat de bedoeling is geweest. Paul Huf heeft Nederland willen laten zien zonder versiering. Via zijn camera's (6 x 6 voorál) wil hij in het algemeen simpelweg reproducties geven van de werkelijkheid. Hij vindt dat er aan té veel foto's (ook nu nog!) té veel wordt gepoetst en gewreven: dat er nog altijd te veel krulleboel omheen is. Óók en vooral in de reclame-fotografie: we zijn de tijd nog niet te boven dat een pak zeeppoeder zó afgebeeld wordt of dat uit de juwelierswinkel komt.
Reclame-fotograaf dus; maar een dergelijke titel omvat óók alweer geen nauw-omlijnd begrip. We zouden Paul Huf de „Truth-in-Advertising-fotograaf" kunnen noemen, indien we dan óók nog dat woord „Advertising" nemen in een zeer speciale en tevens zeer ruime betekenis..... Maar Paul Huf gaat úit van de krant, van het tijdschrift, van het boek; hij heeft vaak het gevoel wat méér moderne fotografen hebben: dat een foto pas gereed is als die gereproduceerd staat op kranten- of kunstdrukpapier. Is die krant het uiteindelijke doel, dan moeten óók (vindt Paul Huf) de advertenties er in, én de foto's in die advertenties, aansluiten bij hetgeen de krant moet doen: bericht geven. Dat klinkt nogal logisch, maar in de practijk komt er nog niet zo héél veel van terecht. Zolang we in de reclame het éne jurkje nog witter maken dan het andere door rasterpuntjes weg te etsen, zijn we nog niet aangeland waar we wezen moeten. Want dat is geen berichtgeving.
Hoe Paul Huf het ziet blijkt bijvoorbeeld uit de advertenties over de „Bescherming Bevolking", de „Wij hebben U iets te zeggen"-serie, waar Huf de foto's voor leverde. „Óók U!" wordt er gezegd, en dus moesten zéker in deze serie foto's getoond worden van gewone mensen in hun gewoon-dagelijkse doen. En nu maakt Paul Huf heel weinig gebruik van beroepsmodellen; en die BB-reeks ontstond dan ook zó: de fotograaf ging met een (gewoon.....) persoon op pad en samen zochten ze naar plekken waar toevalligerwijs wat volk bijeen was. Die éne ingewijde keek dan, als geroepen, even om naar het toestel. Klaar.
Ja, klaar, maar *doe* het maar eens. Deze vorm van fotografie, deze tak van candid-fotografie-met-regie *schijnt* zo eenvoudig en geeft handenvol moeilijkheden.
Candid-fotografie: volgens Paul

Ook U
Paul Huf GKF

Paul Huf G.K.F.

Huf verbindt men aan dit woord vaak alweer verkeerde of te beperkte begrippen. „Candid" wil niet alleen zeggen: schreiende vrouwen en plassen bloed. Er ligt een heel terrein open aangaande ál wat de mensen doen en-laten; de mensen over héél de wereld.

Is het geoorloofd om bij deze foto-tak iets te „stellen", iets te láten doen, iets te regisseren? Bedoelt de candid-fotografie dan niet pertinent het werken met een moderne camera op een wijze dat er geen halve tel verloopt tussen ontdekken en vastleggen?
De practijk wijst echter uit dat men er vaak zonder reconstructie, zonder recapitulatie niet komt. En die practijk wijst óók uit dat enig ingrijpen aan het uitbeelden van de werkelijkheid geen schade doet. Natuurlijk gaat dat niet altijd op. Men kan aan een vreemde vrouw wel vragen: „Kom nog eens aanfietsen". Maar niet: „Snik nog eens.....!"

Paul Hal GKF

Paul Hal GKF

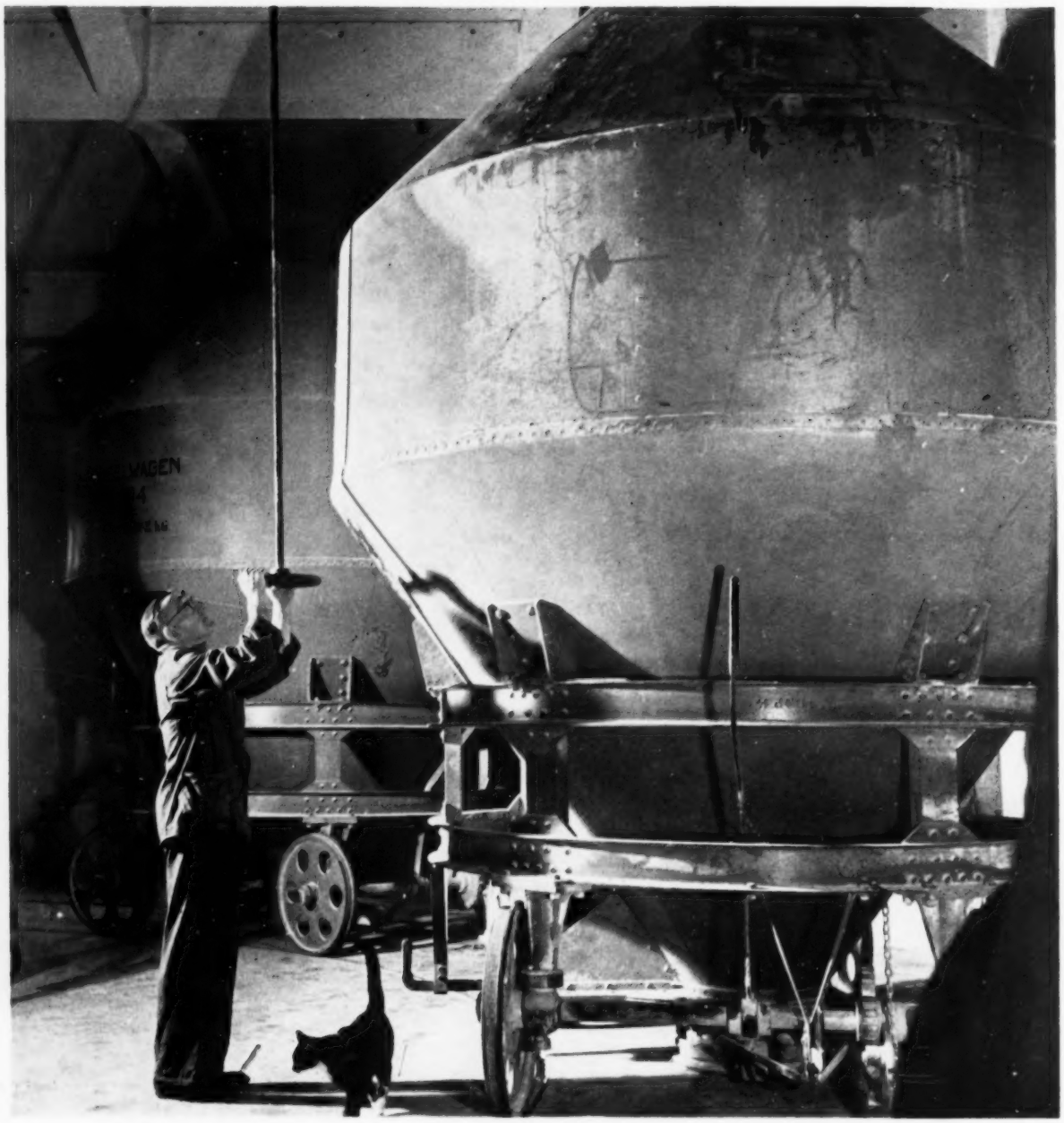

Paul Huf GKI

Van Paul Huf krijgt men geen verhaal-vanuit-de-wolken te horen over âl hetgeen hij zelf of een ander toch al bereikt heeft in de fotografie. We hebben zelden iemand gesproken uit het vak die zó nuchter was. Huf is er van doordrongen dat wij-allen in de fotografie nog „onderweg" zijn. En dat wij in het algemeen nóg gewoner moeten gaan doen dan onderwijl alreeds gewoonte is geworden.
Wie zo'n standpunt tot het zijne heeft gemaakt, erkent dan stilzwijgend het grote nut van experimenteren. En resultaten van experimenten vindt men op de werktafel bij Paul Huf bij tientallen liggen. Zo kwam hij eens-een-keer op het denkbeeld om de schaar in twee foto's te zetten, deze twee midden door te snijden en om-en-om weer op te plakken.
En wat een wonderlijke effecten!
U krijgt een indruk via de reproductie, maar zo mogelijk moet U het resultaat op groot formaat eens bij Huf-zelf

gaan zien. Er zijn óók twee foto's van een danseres aldus vereend, en ze geven tesaam een heel wonderlijke impressie. „Maar nu niet gaan zwammen.....!" zegt de maker: „Want ik zou hoogdravend kunnen verklaren: dit noem ik nu „Dans".....! Daar koopt echter niemand wat voor. Belangrijk is alleen de *studie* van het geval: welk effect krijg ik?
Welnu: dat effect, vooral op groot formaat, geeft stof tot een groot palaver. Zo óók met de doorsneden foto's van de man en die baby. Toevallig leest die man een boek over kinder-psychologie: via een titel zou aan de foto dus wederom een pracht van een „bedoeling" gegeven kunnen worden. Maar daar ging het nu waarlijk niet om: het ging simpelweg om te kijken wat dit nu „doet". Vreemd: men ziet pertinent maar één baby en één man; geen tweelingen. Maar op de een of andere mysterieuze wijze krijgen de foto's nu iets met elkaar te maken.
Een heel andere Paul Huf vinden we in het (nuchtere) portret van de drie kinderen van de tekenaar Jo Spier. U ziet ze „in volgorde": eerst de oudste. En nuchter mag dit zijn, maar roerend is toch het gezicht weergegeven van dat moe-geboren meisje uit een oud volk. Wat zal een ouderwetse fotograaf wat aan te merken hebben op dit gecombineerd portret. En wat heeft dat portret een rijke inhoud.
Uit een berg van foto's kozen we er voorts nog enkele die dadelijk ópvielen tussen de andere. Die werkman bij de ketels met de poes aan de voeten: wil men dan nog volhouden dat die moderne nuchtere fotografen-van-vandaag ongevoelig zijn? En dan die wonderlijke prent uit die verbouwing: op het eerste gezicht meent men iets abstracts voor zich te hebben, en dat abstracte blijft er in bij nader bekijken, ook al weten we dan dat het een „gewoon" foto'tje is van een „gewone" bouw. Met dat al blijft die werkman doen denken aan een danser in een modern decor. Zo dicht bijeen liggen fantasie en werkelijkheid.

KL.

•

Voorjaarsexpositie van Cor van Weele

in café Eylders, Korte Leidsedwarsstraat 47 te Amsterdam

Wanneer Mohammed niet tot de berg komt, dan zal de berg tot Mohammed komen en U weet ook wel dat iedere culturele tentoonstelling in ons land financieel ten dode is opgeschreven, wanneer er geen kermis of andere attractie aan verbonden is. Dit moge dan door velen veroordeeld worden, beter een half ei dan een lege dop.
Het doet enigszins vreemd aan, wanneer men zich verheugt om zijn hart eens op te halen bij de bezichtiging van werk van een onzer knappe portretfotografen en men komt dan in een stampvol café, waar men zich ternauwernood roeren kan, laat staan in de gelegenheid wordt gesteld eens te genieten. De eerste impuls is „weglopen" en eens terugkomen wanneer het wat rustiger is. En toch is het zo gek nog niet als het op het eerste gezicht lijkt. Als Van Weele een expositiezaal in Amsterdam huurt, dan komen er enkele fijnproevers op fotografisch gebied, dan verwekt zijn werk bewondering en..... ook wel eens afgunst, dan zijn er maximum drie of vier bezoekers tegelijk, dan kost het hem handen vol geld, dan doet hij dat eens, maar nooit meer.
Als zij dus niet naar hem toe willen komen, welnu dan komt hij naar hen toe. Dan maken zij en passant kennis met zijn werk en hij bereikt zijn doel, want van de niet-fotografen moet hij het hebben.
En laten wij nu met beide benen op de grond blijven staan. Wie Van Weele als mens kent, weet dat reclame maken voor hem niet primair is, maar dat hij op deze wijze toont waartoe hij in staat is en daardoor grotere bekendheid krijgt, is meegenomen. Daar heeft zijn werk recht op. Een karakteristiek portret maken, is niet ieders werk en te veel is met de oude goede traditie gebroken, dat men om de zovele jaren zich liet portretteren. Het leven is broos en het is kinderachtig in het maken van een portret een ongunstig voorteken te zien. Ik heb het vaak meegemaakt, dat men mij een gekreukelde paspoortfoto of een amateur-groepsfoto liet zien en advies vroeg of daar de een of andere persoon niet uitgenomen kon worden om daar een mooie vergroting van te laten maken. Stakkerds! Enfin, het zou water naar de zee dragen zijn, wanneer ik Cor van Weele als portretfotograaf in het zonnetje zou zetten. Maar deze expositie van beperkte omvang laat Van Weele ook van een andere kant zien. Dat zijn portretten ieders bewondering wekken, is een gevolg van zijn fijngevoeligheid het karakter van ieder van zijn modellen te doorgronden. Dat kan alleen een fijngevoelig mens.
Een serie foto's van de fabricage van reuk- en smaakstoffen toont dat op reclamegebied Van Weele zijn mannetje staat: zijn impressies van „storm" en „brand" zijn aangrijpend. „Mist op Schiphol" (de mens vleugellam) is een knap staaltje van techniek, een dubbelopname door een spiegelruit, de weerspiegeling van het vliegveld met een tot rust gedoemd vliegtuig, een nietig mensfiguurtje en in gedachten de reizigers in het restaurant, wachtende tot de mist zal optrekken.
Zeldzaam mooi is het dubbel portret van Nap de Klijn, de violist die steunt op zijn vrouw, die hem steeds accompagneert, zoals Van Weele zelf steunt op de medewerking van zijn eigen vrouw. De stille, maar onontbeerlijke helpsters voor de man, altijd op de achtergrond blijvende.

J. J. H.

•

Reeds vermeldden wij, dat in Rotterdam de Gevacolor-ontwikkel- en afdrukcentrale Tempocolor geopend zou worden. Hier geven wij nog een plaatje, dat een der „zalen" laat zien, waar de Gevaert omkeerfilms worden behandeld. Het is dus niet bepaald een klein hoekje in een bedrijf, waar men ook nog aan kleurenwerk doet. Dat is trouwens ook onmogelijk voor goed werk. Het moet precies en zeer zorgvuldig worden behandeld om fouten te voorkomen.

•

ELECTRONISCHE FLITSAPPARATEN. De firma Foka N.V. in Rotterdam heeft de alleenvertegenwoordiging verkregen van de Braun apparaten. De Braun-hobby werkt met accu (per lading 80—100 flitsen), gewicht incl. oplaadinrichting 2.2 kg, d.w.z. voedingsgedeelte 2 kg, lamp met houder 0,2 kg. Oplaadtijd tussen de flitsen 6 sec. Richtgetal 52 voor 21/10 DIN (90 Wattsec), flitstijd minder dan 1/1000 sec, kast uit elastische kunsthars. Prijs *f* 269,50.

COLLECTIE GREGOIRE —

Een eeuw fotografie

Vrijdag 17 April jl. werd in het Prentenkabinet der Rijksuniversiteit, Kloksteeg 25 te Leiden, de tentoonstelling „Een Eeuw Fotografie" geopend.

Zoals reeds werd medegedeeld, is het Prentenkabinet door aankoop in het bezit gekomen van de collectie van de heer A. Grégoire te Voorburg. De gehele verzameling omvat ongeveer 6000 foto's, boeken en andere voorwerpen, dateerende van ongeveer 1833 tot heden. Er is naar gestreefd op deze tentoonstelling in grote trekken een overzicht te geven van de geschiedenis der fotografie.

In de gang stonden bij de entrée enige vitrines, waarin vooral veel Daguerrotypieën een plaatsje hadden gevonden. Er zullen waarschijnlijk niet veel van deze oude foto's meer gevonden worden, die in een zo goede staat verkeren. Zij waren bijna alle volkomen gaaf, dank zij een behandeling die de heer Grégoire heeft toegepast. Een oud tijdschrift liet zien hoe de zilverplaten, die met de hand gepolijst waren, aan jodiumdamp blootgesteld en verder behandeld werden. Er waren enige van deze nog niet behandelde zilverplaten aanwezig.

Er lagen amplitypieën, ferrotypieën, albuminedrukken, waarop met goudverf knopen en versierselen waren aangebracht. Ook waren er vele met de hand gekleurde foto's. Er lag een foto van de Leidse fotograaf Kick, de man naar wie het „kiekje" genoemd is. Kooldrukken, op papier, zijde, hout, Japans lakwerk en matglas waren in groten getale aanwezig.

Boven de vitrines waren vele andere foto's opgezet op zacht board. Jammer dat een paar prachtige driekleuren-carbrodrukken van omstreeks 1908 zo in een hoekje waren gedrukt.

In een lange gang waren enige wat recenter foto's opgeborgen op grijs linnen, in grote lijsten. Misschien waren deze foto's beter uitgekomen in een beter verlichte ruimte.

De eigenlijke expositiezaal bevatte weer enige vitrines, waarin vooral enkele gekleurde stereo-Daguerrotypieën de aandacht vroegen. Enkele foto's op leer waren zo vergaan, dat er eigenlijk geen foto meer viel te zien.

Vele van deze foto's zijn door de heer Grégoire door middel van een chemisch procédé in hun oude luister hersteld. Er lagen twee oude zoutdrukken, waarvan er één door de heer Grégoire gerestaureerd was. Het resultaat bewees wel, welk een grote waarde de methode van chemische behandeling heeft.

Langs de wanden waren, achter glas, vele foto's uit de tijd van ongeveer 1910 tot 1930 opgehangen.

Helaas zijn op de hele expositie vele foto's niet goed te bestuderen door het ongunstige licht, dat overal spiegelingen veroorzaakt.

Het Prentenkabinet mag zich gelukkig prijzen, dat het beslag heeft weten te leggen op deze unieke collectie. De heer Grégoire heeft door het bijeenbrengen van deze verzameling een volledig beeld gegeven van de ontwikkeling van de fotografie van haar prilste jeugd af, en dit werk kan niet hoog genoeg worden gewaardeerd.

v. d. L.

•

IN DE VERENIGDE STATEN kan men zich nu verlustigen in een ontwikkeldoos met spoel, die het einde betekent van vele tobberijen. Men kent de controverse van de nopjesband versus de spiraalgroef, bij de spoel. Beide zijn wat tobberig. Ansco heeft nu een spoel uitgebracht, die natuurlijk het ei van Columbus tot voorvader had, want de beide „schijven" (van de bekende spiraalgroef voorzien) zijn draaibaar ten opzichte van elkaar. De ingang van de groef is voorzien van een eenvoudige pal-inrichting met kogel, die éénrichtingverkeer beveelt, d.w.z. dat de film wel naar binnen kan glijden, doch niet naar buiten. Dat zit aan beide „schijven". Steek het begin van de film in de groeven en ga de schijven nu maar draaien ten opzichte van elkaar, heen en weer. De film schiet met een vaartje naar binnen.

De top van de spoel is van transparant plastic. Om kleuren-omkeerfilms te kunnen herbelichten. De spoel is verstelbaar voor de diverse filmbreedten.

DE AMATOFLEX is een mooi drukkastje, dat wij kregen toegezonden; fabrikaat Kindermann & Co. Een heel plezierig drukkastje, geschikt voor maximaal 6 x 9; kleiner dan een sigarenkist.

Het is en blijft een beroerd ding (vinden we) dat het in de fotografie zó gelopen is, dat de meeste amateurs van het zelf-afwerken niet willen weten.

En nu menen wij dat dit nog wel veranderen zal. Niet dat ál de kiekjesmakers straks aan het ontwikkelen zullen slaan, maar wél dat mettertijd het zelfdoen weer in de mode komt: dat men ontdekt hoe prettig het is.

Juist dezer dagen hadden we een oude handleiding opgeslagen en daarin stond zoiets van: „Begin met een goede ruimte in Uw huis te zoeken, waar U de donkerekamer bouwen kunt". Wat klinkt zoiets in onze tijd belachelijk.

En in déze tijd kunnen we alleen dán weer een groot aantal zelfwerkers verwachten als het hun mogelijk wordt gemaakt om dat ontwikkelen, dat afdrukken en dat vergroten als het ware achter de schrijftafel te doen. De weg daarheen werd ook gebaand door de komst van de ontwikkeldozen en zo meer. Dit grappige drukkastje zal weer zo'n stap zijn: het is écht een dingetje om werkelijk op tafel neer te zetten: met wat kleine schaaltjes er naast, onder een lichtgeel peertje dat in een bureaulamp is geschroefd.

In het toestelletje is natuurlijk een schuifbaar masker, dat het negatief behoorlijk vastklemt. Dan is er voorts links een knop om aan te draaien: er komt dan een filter voor het lampje in het toestel en het licht wordt rood. Verder is er rechts een tuimel-schakelaartje. Ofwel kort en goed: het is een plezierig en tevens zeer bruikbaar dingetje. Het is in staat om het verlangen op te wekken er mee aan de slag te gaan. Dat is de juiste weg voor die zeer zeer velen, die een goed amateur zouden kunnen worden, mits het eerste begin hen maar te pakken krijgt.

•

OPGAVE VAN NATIONAAL INGESCHREVEN HANDELSMERKEN VOOR ONZE BRANCHE.

samengesteld door Van der Graaf & Co.'s Merkenbureau N.V., Amstelstraat 14—18, Amsterdam C. Dit bureau verstrekt aan lezers, mits onder vermelding van ons blad, kosteloos volledige copie van een in de hieronder afgedrukte rubriek vermeld depot, hetwelk hen interesseert

(Verzetstermijn tot 21 Juli 1953)

Fotografie en optiek (incl. apparaten, toebehoren en hulpmiddelen)

w.m. BLUE BEAD, 114020; N.V. Philips' Gloeilampenfabrieken, Emmasingel 29, Eindhoven; fotolampen;

b.m. NOBLEMONT V.A. 114024; De Vries & Van Adelsberg N.V., Singel 264, Amsterdam; zonnebrillen;

w.m. RAPIDIX, 114052; N.V. Optische Industrie „De Oude Delft", Oude Delft 56 te Delft; filmcassettes voor het snel achter elkaar maken van opnamen, d.w.z. in een tempo van meer opnamen per seconde voor toepassing in fotografische camera's;

b.m. „Raster met punten", 114053; Chemische Fabriek L. van der Grinten, Hogeweg 1, Venlo; chemische producten, belichtingsmachines, ontwikkelmachines, foliën, films en andere materialen en benodigdheden alles voor reproductie, fotografie en kantoorgebruik;

b.m. TRIDICOLOR, 114088; firma Publiciteits- en Stereotechnische Handelsonderneming Willem L. Berssenbrugge, Gentsestraat 90, Scheveningen; stereoscopische afbeeldingen, kijkers, camera's, montagehulpmiddelen, projectoren, brillen en filters.

•

DE NAAM VAN EEN VROUW (zij heet Fräulein Dr Ing. Edith Weyde) is verbonden aan het Agfa Copyrapid-Verfahren (nu bekend als Blitzkopie), daar het haar werk is geweest stabilisatoren te vinden voor chloorzilverpapieren, zodat deze, ook in de tropen, jarenlang goed verwerkbaar en constant blijven. Zij deed trouwens veel méér voor de fotografie en in de handboeken komen wij haar naam nogal eens tegen. Zij kreeg hiervoor onlangs van de Oesterreichische Photographische Gesellschaft de zilveren medaille.

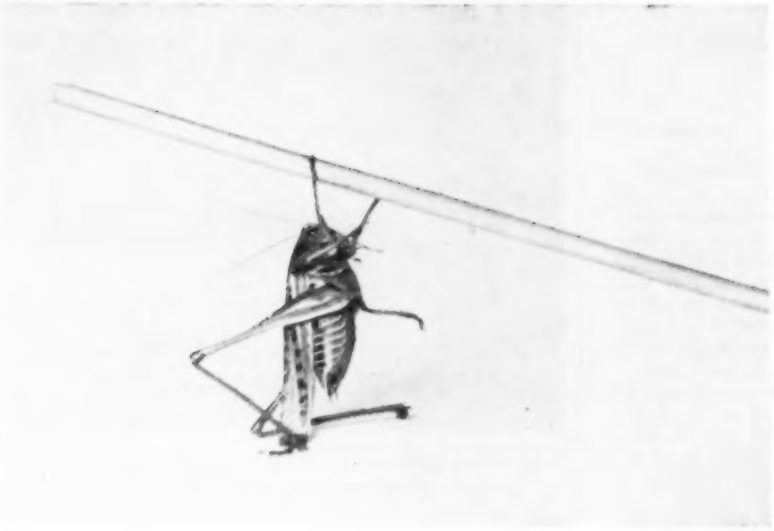

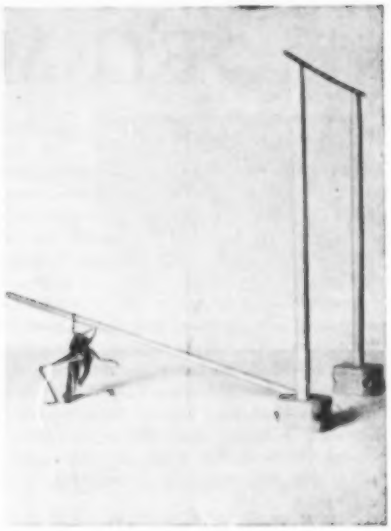

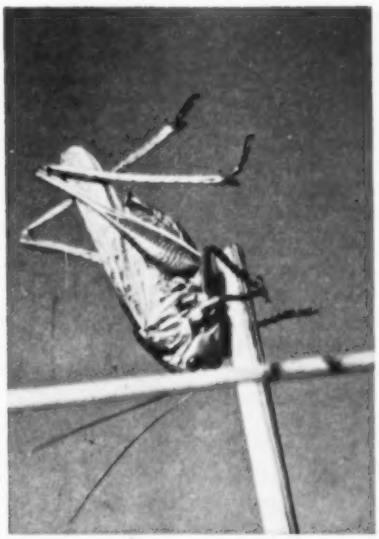

Polssprong

van een sprinkhaan

Hij heet John Wahlbärj en woont in Zweden. En stuurde ons vandaar deze kostelijke kiekjes. Met het volgende laconieke brieftje er bij:
Ik fotografeer als liefhebberij en ik zou het leuk vinden als U deze foto's goed vindt. Het is een levende sprinkhaan, die een hoogtesprong maakt. Ik maakte dit met de Flexaret, Mirar 3,5 en electronische flits. Ik heb er geen bezwaar tegen als U deze foto's plaatst.
Graag, heer Wahlbärj, ze zijn kostelijk, en dat moeten meer mensen bekijken dan wij alleen.

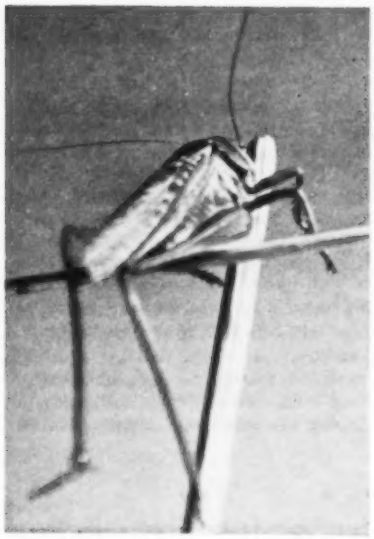

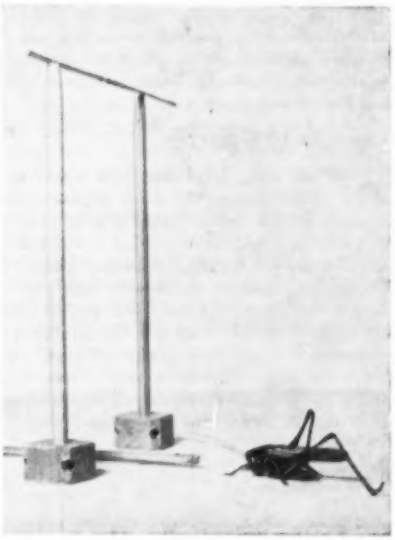

FILM

FANFARES RONDOM CINERAMA

De „3-D-film" is op komst; de „Deepies" zijn naar Nederland onderweg.....! Amsterdam gaat zijn première krijgen.
Maar U kunt aan FOTO niet verwijten dat er te weinig aandacht aan het stereo-vraagstuk werd besteed; een reden te meer om deze Cinerama niet ál te veel ruimte toe te meten. Want deze nieuwe vinding is geen „stereo" en is niet nieuw. Het is een soort van Panorama-Mesdag, overgeplant in de bioscoop; en de uitvinding zelf is een twintig jaar geleden al gedaan. Waarom dan plotseling die haast? Het antwoord ligt voor het grijpen: de concurrentie van de TV wekte in USA de 3-D. En natúúrlijk krijgen we er een vleug van over.
De Cinerama brengt ons een illusie van schijn-stereoscopie; en eigenlijk zouden we daar geen bezwaar tegen moeten hebben, als die illusie dan maar volkomen was. Dat is ze echter beslist niet: de film verlangt immers slechts zelden een wijds uitzicht; weet meer aan te vangen met de concentratie van de blik op een markant onderdeel in de ruimte.
Het is een handige stunt, maar tevens een stunt met weinig ruggegraat. Niettemin hebben de kranten gelijk als ze menen dat er een nieuw tijdperk aan het komen is. Want typisch is de gelijkenis met de komst van de geluidsfilm. Ook daar lagen de uitvindingen al lang gereed, totdat men ineens de tijd gekomen achtte, want er moest een dreigend faillissement worden omzeild. Ook daar begon men met iets dat met de eigenlijke geluidsfilm van thans weinig gemeen had.
Nu kunnen we de Cinerama-van-nu echter nog niet eens vergelijken met de Vitaphone-van-toen. Maar wat die Cinerama ongetwijfeld zal doen: de belangstelling wekken voor de „werkelijke" stereo-film. De stunt dwingt de vele uitvinders, die zoeken-en-zoeken-en-zoeken om nu spoedig met de goede oplossing te komen. Die wel, traditie-getrouw, een combinatie zal zijn van de verscheidene mogelijkheden welke men al heeft.
That's all, folks.

„.....WAT JÍJ NIET HEBT"

Brieven van lezers: of er rekening mee gehouden kan worden dat een „kleinbeurswerker" die nieuwe-dure 8-projectoren niet kopen kan. Maar men moet, om het even of men zoiets in eigendom kan krijgen of niet, de verschijning van die nieuwe apparatuur met vreugde begroeten. Het waren de grote 16 mm-zaalprojectoren, die plotseling enorme gebieden openlegden voor dat filmformaat, óók voor de man die zelf zo'n toestel niet bezat. Zo zal evenéens de nieuwe 8 mm-apparatuur het middel blijken om van dat formaat nu plotseling een zéér serieus formaat te maken. Wat plezierig is voor elke 8-mm-man, om het even op welk toestel hij zijn films draait.

PRIJZEN

In dit verband: de plezierige mededeling van Animex dat de 8 mm camera's, als de B. & H. „Sportster" met fix-focus, en de „Trilens", in prijs verlaagd zijn. De laatste kost een *f* 100 minder; wat de moeite van het vermelden waard is.

FILMLIJM VAN DALCO

U weet dat sinds enige jaren onze smalfilms een andere onderlaag kregen: Acetobutyraat. De reden is minder bekend; maar tegenover het oude cellulose-acetaat waren er grote voordelen: de trekvastheid en de gevoeligheid voor vocht van het nieuwe materiaal zijn veel gunstiger en raken die van de (brandgevaarlijke) normaalfilm (nitrofilm).
Nu was er tegenover de voordelen óók een bezwaar gekomen: onze oude-trouwe filmkit, dat mengseltje van azijnaether en ijsazijn, plákte niet meer. Natúúrlijk kwam men dus dadelijk met een speciale filmlijm; maar logisch is dat er naar nóg iets beters gezocht zou worden.
Dalco (Soestduinen) fabriceert nu een nieuwe „universele" filmkit, en men is zo overtuigd van de goede eigenschappen dat men graag een gratis monster stuurt naar wie er om vraagt.

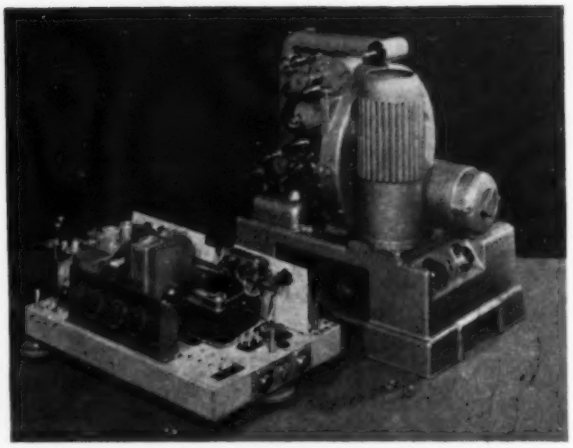

Philips 16 mm geluidsprojector. Uitzonderlijk grote lichtsterkte, waartoe elk onderdeel meewerkt aan deze taak

EN EEN „DUTCH FILM SERIE" VAN LABOHM

Tien verschillende korte films (van ca 30 meter 16 mm) heeft de fa Labohm in de handel gebracht, verpakt in een keurig doosje, waarop de Volendammer visser, het molentje en de kaas-in-Alkmaar, alsmede een kaart van Nederland. Het ziet er werkelijk fris uit, die verpakking; maar belangrijker is natuurlijk de inhoud van zo'n doosje. We hebben enkele films op de projector kunnen plaatsen en kwamen tot de gevolgtrekking, dat men deze copietjes rustig aan de buitenlanders méé kan geven. Het zijn geen wonderen van filmkunst, maar ze geven een goed idee van allerlei streken van het land.

LITERATUUR

Men vraagt ons naar goede filmboeken, en wij kunnen verschillende nieuwe uitgaven vermelden.
„Een halve eeuw film" werd geschreven door *Luc. Willink* en uitgegeven door Leopold in Den Haag, in de Bibliotheek voor Weten en Denken.
Een halve eeuw film; het zou de titel kunnen zijn van een zéér uitvoerig en kostbaar werk, een soort van monument. Dat heeft Willink ons niet geleverd; hij praat gezellig en soms wel wat oppervlakkig die vijftig jaren door. Ik heb, vooral in de eerste bladzijden, veel streepjes moeten zetten bij dingen die waarschijnlijk ietwat ánders zijn. Zo zegt Willink, dat Edisons Kinetoscope geen filmstrook bevatte, maar blaadjes papier. Dat klopt niet. Hij zegt dat de eerste films (van Méliès) te onnozel waren; en hieromtrent kan men van mening verschillen, maar menigeen (wij óók) zien in het werk van deze man véél meer. Hij verwart de „kunst der beweging" met de bewegende camera. En zo voort.
Een boek dat dus weinig waarde heeft?
Neen, wonderlijk genoeg is dat anders: er is hier in 209 bladzijden zóveel wetenswaardigs bijeengebracht, er wordt zo'n vloed van feiten genoteerd, dat we dit boek, mét al zijn tekortkomingen, gráág in onze boekenkast hebben gepoot.
René Clair: „Vom Stumfilm zum Tonfilm"; Verlag C. H. Beck, München. Een vertaling uiteraard. Maar menigeen in Nederland beheerst het Frans (helaas, waarschijnlijk) niet in die mate dat men zo'n boek als dit van Clair in de oorspronkelijke taal volkomen zou kunnen volgen.
En ons lijkt deze vertaling uitstekend: we krijgen er tenminste dezelfde man in te zien als we achter zijn bekend filmwerk vermoedden.
René Clair: het is een uitstekend pseudoniem dat deze man zich aangemeten heeft. Klaar en helder zijn ook de denkbeelden die hij (in een allerminst-zwaarwichtige vorm overigens) in dit boek heeft neergezet. Eén deugd heeft mijn boek, zegt hij: hei is volkomen in-objectief.

En hij vervolgt: „Ik was er bij toen het grote avontuur begon." En dat blijkt.

Iets meer uit de inhoud overnemen? Ik kan er niet aan beginnen. Daartoe staat dit boek té vol. Koop het, en leg het op het nachtkastje. Om er 's avonds even enkele zinnen uit op te diepen.

H. C. Opfermann: „Die neue Schmalfilm-Schule"; Heering-Verlag in Seebrück am Chiemsee. Het is de 4e druk, die bij vergelijking met de 1e nogal veranderingen te zien geeft. Grote delen zijn opnieuw geschreven; er is in de twaalf jaren daartussen namelijk zo het een en ander gebeurd.....! Ook nieuw is de uitvoering: op kunstdruk en met veel illustraties.

Die illustraties bevallen ons wel. Zowel de glas-klare tekeninkjes als de foto's, waarvan er vele uit de normaalfilm-wereld stammen. Wat we allerminst een bezwaar vinden: ál te vaak wordt ál te zeer de aandacht gevraagd voor de *verschillen* tussen normaal en smal, en tussen de amateur en de vakman. En uiteindelijk is het niets méér dan een formaat-kwestie; in wezen zijn de verschillen niet groter dan tussen de Leica-werker en de man die blijft vasthouden (niet uit conservatisme, maar uit noodzaak, in verband met zijn opdrachten) aan de camera voor 13 x 18.

Ook de tekst van dit boek is ons sympathiek: het begint niet met een onvolledig historisch overzicht (ondanks de bewering dat elk Duits leerboek met de tijd van de Romeinen aanvangt), maar het is vanuit de practijk opgebouwd. Over het onderwerp „projectie" lezen we niet te veel en evenmin over „filmische wetten" en zo; het is voornamelijk een leerboek bij de camera. Als zodanig (op een paar onderdelen na) uitstekend.

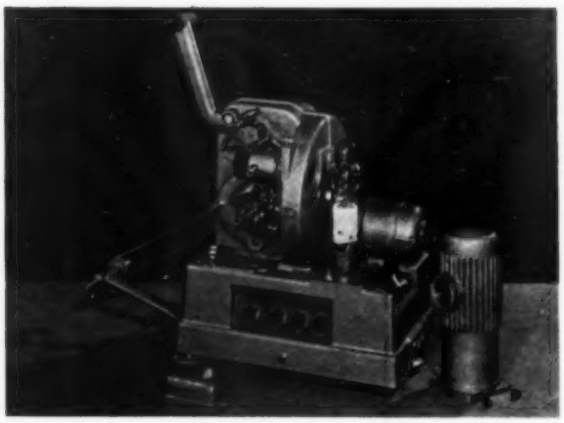

DE PHILIPS 16 MM GELUIDSPROJECTOR

We hebben deze projector reeds genoemd in ons verslag over „Film en Foto '52", want daar was die installatie voor het eerst te zien. Inmiddels hebben enkele buitenlandse film-tijdschriften hun jaaroverzicht gegeven, en typerend is wel dat men dan telkens óók de verschijning van deze projector als een belangrijke bijzonderheid vermeldt.

Uitzonderlijk groot is de lichtsterkte. Het is U wellicht bekend dat de bioscopen een helderheid van ca 100 apostilb op hun doek zouden moeten hebben..... en in vele gevallen deze norm niet bereiken. De Philips-projector laat een mat-wit scherm van ca 2,35 m deze lichthoeveelheid terugkaatsen! Natuurlijk moet elk onderdeel van het toestel er aan meewerken om deze opbrengst te krijgen: vandaar dat men een geheel nieuwe smalfilmlamp van 750 Watt, met ingebouwde spiegel, construeerde; dat men de vlinder zo maakte dat die een nuttig effect van 67 pct gaf; en dat men een projectie-objectief koos met de lichtsterkte van F : 1,3.

En méér bijzonderheden geven we dan maar niet; alleen de mededeling dat gegadigden een uitvoerig prospectus kunnen krijgen. En: deze foto's van het inwendige, die óók zo het een en ander vertellen.

Ceneitest-Negatief:

OOK VOOR PROJECTIE

We geven even een afbeelding van het Ceneitest-negatief, dat U overigens wellicht wel kent. Hét middel om bij het vergroten volmaakt-juist scherp te stellen. En nu waren we zelf nooit op dat denkbeeld gekomen, maar we zagen het gebruiken en noteerden het idee meteen dankbaar: zo'n Ceneitest-film, in de juiste grootte, gemonteerd in een color-raampje is tevens een pracht van een hulpmiddel bij het projecteren van dia's. Ook hier kan men dan vooraf nauwkeurig scherp stellen. Men heeft hier bovendien een goed hulpmiddel om de kwaliteiten van de projectie-lens op af te lezen.

DE CENEI-LOUPE VOOR KLEURENPLAATJES

Om onze dia's 5 x 5 te bekijken of te laten zien, gaan we niet immer de projector er voor te voorschijn halen en daarom vinden we die nieuwe Cenei-loupe zo'n prettig ding. Prettig is ook de afwerking er van: heel eenvoudig, maar verzorgd. Echt een hulpmiddeltje om cadeau te krijgen. Of te geven. De loupe geeft een ietwat vergroot beeld, dat (door de simpelheid van het lensje) enigszins gewelfd verschijnt. En dat is geen bezwaar, maar óók plezierig: we krijgen hier voor weinig geld wat de Cinerama tegen hoge kosten produceert..... (Althans: iets in die geest, natuurlijk.) Het raampje, waar de dia's in komen (ze passen er góéd in) kan worden afgenomen. En dan is de loupe geschikt en bedoeld om er de negatieven van 24 x 36 of daaromtrent mee te bekijken.

•

ENPECE-KLEURENFILMSTROKEN

In ons bezit was al enige tijd de catalogus van de Nederlandse Projectie Centrale (ENPECE): een firma die ons allerlei filmstroken leveren kan. De lijst noemt vele aantrekkelijke titels, maar onze belangstelling ging vooral naar de kleuren-stroken uit.

Wetende van wanten aangaande de moeilijkheden van fabricatie en niet vergetend dat we bij de color-fotografie staan aan een eerste begin, hebben wij een aantal kleuren-strips met belangstelling bekeken. Ze zijn gedrukt op Gevacolor-materiaal en ze tonen dus dat typische van de „Gevaert"-kleuren. En nu weet men hoe het in het algemeen gaat: wie voor het eerst kennis maakt met resultaten van de kleurenfotografie, is er vaak verrukt over; maar wie héén is over het eerste stukje van de nog af te leggen weg, kijkt ietwat ánders, en hij weet hoe weinig plaatjes er vooralsnog gemaakt worden die frapperen. Als we dus zeggen dat we enkele frappante dingen ontdekken in deze color-strips, dan is dat een pertinente waardering. Bovendien: deze stroken zijn niet gemaakt terwille van de schoonheid van het beeld, maar terwille van de instructieve mogelijkheden die de kleurenplaatjes hebben. Ook een instructie-plaatje moet natuurlijk (liefst) niet grijnzend lelijk zijn, maar overigens moeten we ze toch wel van een ándere hoogte uit bezien. Welnu: prima is dan zo'n strook omtrent „Vincent van Gogh". We gaan die repro's nog eens vergelijken met de originelen en we hébben dat al gedaan met goede kleur-repro's op papier; een vergelijking die niet ongunstig is uitgevallen. Van een strook als „Tropische Vissen" hadden we wat méér verwacht, maar dan weer vanuit het schoonheidsoogpunt; instructief is die strook beslist: beter dan in zwart-en-wit kan de colorstrip vertellen over dit gedierte. Met waardering noemen we nog: „Picasso", „Bloembollen" (waarin goede close-ups) en de beide stroken over „Passiespelen in Tegelen"; ietwat blauw en ietwat arm aan tinten, maar beslist interessant.

Uitslag Foto-wedstrijd

Vrije Onderwerpen April 1953

Steeds opnieuw is het weer interessant te volgen hoe er in de verschillende klassen is gewerkt, en het grappige is daarbij, dat de inzenders bijna steeds onder een gelijke invloed lijken te staan. Zulks dan in de zin van kwaliteit. Werkt bv. de Gevorderden-klasse eens „slecht", dan doen dat ook alle inzenders. Dan gooien zij er allen met hun pet naar. Het is dan grote uitzondering, dat er één uitblinker is, en de rest matig.
Wat ons ook nu weer opviel, was de niet zo heel sterke positie in de Seniores. Wij hebben dat reeds eerder gesignaleerd. Indien men de Juniores zou laten „uitkomen" tegen de Seniores nadat hieruit de prijswinnaars verwijderd zijn, dan zouden de sinjeuren een harde dobber kunnen krijgen. Maar hier komt het resultaat van zorgvuldig overleg.

BABY BOX-KLASSE

De *eerste prijs* moest onverwijld aan *L. A. van der Wal* in Rotterdam worden toegekend voor De Poort van Europa; het is een prachtig in stemming gehouden stuk Waterweg geworden, dat het vierkante formaat zeer goed verdraagt. Vooral gaaf van toonwaarden.
De *tweede prijs* is voor *P. Brand* in Zwijndrecht, die zich waagde aan een heuselijke maanlichtfoto en er zeer verdienstelijk uit kwam.

JUNIORES

W. *Koordes* in Coevorden koos als motto „Tweeling" en zond een beste prent in van een tweeling, die dunkt ons, wel zijn plaats op een omslag van FOTO zal gaan krijgen, maar waarvan hier belangrijk is dat hij de *eerste prijs* betekent.
De *tweede prijs* is verdubbeld, omdat er twee totaal verschillende foto's waren, nl. een straatje van *L. van der Waal* in Geldrop, en een handdoek met stukje zeep van *J. Visser* in Ilst, die technisch even prima waren (een jury komt voor rare beslissingen te staan).
Ook de *derde prijs* verdubbelde, en gaat nu zowel naar W. *H. Wijtten* in Nijmegen (Even dutje doen) als naar G. *Wouters* in Rotterdam. *Eervol* zijn te *vermelden P. H. Bijker* in Coevorden en *Jos. Smets* in Kontich.

SENIORES

De *eerste prijs* voor *A. F. Bemelmans* in Eindhoven voor werk waaraan men even wennen moet, maar dat dan toch wel zeer goede vertelkwaliteiten heeft.
Een kostelijke baby-foto bezorgt *F. Eiselin* in Den Haag de *tweede prijs*. Een meisjesportret van grote rust betekende de *derde prijs* voor *J. Beving* in Amsterdam.
Eervolle vermelding verwierf *E. Mandersloot* in Bergen.

GEVORDERDEN

Een venijnige competitie ditmaal, waarbij na de uitslag het raadplegen van het namenregister prikkelender was dan ooit.
De *eerste prijs* (fotograaf) heeft *J. Hofman* in Deventer te pakken: prima stuk werk. Volgt als *tweede prijs* (boom) *A. Dronkert* in Dordrecht (let op, dit wordt fel tussen die twee) en de *derde prijs* krijgt dan *Frater M. Liduinus* te Utrecht (zilveren kannetjes).

VAKKLASSE

Ook hier was het boeiend namen te vernemen voor dit goede werk. Twee sterke kinderkopjes (sterk van zeggenskracht) verwierven de *eerste prijs* en die bleek toe te komen aan *H. J. Goorkate* te Enschede. Slechts weinig minder sterk stond het clair-obscur kinderkopje van *John Merk* in Middelburg, die de *tweede prijs* dus heeft. Volgt weer vlak hier tegenaan *H. Mariën* in Eindhoven met een prachtige, doch iets conventioneler mannenkop.

En dit is het dan weer voor ditmaal. Volgende wedstrijd: Onderwerp vrij, sluitingsdatum 28 Juni a.s.
Ja, nog één ding! Willen alle inzenders vooral op hun foto's de klasse vermelden waarin zij meedingen? En op de verpakking zeer duidelijk: Fotowedstrijd? U bespaart ons dan veel werk, dus bij voorbaat dank daarvoor.

BOEKBESPREKING

Walter Selle — *Kleinbild-Stereoscopie* — 106 blz., 15 x 10½ cm. uit de serie: „Der Fotodienst" van Heering-Verlag, Seebruck am Chiemsee, 1953.

Door zijn contact met practisch alle zoekers op het stereo-terrein over heel de wereld is Walter Selle precies de man die in een eenvoudig boekje een volledig overzicht kan geven van de stand van zaken bij de kleinbeeld-stereoscopie. De stijl is, zoals we dat kunnen verwachten van iemand die zó thuis is op een bepaald gebied, dat hij er weer heel eenvoudig over praten kan. En de plaatjes tussen die tekst zijn even eenvoudig en even frappant. KL.

•

Op 18 April openden H. Bedijs en Th. de Jager in Enkhuizen hun *Studio Flevo*. Van harte wensen wij hun alle succes bij deze start: dat het een zaak moge worden die betekenis heeft in het fotografische leven van Enkhuizen!

•

WIJ ONTVINGEN EEN BRIEF

Mijnheer de Redacteur,

Onze fotoclub had onlangs het genoegen een vakfotograaf als spreker op haar avond te mogen begroeten.
Bij het becritiseren van enige, door de leden gemaakte foto's nam hij er één waarvan hij zeide, dat hij wel kans zag daar wat beters van te maken en verzocht hem het negatief toe te zenden, waarvan hij „*zonder kosten*", alleen maar om de mogelijkheid aan te tonen, een betere vergroting zou maken.
Het negatief werd gezonden, een (betere) vergroting kwam vergezeld van een rekening tegen het normale tarief.
Vooropgesteld zij dat de desbetreffende vakfotograaf er in geen enkel geval van verdacht mag worden dat hij op deze wijze werk tot zich zou trekken, al zou het alleen maar zijn omdat hij waarschijnlijk meer werk heeft dan hij kan verzetten. In ieder geval zijn goede trouw mag niet in twijfel getrokken worden.
Maar het blijft onjuist om lichtzinnig een toezegging te doen en die, mét of zonder opzet, niet na te komen.
Er zijn op het ogenblik bij verschillende verenigingen leden die een budget hebben voor hun fotoliefhebberijen en dit niet straffeloos kunnen overschrijden, zelfs niet met, zoals in dit geval, pl.m. *f* 2.50.
Dit schrijven is niet bedoeld om langs een ongewenste weg de desbetreffende fotohandelaar aan zijn toezegging te appelleren en ook de rekening is zonder enig protest voldaan en daarom teken ik liever als

Amateur, die ondanks de rekening, dankbaar is voor de lessen (fot. en comm.)
(naam en adres aan redactie bekend)

en hebben dit commentaar:

Het lijkt ons van een fotohandelaar als deze, die klaarblijkelijk de amateurs een goed hart toedraagt en voor hen over heeft foto's te bespreken e.d., heel onwaarschijnlijk dat hij er op uit zou zijn hier iets te willen verdienen. Hij zal in het vuur van zijn betoog iets beloofd hebben en er later niet meer voldoende aan hebben gedacht, dus deze abnormale gang van zaken (iets onberekend leveren) niet hebben gesignaleerd, zodat degene die de boeken bij houdt automatisch gelijk steeds heeft gehandeld. Noch de factuur noch de betaling zal deze handelaar-fotograaf bewust hebben gezien. Fotografen zijn nl. slechte boekhouders. Meestal knapt een ander dat voor hen op. En ze zijn altijd zeer geaffaireerd. Tien tegen één is het zó gegaan. Had briefschrijver hem hierover aan het jasje getrokken, dan zou hij zeker hebben gereageerd met een: Neen, natuurlijk niet.
Wij praten hier niet iets recht wat krom is, want een fout(je) blijft het. Maar wij menen deze „drukke" heren te kennen en óók de amateur, die — zeer begrijpelijk — liever het hoofd hoog houdt bij zelfs een lege beurs. De dingen even aanpakken en uitpraten is beter, het vermijdt onnodig verkoelde verhoudingen. Hoewel: commentaar-achteraf is altijd verdraaid onprettig, en vandaar publicatie van deze brief.

MAAK ZELF Ontwikkelaar

Na een nauwgezette studie in „De beginselen der fotografie" ben ik tot de ontdekking gekomen, dat de fotografie inderdaad zo goedkoop kan zijn als de fotohandelaar het de beginnende amateur voorspiegelt. En wel door alles zelf te maken en zelf te mengen en te roeren. Het boek geeft een aantal recepten aan, welke doortekening in de hoogste lichten en de laagste zwarten garanderen. En dat heb ik juist nodig. Al geruime tijd kocht ik poedertjes in blinkend zilveren zakjes en druppeltjes in geheimzinnig donkere flesjes met geleerde opschriften. Steeds bleek de brillance echter in nog een ander zakje of flesje te zitten, want de jury-leden zeiden: „Slap grijs geheel, had wat meer kaliumcarbonaat in gekund" of „Roetzwarte schaduw, lucht van blik, had wat meer natriumchloride-nabehandeling moeten hebben", althans woorden van gelijke strekking, want chemisch ben ik analfabeet.

Maar het boek heeft alles duidelijk voor mij gemaakt. De namen van de ingrediënten staan duidelijk gedrukt, de hoeveelheden zijn tot op de drup of het stofje nauwkeurig aangegeven. De vereiste kokerij, afkoelerij en filterij zijn uitvoerig beschreven. De nadruk wordt gelegd op de eenvoud en bezuiniging van het zelf doen. Wie dan nog zijn ontwikkelaar klaar koopt, moet het zelf maar weten als zijn liefhebberij duur wordt.

Al bladerende ben ik intussen een recept tegengekomen, zo enorm goed, dat ik niet begrijp dat andere recepten nog een bestaanskans hebben. In dit recept blijft de korrel zo fijn, dat niet meer van een korrel kan worden gesproken. Geen overbelichting, neen, integendeel onderbelichting, hoe meer hoe beter. Sterke contrasten worden genivelleerd, en is er geen contrast in het onderwerp, geen nood, de ontwikkelaar brengt het er in. Het recept staat niet in de „Beginselen", maar in een Amerikaans blad. Wat zijn we in Europa toch achter!

Na betaaldag sjouw ik met een mand vol flessen en potten naar de drogist. Die is nog goedkoper dan een apotheker of fotohandelaar. Deskundigen hadden gezegd, dat als het maar pro foto was, dat het dan altijd goed moest zijn. Temidden van een aantal huismoeders met drop-, zoethout- en andere bestellingen, stal ik mijn glasmassa op de toonbank uit. De bestellijst voor de dag gehaald en daar gaat-ie dan. De huisvrouwen worden ongeduldig, maar onverstoorbaar weegt de drogist enorm stuivende poeders af, speelt met flonkerende kristallen, manipuleert met gewichten op en af de weegschaal en mompelt in zichzelf iets over K2SO4 en CH5N2P. Na een half uur zijn alle flessen en potjes vol. Nu betalen. De kostprijsberekening (in de chemische industrie is mij nog onbegrijpelijker dan de formules. Twee gelijke poeders, gelijke hoeveelheden en toch een verschil van enkele guldens. Na een bedrag te hebben betaald, waarvoor ik tientallen liters gerede ontwikkelaar had kunnen kopen, zwoeg ik gebogen onder mijn liefhebberij, weer naar huis, tot grote opluchting van de huismoeders, die zich nu eindelijk hun zoethout kunnen verwerven.

Thuis word ik met luid gejuich door mijn kinderen begroet, want zij weten dat ik drogistwaarts ben geweest. „Ha, drop!" en zij storten zich op de mand. „Niks drop" en ik red nog juist het flesje metol uit handen van de jongste. Ontzet over zo'n egoïstische inkoop verdwijnt het drietal.

Op mijn werkbank wordt alles gesorteerd. Met aarzelende hand verduidelijk ik de opschriften van de drogist. Eindigt dat woord op -ide of op -iet? Even het lijstje nakijken. Kan allebei. Schwarz ontdekte het buskruit, Nobel dynamiet. Al schrijvende zie ik mij zelf als een ontplofte martelaar van de fotografie. De weegschaal wordt gericht, de wankele maatglazen en de luierpan met afgekookt water komen op de bank en als ik dan de thermometer heb gevonden, kan het bedrijf beginnen.

Anderhalve gram metol. Voorzichtig schep ik met een eierlepeltje, het laatst overgebleven van het dozijn van een huwelijkscadeau, wat naaldjes op de weegschaal. De wijzer blijft onbeweeglijk. Dus veel te weinig. Nog wat er bij. Boem, en de naald staat aan de andere kant. Klein beetje er af. Blijkt weer te veel te zijn. Wat er bij. Na een proeve van engelengeduld staat de wijzer op anderhalf. Heel voorzichtig schuif ik de metol in de fles met water. Vrolijk dwarrelen de naaldjes rond, tot zij na een paar minuten verdwijnen. Een stuk of tien vertikken het en blijven rondvaren.

Nu 45 gram natrium sulfiet. Aardig gemikt voor een beginner. De wijzer staat op 45 gram. Een schep er bij. De wijzer blijft op 45. Is dat spul zo licht? Nog een schep. De wijzer blijft hardnekkig op 45. De weegschaal blijkt ontzet. Na herstelling slaat de wijzer naar 200. Na veel af- en opscheppen blijft de wijzer óf op 46 óf op 44 staan. Met kristal voor kristal komt het tenslotte in orde op 45. Nauwkeurigheid is toch maar alles in dit vak. Wederom zeer voorzichtig schuif ik de hoeveelheid in de fles, waar de tien naaldjes metol nog rondzwemmen. Een ontstellend verschil in karakter tussen de metol en de sulfiet. De metol gedwee en gewillig de fles in en het sulfiet in een wilde buiteling. Als vlooien springen de kristallen over de werkbank en tussen de potjes en pannetjes. Met een pincet ga ik alle hoekjes en gaatjes na en verzamel vermoedelijk de meeste springertjes. In de fles is het inmiddels een weinig opwekkend geheel. Het sulfiet ligt onberoerd op de bodem en verder is de heldere vloeistof een troebele massa geworden. Schudden, schudden en nog eens schudden. Maar de toestand blijft stabiel. Zou de troebeling ontstaan zijn door het stof op de kristallen? Had ik de kristallen eerst moeten afspoelen en drogen tussen een handdoek? Dat zou monnikenwerk geweest zijn. Het schudden begint daar echter ook veel op te lijken. Als na een half uur schudden de vloeistof nog ondoorzichtig is, bel ik de fotohandelaar op. „Ja, mijnheer, U had ook de chemisch zuivere producten van het laboratorium Los Maar Op & Zoon moeten nemen. Komt U maar langs. Ik heb alles voorradig." Ietwat ontnuchterd in mijn voorliefde voor bezuiniging ga ik terug naar mijn zuurkast. Toch nog eerst zelf eens proberen.

Daar staan de twee oudste kinderen aandachtig naar de fles te kijken. De vloeistof is volkomen helder geworden, alleen ligt er nog een berg kristallen op de bodem. Ik zou haast zeggen meer dan ik er in had gedaan. Maar die helderheid overtuigt mij van mijn goede roeren en afmeten, opgewekt wil ik nu de hydrochinon afwegen. „Vader, mag ik ook eens wat in die fles gooien?" vraagt mijn dochtertje, in haar onschuld zich onbewust van de enorme precisie waarmee een ontwikkelaar wordt samengesteld. „Nee, Auckje, dat kan Vader alleen." Wel goed, dat woordje kan. „Maar Anne mocht het wel", antwoordt zij vasthoudend. „Anne mocht niks" en er flitst iets door mijn hoofd over het verband tussen deze opmerking en de grote berg kristallen in de fles bij mijn terugkomst. „Wat heb jij gedaan, Anne?" „Oh, ik heb er wat van dat in gedaan. Maar ik heb niet gemorst." Het vuile jongensvingertje wijst argeloos naar de zak natriumthiosulfaat. Niet beseffend welke ravage zij hebben aangericht, helpen zij, opgewekt babbelend, mee de fles schoon te maken en al het gerei op te bergen. Beneden vertelt de zoon in geuren en kleuren hoe hij Vader heeft geholpen. Vader zelf zoekt troost in de thee en rekent uit hoeveel hij verprutsen kan voor hij duurder uit komt dan met gekochte ontwikkelaar.

Als 's nachts iedereen uit de voeten is ga ik opnieuw aan de slag. Ditmaal lukt het beter. Bij het eerste gekraai van de haan is een liter klaar en ik kruip tevreden onder de wol.

— — — — — — — — — — —

De ontwikkelaar blijkt toch niet dat uit het latente beeld te halen wat beloofd werd. „Slap grijs geheel, wat meer kaliumcarbonaat", zegt de jury.

R. v. d. L.

W. TEBPA

EEN VERBETERDE ELECTRONISCHE

flitsinstallatie

De belangstelling voor de in FOTO van Januari 1952 beschreven flitsinstallatie was overweldigend groot en meer dan honderd en twintig brieven werden er over gepleegd. Jammer genoeg was door dit grote aantal niet altijd een volledige beantwoording mogelijk, zodat ik vaak het gevoel had de vragensteller te kort te hebben gedaan. Vele vragen zijn er geweest over het verkrijgen van enkele onderdelen, zelfs nu nog komen deze vragen binnen.

Voor een goed begrip dient te worden opgemerkt, dat de beschreven flitsinstallatie ongeveer twee jaren geleden klaar kwam en dat toen bij verschillende radiozaken dumponderdelen verkrijgbaar waren, die er nu niet meer zijn. Dit is voor velen een vervelende geschiedenis en tevens ook voor mij, want nu komen ze vragen of ik er voor kan zorgen. In het begin heb ik dergelijke medewerking resoluut van de hand gewezen, omdat daar te veel tijd in gaat zitten. De handelaren tot wie men zich wendt moeten tenslotte zelf maar zo kien zijn om de desbetreffende onderdelen op te duikelen.

Nu echter de vraag blijft bestaan, heb ik de redactie van FOTO bereid gevonden om het volgende over het „moeilijk verkrijgbare" te publiceren. De condensator C2 (in het oorspronkelijke schema) is momenteel door de handel te betrekken, mits deze er moeite voor doet. De speciale flitscondensator is van TCC (vertegenwoordiger van TCC is N.V. Nijkerk's Radio te Amsterdam) en verder zijn er flitscondensatoren van ander fabrikaat, men informere eens bij de fa Amroh te Muiden of bij de N.V. Philips Gloeilampenfabriek te Eindhoven. Met deze mogelijkheid wordt dus niet op dumponderdelen gedoeld, maar op de daarvoor gefabriceerde onderdelen. Mocht men bij de aanvraag een andere waarde op krijgen dan de gevraagde 33 μF bij ca 2500 V, dan kan men uitrekenen of de werkspanning van deze condensator in een bruikbaar gebied ligt.

Zoals indertijd verklaard, heeft de flitsbuis een energie van ongeveer 100 Joule nodig en deze energie wordt opgeslagen in de condensator. Nu hangt de in de condensator opgezamelde energie samen met de capaciteit (μF) en de werkspanning. Bijvoorbeeld zal een condensator van 80 μF een werkspanning van ca 1500 Volt behoeven om de vereiste 100 Joule op te brengen.

In gevallen van aarzeling kan men mij even schrijven, liefst een kort briefje met opsomming van gegevens van de condensator. Voor antwoord enveloppe met frankeerzegel bijsluiten.

Andere omstreden onderdelen zijn blijkbaar de modelbobine en de transformator. Deze onderdelen zal men zelf moeten maken of laten maken door een wikkelaar. In enkele gevallen kan ik nog helpen met een modelbobine voor de ontsteking, deze wordt U toegestuurd na ontvangst van *f* 9,80. De transformator is eveneens bij mij te bekomen en gaat ongeveer *f* 20,— kosten, maar daar deze speciaal uitgerekend dient te worden voor afwijkende condensatorwaarden, dient U gegevens over deze bij te sluiten.

De flitsbuis Lad 3 is hier niet te krijgen, maar de Philipsbuis PF 91r P is volkomen equivalent en evenals de PL 1267 bij de N.V. Philips te bestellen via een handelaar.

Het is natuurlijk mogelijk om via enige importeurs onderdelen te bemachtigen van reeds bestaande apparaten, bv. onderdelen die anders voor reparatie zijn bestemd.

Na de oorspronkelijke publicatie is het flitsapparaat verbeterd en het verbeterde schema wordt hierbij gegeven. Deze schakeling heeft het voordeel, dat het sluitercontact zich op aardpotentiaal bevindt en zodoende minder last geeft tot plotselinge en onverwachte ontsteking van de flitslamp als deze te lang aan staat. Verder is de tijdsvertraging zodanig ingesteld, dat deze voor een Rolleicord tot ongeveer 1/100 sec goed werkt.

De triggerbuis PL 1267 heeft verder een ruimer werkgebied gekregen, waardoor de buis reeds kan worden ontstoken zodra de werkspanning tot ongeveer 75 pct is opgelopen.

Voorts zijn de afmetingen van het apparaat in het geheel niet gebonden aan het in FOTO van Januari 1952 genoemde ontwerp. Men is daarin geheel vrij en zal het geheel aanzienlijk kleiner kunnen uitvoeren. Dit is o.a. vooral mogelijk als men de TCC condensator weet te bemachtigen. De trafo kan eveneens klein zijn en de gelijkrichterbuis behoeft niet meer ruimte in te nemen dan de ontstekingsbobine als men een VU 111 neemt. Verder kan ook met een 2-Volts triller worden gewerkt, men houde echter rekening met de windingen-verhouding op de transformator. Tot slot wil ik nog vragen mij geen brieven te schrijven met lange verhalen. Als een apparaat niet goed werkt, bv. niet flitst of de trigger werkt niet, dan ben ik bereid dit te onderzoeken indien het apparaat mij wordt toegezonden. Men wil zonder twijfel wel begrijpen, dat ik dit alles zuiver doe om anderen te helpen en niet om er rijker aan te worden. Alles moet dus in mijn zeer schaarse vrije tijd gebeuren. Mijn adres is: W. Tebra, Zwarte Kijkerweg 20, Apeldoorn. Nog een enkel ding: de hierboven genoemde adressen dient men op te geven aan zijn handelaar. Aan particulieren mag niet rechtstreeks worden geleverd.

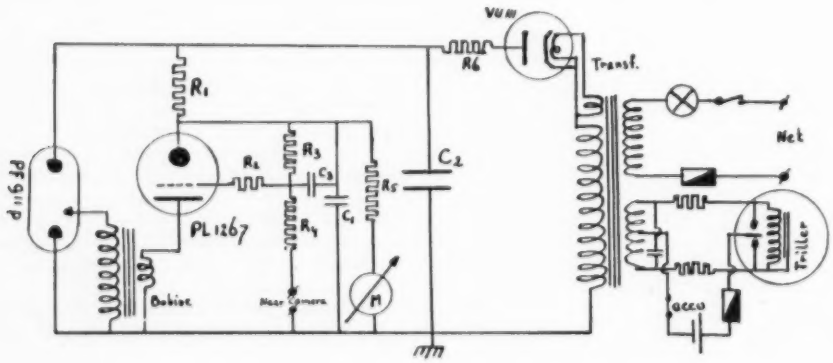

R1 6 Megohm 4 Watt
R2 10.000 Ohm 1 Watt
R3 820.000 Ohm 1 Watt
R4 560.000 Ohm 1 Watt
R5 390.000 Ohm 2 Watt
R6 10.000 Ohm 2 Watt

C1 2 μF 500 Volt
C2 33 μF of groter ca 2500 Volt
C3 15.000 pF 300 Volt
M Meter van 0,5 of 1 mA.

Overige onderdelen zie tekst en vorig schema in FOTO van Januari 1952.

P. J. A. Kinderman, Den Haag *Zware vaart*

Deze foto is er typisch een van het soort dat elke amateur vroeg of later eens maakt, en daardoor vergelijking met eigen werk toestaat. Het kan zijn dat hij dan beter blijkt, of minder uitvalt. Zijn kwaliteiten zijn: het goede wit (en hoogste wit in de prent) in de figuur, dus een blikvanger tot het hoofdmotief. Daarnaast een goede compositie, nl. goede lijn van de schuit, gesecondeerd door de evenwijdig daaraan blijvende reflectie daarachter en links onder. De tegen-lijn ligt dwars over de schuit (even schuin naar links dalend), gesecondeerd door de waterrimpelingen rechts onder. Dit geeft evenwicht en rust. Deze lijnen, die samen een dynamiek kunnen veroorzaken doordat de spits naar rechts gericht is, kunnen toch nog niet voldoende vaart in de schuit suggereren.

E. Mandersloot, Bergen

Gemaakt op een HP 5 in de Rolleiflex, met ½ seconde bij 5,6, ontwikkeld met Promicrol en: midden in de rous, al, met een voortreffelijke steer en de juiste tonaliteit.

BONDSNIEUWS

Officiële Mededelingen van de Bond van Nederlandse Amateur Fotografen Verenigingen

Opgericht 11 Maart 1922

Goedgek. bij Kon. Besluit van 11 Mei 1926 No 57 en 10 April 1935 No 31
Redactie: G. A. W. WAGENAAR, Van Neckstraat 14, 's-Gravenhage.
Bondssecretariaat: Dupontplein 5, Amersfoort.

OPEN BRIEF AAN DE HAAGSE FOTOKRING

Mijne Heren,

Er ligt een heel seizoen achter mij, waarin ik met Uw foto's, die Uw voorzitter, de heer Den Boestert, zo ijverig uit Uw handen heeft losgemaakt, een tocht langs vele Nederlandse Amateurfotografenverenigingen gemaakt heb.

Reeds toen ik van zijn voornemen kennis kreeg, een collectie uit Uw werk samen te stellen, en deze collectie ter beschikking te stellen van de Bond, om te circuleren bij onze diverse verenigingen, dacht ik er over om (zowel in het belang van de foto's zelf, die daardoor beter behandeld zouden worden, als in het belang van de verenigingen) persoonlijk met de collectie mee te reizen en de foto's te bespreken in die verenigingen, die voldoende belangstelling er voor hadden, en die de wens daartoe te kennen gaven.

Het is altijd nog heel iets anders of men iets ongevraagd thuis gezonden krijgt, of dat men er bepaald om vragen moet, omdat men er graag kennis van neemt. In het laatste geval kan men tenminste verzekerd zijn van een grotere mate van interesse.

Dit was voor mij wel iets, waar ik even benieuwd naar was, en ik kon eigenlijk niet goed schatten hoe groot deze belangstelling zou zijn. Welnu, zestien verenigingen hebben Uw werk gezien, in zestien verenigingen was ik in de gelegenheid doel en werken van de H.F.K. uiteen te zetten en Uw fotowerk te bespreken.

Het ligt eigenlijk erg weinig op mijn weg, om U te vertellen hoe men over het algemeen deze voordrachten gevonden heeft. Men kan dergelijke dingen moeilijk zelf zeggen, omdat er twee factoren zijn, nl. ten eerste het materiaal dat gebruikt wordt (waarover men wel een oordeel kan zeggen), maar ten tweede de wijze waarop het gebruikt wordt, dus hoe men het „brengt".

Toch zijn er onder U geweest die mij gevraagd hebben, hoe men in den lande heeft gereageerd.

Ik kan U dan tenminste dit vertellen.

Zonder uitzondering heeft men met de grootste aandacht, en ik mag niet nalaten te zeggen, met een voor mij vleiende belangstelling, gevolgd hetgeen ik over de H.F.K. en zijn werk te vertellen had.

Maar deze mededeling alleen zal U slechts ten dele een indruk geven van mijn eigen ondervinding, die alleen maar een afspiegeling kan zijn van de ondervinding van mijn toehoorders. Men stond heel dikwijls volkomen afwijzend tegenover mijn theorieën, theorieën die U kennen moet, omdat ze de opvattingen zijn in de H.F.K. zelf. Men wilde maar niet zonder meer, zonder strijd en verzet komen in het „schuitje" van de H.F.K. Soms was men het heftig oneens met mij, en soms waren er mensen, die stil bleven, maar die na afloop mij kwamen zeggen dat hun veel helder was geworden, dat ze toch wel dachten een aanwijzing gekregen te hebben en dat hun de moderne opvattingen in de fotografie thans niet meer zo vreemd waren.

Juist deze mensen gaan aan het denken en aan deze mensen is iets van de weg vooruit getoond.

In vrijwel alle gevallen zeiden mij na afloop de bedankende voorzitters, dat er een heftige beweging ontstaan zou in de gladde waterspiegel van het kalm vlietende fotografische doen van hun verenigingen. In vele gevallen bleef men niet in gebreke ook een woord van dank te richten aan de H.F.K. voor het initiatief, welke dank ik hier aan U overbreng.

En tenslotte: ik zelf heb veel geleerd. Het is uitstekend voor de vorming van iemands opvattingen, wanneer hij verplicht wordt die opvattingen onder woorden te brengen en ze te moeten verdedigen tegen soms scherpe aanvallen. Ik ben met zoveel te meer waardering voor mijn eigen vereniging, de H.F.K., teruggekomen.

Ik stel thans de door U afgestane foto's weer te Uwer beschikking; ik ben zeer dankbaar voor wat ik in het afgelopen seizoen heb mogen doen voor de fotografie, ik ben erg dankbaar dat ik daartoe door U in de gelegenheid gesteld ben.

Ik hoop dat de Bond nog eens weer een beroep op U zal mogen doen.

G. A. W. WAGENAAR

ONZE VERENIGINGEN

Utrechtse A.F.V. te Utrecht

Lokaal: Lange Nieuwstraat 10a; aanvang 8 uur.
Elke Donderdagavond bijeenkomst.

Fotoclub „De Amateur" te Eindhoven

Lokaal: „De Karseboom", Grote Berg 10; aanvang 8 uur
27 Mei: De heer Coppens bespreekt een Bondscollectie. Inleveren fotowedstrijd: Landschap
10 Juni: Lezing door een lid van de fotoclub Turnhout
24 Juni: Prijsuitreiking competitie.

Zeister Fotoclub te Zeist

Lokaal: in Hotel Victoria, 1ste Dorpsstraat 7; aanvang 8 uur
1 Juni: Bespreking Amerikaanse collectie van J. H. Hogan.

Utrechtse A.F.V. te Utrecht

Lokaal: Lange Nieuwstraat 10a; aanvang 8 uur
21 Mei: Bondscollectie
28 Mei: Inlevering competitiefoto's: Vrij Onderwerp
4 Juni: Ledenvergadering — Projectie kleurendia's
11 Juni: Lezing
18 Juni: Jurering foto's vakklasse 5e Fotosalon U.A.F.V.
25 Juni: Inlevering competitie-foto's — Onderwerp: Rust
In de maanden Juli en Augustus wordt niet vergaderd.

A.F.V. „Rotterdam" te Rotterdam

7 Mei: Lokaal Doofstommeninstituut, Ammanstraat 22. Voordracht met projectie van lantaarnplaten en geluidsfilm door de heer A. de Vries over: „Röntgenfotografie in dienst van de industrie". Als sluitstuk twee culturele films.
20 Mei: Lokaal: Heinekens Bierbrouwerij, Crooswijksesingel. Voortzetting demonstratie van het persoonlijk ingrijpen bij het vergroten.
27 Mei: Lokaal: Heinekens Bierbrouwerij, Crooswijksesingel. De foto van de maand, 8e ronde, seizoen 1952-'53. Bespreking van een Bondscollectie.

In het bestuur van de Haagse Amateur Fotografen Vereniging H.A.F.V. is onlangs enige wijziging gekomen. Volledigheidshalve volgt hieronder een opgave van het gehele bestuur in zijn huidige samenstelling: Dr J. J. M. van Santen, voorzitter, Van Hogenhoucklaan 108, Den Haag, Tel. 721907; Mr H. L. Weurman, vice-voorzitter, Noordenburglaan 46, Voorburg, Tel. 779833; Mej. L. Goslings, 1e secretaresse, Van Alkemadelaan 183, Den Haag; Th. J. de Looff, 2e secretaris, Oosteinde 187, Voorburg, Tel. 776890; H. J. Colenbrander, penningmeester, Groot Hertoginnelaan 155, Den Haag, Tel. 331859; J. D. de Riemer, bibliothecaris, Veenendaalkade 230, Den Haag; G. J. Warnas, commissaris, Daendelstraat 11, Den Haag; J. P. van Alff, commissaris, Vondelstraat 167, Den Haag, Tel. 599481.

Naar wij vernemen is de Fotokring „Midden Limburg" voornemens van 6—21 Juni a.s. een Fototentoonstelling te organiseren in het Gemeentemuseum te Roermond, ter gelegenheid van het vijfjarig bestaan. Aan deze tentoonstelling nemen voornamelijk Limburgse clubs deel, maar men heeft er tevens een bescheiden internationaal karakter aan willen geven. Toezeggingen van deelname werden in dit verband ontvangen van enkele Belgische clubs en van de V.D.A.F. te Düsseldorf. Ook de A.F.V. zal een collectie zenden. Mathieu Koch, die één van de oprichters is van de Fotokring „Midden Limburg", zal een 50-tal van zijn beste foto's exposeren.

De burgemeester van Roermond zal Zaterdag 6 Juni a.s. om 3 uur deze tentoonstelling openen, waarna de heer J. J. Hens, ere-voorzitter van de B.N.A.F.V., een inleiding zal houden over: „De evolutie der fotografie en haar betekenis in onze hedendaagse maatschappij".

Wij wekken onze leden gaarne op een bezoek aan deze tentoonstelling te brengen.

Er zijn op onze oproep om hulp voor mogelijk gedupeerde leden van onze verenigingen, gedurende de overstromingsramp, diverse toezeggingen gedaan om fotomaterialen af te staan.

Eveneens zijn bij de penningmeesters van verschillende verenigingen geldsbedragen voor hetzelfde doel binnengekomen.

Uit een voorlopig ingesteld onderzoek is gebleken, dat er gelukkig geen van die leden in de overstroomde gebieden schade geleden heeft aan zijn apparatuur.

Dit ter voorlopige kennisgave. Het Bondsbestuur zal nog even nadere en definitieve berichten afwachten.

De Algemene Fotokring te Schiedam heeft zich per 1 Mei jl. bij de Bond aangesloten. Voorzitter is O. Baerveldt, Daltonstraat 43 te Schiedam; secretaris: T. van Loenen, Passage 18, Schiedam; penningmeester: H. van Rossem, Bilderdijkstraat 18, Vlaardingen, tevens het adres van de redactie van het clubblad.

Hartelijk welkom in de Bondsvriendenkring!

Zoals reeds in FOTO nr 4 werd vermeld, zal de Deventer Amateur Fotografen Vereniging ter gelegenheid van haar 50-jarig bestaan een Nationale Tentoonstelling houden.
Er zullen ca 140 foto's geëxposeerd worden van een dertigtal van de meest voorannstaande amateur- en vakfotografen uit Nederland. Het bestuur van de D.A.F.V. heeft er naar gestreefd een zo groot mogelijke verscheidenheid van foto's te tonen. Zo is o.a. de heer Schaepman met een aantal broomverf- en gomdrukken vertegenwoordigd, de heer Den Boestert met zijn moderner werk en Willy Schurman met een zestal prima portretten. Dit is slechts een groep uit het vele, dat op deze expositie te zien zal zijn.
De tentoonstelling wordt in de Muntentoren te Deventer gehouden en is geopend: Woensdag 20 Mei, Donderdag 21 Mei, Vrijdag 22 Mei van 19—22 uur, Zaterdag 23 Mei, Zondag 24 Mei van 14—18 uur en van 19—22 uur, Maandag 25 Mei van 10—12.30 uur, 14—18 uur en van 19—22 uur.

BUITENLANDSE DIENST

Secretaris voor het buitenland
Sekretär für das Ausland
Foreign service
Secrétaire pour l'Etranger
} W. van Linge, Boven Oosterdiep 123, Veendam

Komende buitenlandse salons

1ste Intern. Salon van Kleurendia's te Luxemburg, Esch-Alzette en Ettelbrück, van 13 tot 20 October 1953. Sluitingsdatum 26 September. Inschrijfformulieren: René Jentgen, 50 Rue Félix de Blockhausen, Luxembourg.

28th Salon of Photography te Houston U.S.A., van 11 tot en met 25 October 1953. Sluitingsdatum 14 September. Geen inleggeld. Max. 4 foto's zwart-wit en kl. Inlichtingen: Buitenlandse Dienst.

North-West Intern. Salon of Photography te Auburn U.S.A., van 19 tot en met 27 September 1953. Sluitingsdatum 3 September. Inleggeld $ 1. Max. 4 foto's. Inschrijvingsformulieren: George L. Kinkade, 103 L St. S. E. Auburn, Washington, U.S.A.

Intern. Exhibition of Photography te Newcastle upon Tyne, van 26 September tot en met 17 October 1953. Sluitingsdatum 27 Augustus. Inschrijfgeld 5 sh. Max. 4 foto's zwart-wit. Inschrijfformulieren: Mr T. H. Morrison, 217 Osborne Road, Newcastle upon Tyne 2, Engeland.

44th London Salon of Photography te Londen, van 12 September tot en met 10 October 1953. Sluitingsdatum 5 Augustus. Inleggeld 5 sh. Foto's zwart-wit en kleuren. Inschrijvingsformulieren: London Salon of Photography, 26 Conduitstreet, New Bond Street, London W. 1.

XXe „Iris" Internationale Fotosalon te Antwerpen, van 19 September tot en met 4 October 1953. Sluitingsdatum 15 Augustus. Inschrijfgeld $ 1. Max. 4 foto's zwart-wit en kleuren. Inschrijfformulieren: Buitenlandse Dienst.

IX Salon Internacional de Arte Fotografico te Buenos Aires, in September 1953. Sluitingsdatum 15 Juli. Geen inschrijfgeld. Max. 4 foto's. Inschrijvingsformulieren: Fotoclub Buenos Aires, Santa Fe 1924, Buenos Aires, Argentinië.

91st Intern. Exhibition of Pictorial Photography te Edinburgh, van 15 Augustus tot en met 5 September 1953. Sluitingsdatum 7 Juli. Inschrijfgeld 5 sh. Max. 4 foto's. Inschrijvingsformulieren: G. D. Cruickshank, 16 Orchard road Edinburgh 4, Engeland.

P.S.A. Annual Convention and Exhibition te Los Angelos U.S.A., van 3 tot en met 8 Augustus 1953. Sluitingsdatum 6 Juli. Inschrijfgeld $ 2 of $ 1. Max. 4 foto's en/of dia's. Inschrijfformulieren: R. F. Nelson, 2 Orange Grove Terrace, Burbank, California, U.S.A.

23rd Midland Salon of Photography te Worcester, van 4 tot en met 25 Juli 1953. Sluitingsdatum 4 Juni. Inschrijfgeld 5 sh. Max. 4 foto's en/of dia's. Inschrijfformulieren: Buitenlandse Dienst.

8th International Exhibition of Photography te Edmonton, Canada, van 13 tot en met 18 Juli 1953. Sluitingsdatum 15 Juni. Inschrijfgeld $ 1. Max. 4 foto's zwart-wit. Inschrijfformulieren: Edmonton Exhibition Edmonton, Alberta, Canada.

10th Intern. Exhibition of Pictorial Photography te Port Talbot, Engeland, van 13 tot en met 18 Juli 1953. Sluitingsdatum 9 Juni. Inschrijfgeld 5 sh. Max. 4 foto's. Inschrijfformulieren: Mr Bryn-Cothy, Baglan Road, Port Talbot, Engeland.

South-West Intern. Exhibition of Photography te San Diego, U.S.A., van 26 Juni tot en met 4 Juli 1953. Sluitingsdatum 5/12 Juni. Inschrijfgeld $ 1. Max. 4 foto's en/of dia's. Inschrijfformulieren: P.O. Box 206, East San Diego Station, San Diego, California, U.S.A.

2 ième Salon Intern. d'Art Photographique te Québec, van 27 Juni tot en met 11 Juli 1953. Sluitingsdatum 31 Mei. Inschrijfgeld $ 1. Max. 4 foto's zwart-wit. Inschrijfformulieren: P. O. Box 1151, Québec, Canada.

Salon Internacional de Fotografia te Alicante, Spanje, gedurende de tweede helft van Juni 1953. Sluitingsdatum 31 Mei. Inschrijfgeld $ 1. Inschrijvingsformulieren: Emilio Ajo Calvo, Angel Lozano 14—2, Alicante, Spanje.

37th Scottish Salon of Photography te Galashiels, van 20 Juni tot en met 4 Juli 1953. Sluitingsdatum 30 Mei. Inschrijfgeld 5 sh. Max.: in vier groepen elk 4 foto's en/of 6 dia's. Inschrijvingsformulieren: T. D. McCaig, 9 Scott Cresent, Galashiels, Schotland.

South Shields Intern. Exhibition of Pictorial Photography te South Shields, Engeland, van 4 tot en met 25 Juli 1953. Sluitingsdatum 28 Mei. Geen inschrijfgeld. Max. 4 foto's. Inschrijvingsformulieren: J. E. C. Garrick, 12 Bywell Road, Cleandon, Nr. Sunderland, Co Durham.

Shropshire Salon of Pictorial Photography te Shrewsbury, Engeland, van 27 Juni tot en met 18 Juli 1953. Sluitingsdatum 27 Mei. Inschrijfgeld 5 sh. Max. 4 foto's. Inschrijvingsformulieren: W. E. Mattews, Oldhams Hall the Schools, Shrewsbury, Engeland.

FOTOBEURS EN -TENTOONSTELLING TE SAN FRANCISCO

Door de *San Francisco-Oakland Press Photographers Association* wordt dit jaar van 30 Juni tot 5 Juli voor het eerst georganiseerd in het *Civic Auditorium San Francisco „The International Photographic Exhibition"*, waar de modernste fototoestellen en fotografische uitrusting in de meest uitgebreide zin tentoongesteld zullen worden.
Verder zal hieraan worden verbonden een grote tentoonstelling van fotowerk van voorannstaande binnen- en buitenlandse vak-, amateur- en persfotografen, van regeringsvoorlichtingsdiensten, reisbureaux e.d.
Nadere informaties over deze show, die in de toekomst elke zomer zal worden gehouden, worden verstrekt door: International Photographic Exposition, 302 The News Building, 814 Missions Street, San Francisco 3, California, U.S.A.

Kleurstoffen

voor het kleuren van fotos

(eiwitlazuurverven)

a) in substantie b) in houdbare oplossingen
voor het retoucheren van zwart-wite
en **gekleurde fotos**
sensibilisatoren · desensibilisatoren
filterkleurstoffen
pinatypiekleurstoffen
van de hoogste
zuiverheid en kwaliteit

FARBWERKE HOECHST AG.
vormals Meister Lucius & Brüning
Frankfurt (M)-Hoechst

F 8511-H

Vertegenwoordiging voor Nederland:
HOECHST-HOLLAND N.V. · Sarphatikade 1 · **Amsterdam-C** · **Tel. 37886**
Sub-Agent voor Oost-Nederland en Helmond:
Firma **John Brookhuis** · Postbus 199 · Enschede · Tel. K 5420–4402

KLEINBEELD-FOTOGRAFIE

WIJ ZIJN GESPECIALISEERD IN HET
24 x 36 FORMAAT

Grootste sortering

KLEINBEELD
- camera's
- film
- ontwikkelaars
- vergrotingsapparaten
- projectie-apparaten

Wij kunnen Uw films desgewenst in May & Baker Promicrol ontwikkelen en behandelen Uw vergrotingen met de meeste accuratesse. Zelf zijn wij enthousiaste kleinbeeldwerkers en erkende Leica-specialisten.

Vraagt ons nieuwe Foto-Nieuws.
Wij zenden het U gaarne toe.

FOTO GRAAF
Foto Van der Graaf
Walenburgerweg 5 — Tel. 44552
ROTTERDAM

GEVRAAGD

liefst met vakdiploma

OPERATEUR

met ruime ateliers-ervaring op 't gebied van bruidsopname, familiegroepen, enz. Voor goede kracht levenspositie verzekerd.

Alleen schriftelijke sollicitatie met alle gegevens over genoten opleiding, werkkringen, leeftijd, salaris aan W. Bleuzé, Bergweg 296, Rotterdam.

LABORATORIUM PRINSEN

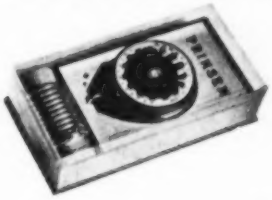

DELFT
Crommelinlaan 77

Belichtingsmeters
SIMSON
DE LUX ƒ 45.—
met verchroomde halsketting
SIMSON ƒ 34.50
PRINSEN KELVINA ƒ 99.—

Onze Kleurtemperatuurmeter gecombineerd met belichtingsmeter voorkomt met onze correctiefilters elke kleurzweem.

Het laboratorium van het Nederlands Kankerinstituut vraagt voor spoedige indiensttreding **een fotografisch laborant** voor werk in de donkere kamer en in staat eenvoudige opnamen te maken.
Salaris ƒ 2000.— tot ƒ 2500.— naar gelang de ervaring.
Uitvoerige sollicitaties te richten aan
Ir M. SANGSTER - Sarphatistraat 108 - Amsterdam

H.H. FOTOGRAFEN

N.V. LAREVO

(OPGERICHT 1934)
PARADE 4 - BERGEN OP ZOOM
TELEFOON 832

IS UW ADRES VOOR REPRODUCTIE

DAAROM

OVERAL-LAREVO

FILMSTROKEN

Op de modernste apparatuur vervaardigen wij aan de hand van foto's, tekeningen, enz. filmstroken en dia-positieven. — Korte levertijd.

FIPRON Kinderdijkstraat 65
AMSTERDAM-Z. - Tel. 98332

BRAUN

Hobby

DE LUXE

De electronenflits met de capaciteit van een groot en duur vakapparaat, maar door zijn afmetingen, gewicht en prijs binnen het bereik van iedere amateur.

Richtgetal bij 21/10 Din 52 - bij 17/10 Din 36
Capaciteit 90 Watt sec.
Oplaadtijd 6 sec.
Werkzame belichtingstijd 1/1000 sec.
Licht als zonlicht, zodat kleurenopnamen met gewoon daglicht gemaakt kunnen worden.
Reflector van een nieuw systeem Parel-reflector. Deze geeft diffuus wit licht met volledig schaduwvrije opnamen.
Voeding door accu, welke door ingebouwde laadinrichting wordt opgeladen.
Aantal opnamen per accu-lading 80 tot 100.
Gewicht 2.2 kg.
Kosten per flits nog geen cent.

Prijs geheel compleet f 269,50

Fabrieksgarantie 6 maanden. Levering uitsluitend via de Fotohandel.

Daar wij begrijpen, dat een uitgave van f 269,50 voor een electronenflits een bezwaar is, hebben wij besloten de apparaten ook als volgt te leveren:

1e betaling f 75,—
6 betalingen van f 35,— per maand

De bijzondere betalingsregeling alleen bij onze detail-afdeling en door bemiddeling van onze dealers. Vraagt hiervoor onze dealerlijst.

BRAUN hobby

„FOKA" N.V.

Admiraliteitsstraat 8 abc Rotterdam-O.
Tel. 22242 - 24422 - 25330

Een camera verovert de wereld

TECHNIKA III
9x12 4x5"

Waar ter wereld belangrijke fotografische opdrachten uit te voeren zijn, vindt men de TECHNIKA 9x12, want zij voldoet op voorbeeldige wijze aan alle opgaven, die haar gesteld worden.
Het grote beeld, dat op de matruit verkregen wordt, de perspectief correctie mogelijkheden, door middel van het U-vormige en draaibare achterstuk, de gekoppelde afstandmeter, de drievoudige uittrek en de gebruiksmogelijkheden voor vlakfilm, filmpack en platen 9x12cm, evenals voor rolfilm 6x9cm in één verenigd, zijn slechts enige voordelen ten opzichte van kleinere formaten. Daar komt nog bij, dat men bij de TECHNIKA een objectief keuze heeft van de uiterste grootheek tot de Tele-optiek en daardoor opnamen van dichtbij en macro-opnamen maken kan, zonder toevoeging van hulpmiddelen.
De degelijke en tegelijk aestetische constructie van het cameraframe, geheel uit metaal vervaardigd, verzekert ook na jarenlang intensief gebruik, een onveranderde precisie, daarom heeft de TECHNIKA haar hoge waarde bewezen, zowel in de tropen als in de poolgebieden.

Linhof KG

PRÄZISIONS-KAMERA-WERK
MÜNCHEN 25
Alleenverkoop: C. Boonen & Co N.V., Herengracht 14, Amsterdam

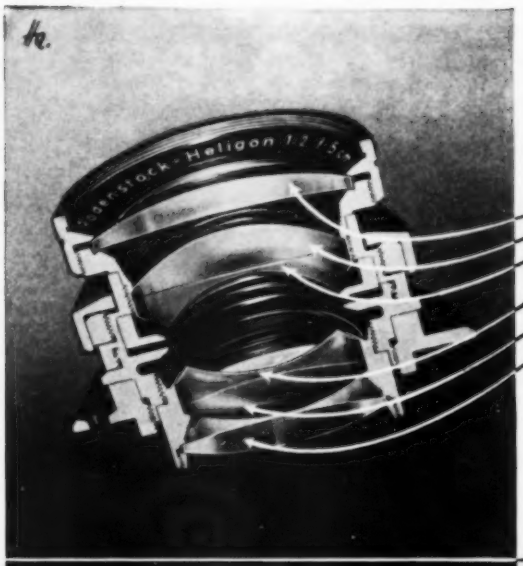

6 LENZEN

Het RODENSTOCK-HELIGON is een 6-lenzig objectief, volgens de nieuwste wetenschappelijke methoden berekend en vervaardigd van speciaal optisch glas. Door de inwendige constructie worden onovertroffen opnamen met dit objectief verkregen.

Alleenvertegenwoordiging voor Nederland:
HIJMANS' FOTO- EN KINOGROOTHANDEL N.V.
Muzenstraat 37 — Den Haag

RODENSTOCK MÜNCHEN

RODENSTOCK-HELIGON

Lichtsterkten van 1:1,5 tot 1:32

OPTISCHE WERKE G. RODENSTOCK MÜNCHEN 5

Zojuist verschenen: Het nieuwe album No. 9 van de
SOCIETE PARISIENNE d'EDITIONS ARTISTIQUES
met 6 EKTACHROME en 30 zwart/wit naaktstudies op prachtig kunstdrukpapier. Alle opnamen zijn van de bekende Amerikaanse fotograaf André de Dienes. Formaat 24 x 30 cm ..... **Prijs f 9.75**

ETUDES DE NUS — Editions Tiranty, Parijs. 16 perfecte zwart/wit en 4 Kodachromes, formaat 24 x 30 cm, verenigd in een zeer luxueus album van André Steiner. Inleidend woord van Jean Gabriel Domerque, membre de l'Institut ..... **Prijs f 20.50**

Toezending franco na storting op onze girorekening 395.669
Vraagt gratis prijscourant van onze grote sortering kunstfotografische uitgaven.

PHOFIL BOOK IMPORT
AMSTERDAM - Amstelkade 42 - Telefoon 27578

Amerikaans Maandblad
"ART PHOTOGRAPHY"
voor Fotografen en Tekenaars
van
MODELLEN

Jaar-abonn. (12 Nrs) . . . f 33.—
Halfjaar abonn. (6 Nrs) . . . f 17.50
Proefnummer . . . . . f 3.50

Voor Nederland:
Tijdschr.handel H. STOKKERMANS
Torensteeg 5 - AMSTERDAM-C.
Postgiro 18476 - Telefoon 40186

STEINHEIL MÜNCHEN

OBJECTIEVEN
van de hoogste kwaliteit

Voor Opname:
Culminar 1 : 2,8 f = 85 mm en 1 : 4,5 f = 135 mm v. Leica, Kine-Exakta, Contax-S, Praktica
Orthostigmat 1 : 4,5 f = 35 mm v. Leica
Cassaron 1 : 3,5 f = 40 mm v. Kine-Exakta, Contax-S, Praktica
Kino-Cassar 1 : 2,8 f = 36 mm v. Bolex L8, H8 e.a.
Culminon 1 : 4,0 f = 150 mm \ met en zonder
Culminon 1 : 4,5 f = 210 mm / sluiters

Voor Vergroting:
Cassar f = 50, 75, 90, 105 mm
Culminar f = 50, 60, 90, 135 mm
Culminon f = 150, 210 mm

Vraagt volledige gegevens en prijslijst

Alleen-Importeur:
MINERVA-FOTO Roemer Visscherstraat 66 ARNHEM

Belangrijk ILFORD nieuws!

wijzigingen der gradaties van *Plastika* papier

In verband met de gewijzigde vraag wordt in de contrast-aanduiding op de ILFORD PLASTIKA verpakking een verandering ingevoerd.

In dit nieuwe systeem liggen de gradaties één graad hoger vergeleken bij het oude systeem

OUD		NIEUW
GRADATIE 1 ZACHT		
GRADATIE 2 NORMAAL	→	GRADATIE 1 ZACHT
GRADATIE 3 HARD	→	GRADATIE 2 NORMAAL
GRADATIE 4 EXTRA HARD	→	GRADATIE 3 HARD

De nieuwe gradatie 3 heeft hetzelfde contrast als de vroegere gradatie 4, de nieuwe gradatie 2 komt overeen met de oude 3, de nieuwe gradatie 1 is gelijk aan voorheen de gradatie 2.

Ten gevolge van de wijziging zullen enige oppervlakken, die vroeger in 4 gradaties werden vervaardigd thans in 3 geleverd worden De oppervlakken, die echter in 2 gradaties werden vervaardigd, zijn voortaan in alle gradaties verkrijgbaar.

OPPERVLAK TINT	DIKTE	GRADATIES		
		ZACHT	NORMAAL	HARD
GLANZEND	PAPIER	A1	A 2	A 3
	KARTON	A1K	A 2 K	A 3 K
MAT	KARTON	B1K	B 2 K	B 3 K
HALFMAT	KARTON	D1K	D 2 K	D 3 K
GEKORRELD HALFMAT	KARTON	F1K	F 2 K	F 3 K
RASTER	KARTON	G1K	G 2 K	G 3 K
CHAMOIS	KARTON	P1K	P 2 K	P 3 K
CHAMOIS HALFMAT	KARTON	R1K	R 2 K	R 3 K
CHAMOIS GEKORR. HALFMAT	KARTON	T1K	T 2 K	T 3 K
CHAMOIS RASTER	KARTON	V1K	V 2 K	V 3 K

ILFORD

Plastika

papieren

Ten einde iedere vergissing te vermijden, zullen de thans geleverde verpakkingen Plastika-papier voorlopig van zodanige etiketten worden voorzien, waaruit zowel het nieuwe, als het oude gradatienummer blijkt.

ILFORD FOTO N.V. AMSTERDAM

LIESEGANG

NEO-DIAFANT

UNIVERSELE KLEINBEELD-PROJECTOREN

Eerste klas apparaten voor het kleinbeeldformaat 5 × 5 en 6 × 6
Micro- en Filmstrookprojectie

Ed. Liesegang · Düsseldorf

Opgericht 1854 — Postbox 7006

Levering uitsluitend via de erkende handelaren

ENPECE

KLEUREN:
Leica f 17.50, Normaal f 15.50
o.a. No. 1015 Bloembollen-Keukenhof en No. 1016 v. GOGH

SPROOKJES IN KLEUREN:
Leica f 14.50, Normaal f 12.50

FILMSTROKEN

ZWART-WIT: Leica f 5.75, Normaal f 4.75
o.a. No. 409 - 100 jaar Kromstaf

Vraagt ons volledig prospectus

Nederl. Projectie Centrale - Amsterdam
Koningslaan 54 - Telefoon 29609

fotohandel 25 JAAR FERRARI
Haarlemmerstr. 119 Amsterdam C.

Speciale jubileum aanbieding

- 6 x 9 Rolfilm camera, Schneider 4.5, Vario . . . . . f 72.—
- 3 Prima rolfilms 6 x 9 . . f 3.50

PRIJSLIJST OP AANVRAAG ● MOOIE CADEAUX

BALDA

CAMERA's

Een ruim vijftigjarige ervaring garandeert U een absoluut degelijke en goede constructie.

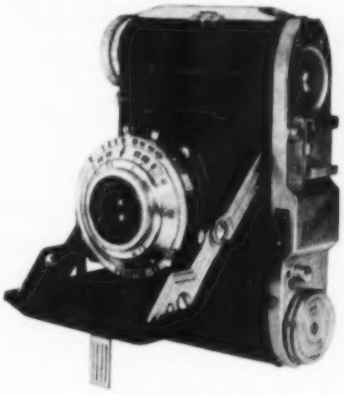

Super Baldinette

De kleinbeeldcamera voor de verwende amateur tegen een lage prijs. Door de reflexvrije lichtsterke objectieven zowel geschikt voor wit-zwart als kleurenopnamen.
Automatisch filmtransport beveiligd tegen dubbel-opnamen.

Prijzen:
met Baldanar F 3,5—5 cm Prontor S ..... f 140.—
met Baltar F 2,9—5 cm Prontor S ..... „ 150.—
met Westar F 3,5—5 cm Prontor SV ..... „ 160.—
met Westar F 2,9—5 cm Prontor SV ..... „ 175.—
met Radionar F 3,5—5 cm Prontor SV ..... „ 170.—
met Radionar F 2,9—5 cm Prontor SV ..... „ 190.—

MEET-BALDINETTE met ingebouwde ongekoppelde afstandmeter
met Baltar F 2,9—5 cm Prontor SV ..... f 215.—

SUPER-BALDINETTE met ingebouwde gekoppelde afstandmeter
met Ennit F 2,8—5 cm Prontor SV ..... f 315.—
met Heligon F 2,0—5 cm Synchro-Compur ..... „ 595.—

BALDIX 6 x 6 cm

met Westar F 4,5—7,5 cm Vario ..... f 95.—
met Westar F 4,5—7,5 cm Prontor S ..... „ 125.—
met Ennagon F 3,5—7,5 cm Prontor S ..... „ 132,50
met Westar F 2,9—7,5 cm Prontor S ..... „ 160.—

BALDAX 6 x 6 cm

Luxe uitvoering met geheel automatisch filmtransport
met Radionar F 2,9—7,5 cm Prontor SV ..... f 200.—

BALDAFIX 6 x 9 cm

met Ennar of Westar F 4,5—10,5 cm Pronto ..... f 110.—

BALDALUX 6 x 9 cm

met Radionar F 4,5—10,5 cm Prontor SV ..... „ 145.—

Importrice voor Nederland:

FOKA n.v.

Admiraliteitstraat 8 abc — ROTTERDAM-O.
Tel. 22242 - 24422 - 25330

Goed Nieuws!

Voor de Leitz Focomat IIa
kan thans worden geleverd :

★ *een nieuwe speciale filmhouder voor kleinbeeldfilms*

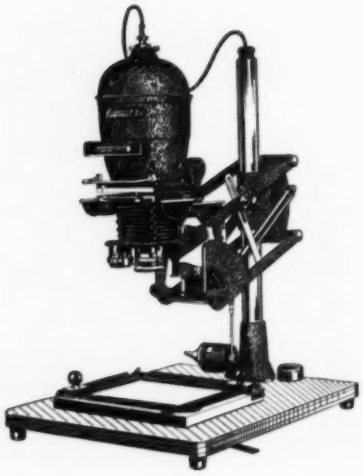

In deze filmhouder is hetzelfde principe toegepast, dat reeds verwerkt is in de Leitz' Kleinbeeld-vergrotingstoestellen Valoy en Focomat Ic

De film wordt aan de bovenzijde aangedrukt, zodat deze volkomen vlak ligt op een glasloos masker 24 x 36 mm.
Ook door de warmte van de lamp kan de film niet bolderen.

Prijs van de complete filmhouder *f* 109.25

FOCOMAT IIa

voorzien van 2 vergrotingsanastigmaten van resp. 5 en 9.5 cm brandpuntsafstand in revolvervatting inclus. lamp 75 Watt.

voor **f 1372.—**

Idem, doch ook ingericht voor kleurenvergrotingen

voor-color **f 1568.—**

speciale filmhouder voor kleinbeeldfilms

f 109.25

PROSPECTUS FOCOMAT IIa op aanvrage bij iedere fotohandelaar of bij de alleenvertegenwoordiger voor Nederland:

N.V. ODIN ★ NIJMEGEN

De EXAKTA Varex

brengt als eerste een

opzienbarende nieuwe instelmethode de INSTELWIG

De specifieke voordelen van de EXAKTA Varex als eenogige spiegelreflex (groot en helder instelbeeld, parallaxvrij voor iedere opnameafstand, juiste beeldbegrenzing) thans in één en dezelfde zoeker gecombineerd met het specifieke voordeel van de gekoppelde afstandmeter (snelle bepaling van het allerscherpste punt).

DE PRISMAZOEKER MET INSTELWIG toont in het midden van het matglasbeeld twee glasheldere deelbeelden die bij onscherpe instelling onderling verschoven zijn en bij scherpe instelling in elkaars verlengde liggen. De INSTELWIG is dus een gekoppelde afstandmeter, doch werkt niet op het object - maar het superieure matglas-systeem van de EXAKTA getrouw - eveneens op het door het objectief gevormde beeld. Hierdoor heeft de INSTELWIG nog enkele voordelen boven de afstandmeter omdat deze door zijn werkingswijze tevens geschikt is voor iedere brandpuntafstand van het objectief en iedere opname-afstand inclusief dichtbij-opnamen tot 3 cm.

Voor alle bezitters van een EXAKTA Varex met prismazoeker is het MATVERGROOTGLAS MET INSTELWIG los leverbaar. Dit kan steeds in een oogwenk tegen het normale matvergrootglas van de prismazoeker verwisseld worden.

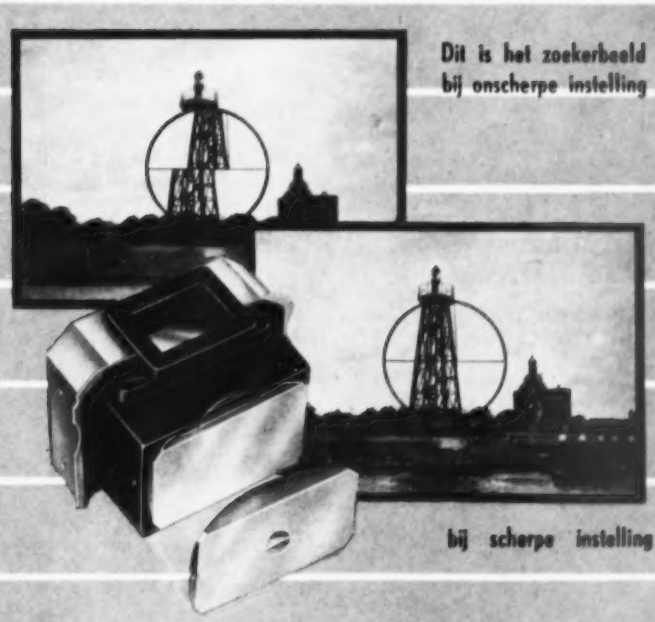

Dit is het zoekerbeeld bij onscherpe instelling

bij scherpe instelling

Heynderickx

Alleenvertegenwoordiging: Fa Dr K. Heynderickx, Hugo de Grootstraat 17a, Den Haag.

Het EXAKTA-systeem, het variabele systeem.

Als er Lente in de lucht zit...

en een Kodak Film in Uw camera — dan wordt zo'n voorjaarsmotief Uw mooiste foto

Kodak Verichrome Film
Hooggevoelig — orthochromatisch — voor alle meest voorkomende onderwerpen

Kodak Plus - X Film
Hooggevoelig — panchromatisch — voor algemeen gebruik

Kodak Super - XX Film
Uiterst gevoelig — panchromatisch — voor opnamen binnenshuis en buiten bij minder gunstig licht

Kodak Panatomic - X film
Panchromatisch — uiterst fijne korrel — voor sterke vergrotingen

Kenners kiezen

Kodak Films

VERKRIJGBAAR BIJ UW FOTOHANDELAAR

KODAK N.V. • ANNA PAULOWNASTRAAT 76 • DEN HAAG